

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów

Czerwiec 2016

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	6
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	14
4. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji	80
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	81
6. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań.....	82
7. Planowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	84
7.1. Inne projekty planowane do realizacji w ramach procesu rewitalizacji.....	94
8. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	95
9. Komplementarność między projektami	97
10. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji.....	100
11. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.....	106
12. System wdrażania i monitorowania	107
13. Załączniki	111

1. Wprowadzenie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów stanowi rozwinięcie działań w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych, prowadzonych dotychczas na obszarze miasta.

Przy opracowaniu Programu uwzględnione zostały zalecenia zawarte w „*Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*”, które zostały opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

Lokalny Program Rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Program to przede wszystkim narzędzie do planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych projektów z zakresu rewitalizacji, który opracowywany i przyjmowany jest przez samorząd gminy w drodze uchwały na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe tj. integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, lokalnej gospodarki oraz przestrzeni - środowiska i infrastruktury. Ponadto zaplanowane przedsięwzięcia muszą być skoncentrowane terytorialnie i powinny być prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany poprzez program rewitalizacji. Według definicji określonej przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju rewitalizacja jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością.

Obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano sytuację kryzysową. Za **stan kryzysowy** należy uznać sytuację, w której mierniki poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego (infrastrukturalnego lub środowiskowego) są na niskim poziomie lub obserwuje się ich silną tendencję spadkową. Za stan kryzysowy można uznać także sytuację występowania intensywnych (z dużym natężeniem) problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

Ponadto rewitalizacja to proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów miejskich. Ponadto w tym procesie zakłada się optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań i wzmacnianie lokalnych potencjałów.

Prawidłowo opracowany Lokalny Program Rewitalizacji musi charakteryzować się następującymi cechami:

- kompleksowość

- działania całościowe i wielowymiarowe, uwzględniające aspekty: społeczny, ekonomiczny, przestrzenny, techniczny, środowiskowy i kulturowy,
- włączenie środków z EFRR, EFS, FS, innych publicznych oraz prywatnych.
  - koncentracja
- koncentracja na obszarach najbardziej zdegradowanych, tj. obszarach gminy, gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.
  - komplementarność
- wzajemne oddziaływanie między projektami rewitalizacyjnymi,
- powiązanie działań rewitalizacyjnych z planami inwestycyjnymi Miasta i Gminy Staszów,
- efektywny system zarządzania projektami rewitalizacyjnymi (współdziałanie instytucji, spójność procedur itp.),
- kontynuacja i dopełnienie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013.
  - partycypacja
- nierozzerwalnie wpisane w proces rewitalizacji uczestnictwo we współdecydowaniu,
- musi mieć realny charakter,
- stanowi fundament działań na każdym etapie procesu rewitalizacji: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i oceniania.

W tym celu w ramach przedmiotowego „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów” dokonano:

- pełnej diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wskazanego w programie rewitalizacji oraz zdefiniowano dotyczące go problemy. Diagnoza obejmuje łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne - infrastrukturalne i środowiskowe, a także kulturowe (w tym związane z dziedzictwem kulturowym) i techniczne,
- właściwego doboru narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru,
- zsynchronizowania uzupełniających się działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej (infrastrukturalnej i środowiskowej),
- ustalono hierarchię potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych,
- zrealizowano wynikającą z art. 5 rozporządzenia nr 1303/2013 zasadę partnerstwa polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego

i trwałego dialogu oraz z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć,

– podejścia do rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju Staszowa.

„*Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów*” składa się z następujących części:

- diagnozy i identyfikacji potrzeb rewitalizacyjnych,
- delimitacji obszarów zdegradowanych,
- wizji wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej,
- wykazu dopełniających się wzajemnie głównych projektów rewitalizacyjnych dotyczących obszaru zdegradowanego,
- ogólnego, zbiorczego opisu innych, uzupełniających rodzajów projektów rewitalizacyjnych wraz z ramami finansowymi,
- opisu mechanizmów zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarach objętych programem rewitalizacji,
- mechanizmów włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie Staszowa w proces rewitalizacji,
- systemu realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji,
- systemu monitoringu skuteczności działań i systemu wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Prace związane z opracowaniem „*Lokalnego Programu Rewitalizacji*” realizowane były przy aktywnym udziale społeczeństwa, które na etapie tworzenia dokumentu miało możliwość wniesienia swoich pomysłów, opinii, stanowisk, sprzeciwu, aprobaty. Konsultacje społeczne były skierowane do szerokiego grona odbiorców: mieszkańców Staszowa, przedstawicieli sektora gospodarczego, pozarządowego. Zaangażowanie mieszkańców, organizacji pozarządowych i partnerów społecznych spoza JST przebiegało na etapie uzgadniania zapisów dokumentu strategicznego m.in. w zakresie identyfikacji przedsięwzięć rozwojowych (wywiady z mieszkańcami, udział w spotkaniach konsultacyjnych).

Projekt „*Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów*” został poddany weryfikacji podczas otwartych konsultacji społecznych z przedstawicielami społeczności lokalnej.

2. Powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów wykazuje szereg powiązań z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi na różnych poziomach. Istotą rewitalizacji jest prowadzenie kompleksowych działań na obszarach cechujących się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, bądź technicznej. Podejmowana interwencja wiązać się będzie z realizacją szeregu projektów rewitalizacyjnych mających na celu przywrócenie do życia określonych fragmentów miasta, gwarantując w ten sposób poprawę jakości życia jego mieszkańców.

Dokumenty poziomu krajowego

Wśród priorytetów „*Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*” wymienia się rekultywację terenów zdegradowanych i zdewastowanych przyrodniczo przez przywracanie im wartości przyrodniczej lub użytkowej. Działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju zostały wpisane w ślad za dokumentami wspólnotowymi jako jedno z najważniejszych wyzwań dla polityki ekologicznej.

W *Krajowej Polityce Miejskiej* - dokumencie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju rewitalizacja wskazana jest jako jeden z wątków tematycznych istotnych w polityce miejskiej na najbliższe lata. W dokumencie tym rewitalizacja określona jest jako kompleksowy, skoordynowany, wieloletni proces przemian społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i technicznych, prowadzony na obszarze zdegradowanym, tak aby nastąpiło osiągnięcie ogólnego celu, którym jest wyprowadzenie tego obszaru ze stanu kryzysowego, w szczególności przez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.

Najbardziej zaawansowane z takich działań w ramach tego procesu stanowi kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach najbardziej zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, ograniczonego terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru.

Celem działań władz samorządowych powinno być wyprowadzanie ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów miasta poprzez przedsięwzięcia całościowe

(integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością. Działania te powinny być prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji. Zapisy ***Konceptji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju*** zawierają wśród celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

W rozwinięciu tego celu wskazuje się, iż działania polityki przestrzennej w odniesieniu do zdegradowanych obszarów zurbanizowanych mają na celu przywrócenie ich funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórnemu zagospodarowaniu dzięki skorelowanym interwencjom w sferze planowania przestrzennego, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do odzyskania atrakcyjności danego obszaru lub miasta, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej oraz inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji symbolicznych oraz przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji.

Przygotowanie lokalnych programów rewitalizacyjnych będzie warunkiem niezbędnym do prowadzenia działań inwestycyjnych przewidzianych w regionalnych strategiach rozwoju. Poziom lokalny będzie ponadto odpowiedzialny za uporządkowanie stanu prawnego nieruchomości w miastach (regulacje dotyczące restytucji majątku i roszczeń majątkowych). Kompleksowe lokalne programy rewitalizacji powinny obejmować priorytety techniczne, przestrzenne, społeczne, kulturowe, gospodarcze i ekologiczne. Ich zakres, oprócz poprawy stanu budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, powinien obejmować ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, integrację społeczną mieszkańców rewitalizowanych obszarów, przywrócenie terenom zdegradowanym ich funkcji przyrodniczej lub nadanie im takiej funkcji, a także promowanie zrównoważonego rozwoju.

Dokumenty poziomu regionalnego

A) Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 jest najważniejszym dokumentem na poziomie regionalnym określającym kierunki rozwoju województwa świętokrzyskiego. Zapisy Strategii wskazują na konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań w zakresie rewitalizacji.

Obszary wymagające rewitalizacji są to obszary, na których istnieją tereny i obiekty zdegradowane, zdewastowane, w tym głównie przemysłowe dotknięte problemami związanymi z degradacją środowiska przyrodniczego oraz nasileniem negatywnych zjawisk społecznych. Znaczenie problematyki przekształcania terenów przemysłowych wynika ze skali ich występowania i ich lokalizacji.

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, Staszów został zaliczony do ośrodków lokalnych, które poprzez wzajemną współpracę z ośrodkami subregionalnymi oraz stolicą województwa mają dążyć do zwiększenia konkurencyjności regionu i poprawy jego spójności terytorialnej.

Do podstawowych wyzwań polityki rozwoju województwa uznano równoważenie procesów rozwoju regionu w zakresie rewitalizacji obszarów przemysłowych i zdegradowanych.

Poniżej scharakteryzowano cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działania, które są spójne z założonymi celami szczegółowymi określonymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Cel strategiczny 1: Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej

Infrastruktury

1.2 Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych, czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i wyższa jakość życia w regionie

- wspieranie zatrudnienia, wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa;
- usprawnienie materialne i organizacyjne takich instytucji jak m.in.: szpitale, sanatoria, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, szkoły, przedszkola, obiekty kultury, obiekty sportowe, instytucje administracji publicznej, organizacje pozarządowe;
- tworzenie na poziomie regionalnym i lokalnym systemowych rozwiązań, wzmacniających więzi społeczne mieszkańców oraz umożliwiających likwidację barier dla społecznej i obywatelskiej aktywności mieszkańców (szczególnie młodzieży);
- rozwój sektora ekonomii społecznej oraz sektora organizacji pozarządowych, jako istotnych

elementów systemu zaspokajania potrzeb społecznych.

Cel strategiczny 2: Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu

2.4 Pakietyzacja i komercjalizacja produktu turystycznego – czyli rynkowa gra zespołowa

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej oraz wzmacnianie potencjału turystycznego regionu;
- wsparcie władz samorządowych w zakresie promocji regionu, wykorzystującej zróżnicowane kanały dotarcia do potencjalnego klienta;
- dalszy rozwój turystyki wydatnie wykorzystującej bogate dziedzictwo kulturowe regionu.

Cel strategiczny 3: Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki

3.1 Sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości

- rozwój systemu usług umożliwiających zapobieganie występowaniu różnych form wykluczenia społecznego w szczególności wobec osób starszych, a także niesamodzielnym i niepełnosprawnym, rodzin wielodzietnych oraz dzieci pochodzących ze środowisk dysfunkcyjnych;
- powstrzymanie procesów emigracji, szczególnie osób młodych i wykształconych oraz stymulowanie procesów reemigracji i imigracji;
- umiejętne profilowanie wykształcenia, z naciskiem na kierunki ścisłe;
- poprawę jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji i wzrost prestiżu regionalnych uczelni;
- działanie na rzecz rozwoju kultury fizycznej i sportu, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, jako ważnego czynnika sprzyjającego kreowaniu postaw prospołecznych, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu oraz promocji zdrowego trybu życia;
- propagowanie, szczególnie wśród młodych mieszkańców regionu, wolontariatu i innych form aktywności społecznej i obywatelskiej, umożliwiających podniesienie kompetencji społecznych, budowę więzi ze swoim regionem oraz zdobycie pierwszego doświadczenia;
- pełne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego, ułatwianie dostępu do dóbr kultury, między innymi poprzez digitalizację zbiorów dziedzictwa kulturowego.

Cel strategiczny 4: Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu

4.2 Ośrodki miejskie jako subregionalne i lokalne bieguny wzrostu

- wspieranie tworzenia na terytorium wspomnianych ośrodków miejskich inkubatorów przedsiębiorczości oraz instytucji otoczenia biznesu;
- wspieranie rewitalizacji subregionalnych i lokalnych ośrodków wzrostu;
- poprawę infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej – przede wszystkim wzrost dostępu do szybkiego transferu internetowego;
- wzrost poziomu usług publicznych i komunalnych;
- skoordynowane i konsekwentne działanie władz regionalnych i lokalnych mające na celu podniesienie spójności terytorialnej całego województwa.

Cel strategiczny 6. Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju regionu

6.1 Energia versus emisja, czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce

- promocja i wspieranie znacznie szerszego niż dotychczas wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), jako istotnego elementu dywersyfikacji źródeł energii oraz budownictwa energooszczędnego.

B) Lokalna Grupa Działania „Białe Ługi” Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność objęta Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

Lokalna Grupa Działania „Białe Ługi” (LGD) z siedzibą w Trzemosnej, Trzemosna 27, 26-021 Daleszyce, jest partnerstwem zrzeszającym partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Obszar LGD obejmuje siedem sąsiadujących ze sobą gmin położonych w województwie świętokrzyskim w powiatach kieleckim i staszowskim. 3 gminy miejsko-wiejskie: Chmielnik i Daleszyce (powiat kielecki) oraz Staszów (powiat staszowski), 4 gminy wiejskie: Pierzchnica i Raków (powiat kielecki) oraz Bogoria i Szydłów (powiat staszowski).

W Strategii zostały wyznaczone następujące cele szczegółowe i przedsięwzięcia zgodne z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów:

1.1. Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

1.1.2. Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i/lub kulturowa wykorzystująca zasoby obszaru LGD.

1.1.3. Tworzenie lub rozwój działalności turystycznych i kulturalno-rozrywkowych wykorzystujących zasoby kulturowe i/lub naturalne obszaru LGD.

1.1.6. Rozwój i promocja obszaru z wykorzystaniem zasobów dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego LGD.

1.2. Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

1.2.1. Powstanie nowych podmiotów gospodarczych.

1.2.3. Rozwój działalności gospodarczej.

1.3. Wsparcie realizacji pasji mieszkańców i turystów.

1.3.2. Integracja mieszkańców – łączymy ludzi z pasją.

1.3.7. Ekologia i ekoturystyka – promocja i wsparcie działań pozytywnie wpływających na ochronę środowiska oraz przeciwdziałających zmianom klimatu.

Dokumenty poziomu lokalnego

A) *Strategia Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2016 – 2025*

Strategia Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2016-2025 wyznacza główne kierunki jego rozwoju, a także przyjmuje do realizacji szereg inwestycji.

W Strategii zostały wyznaczone następujące cele strategiczne i operacyjne zgodne z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów:

Cel strategiczny I - Wyzwalanie inicjatyw w zakresie przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego powiatu oraz przeciwdziałanie bezrobociu.

Cel operacyjny I.2. Rozwój działalności gospodarczej w różnych formach organizacyjnych i prawnych, w tym w partnerstwie publiczno-prywatnym oraz w formie podmiotów ekonomii społecznej. Szkolenie pracowników administracji i pedagogów.

Cel strategiczny II - Rozbudowa infrastruktury drogowej, gospodarczej, technicznej i informatycznej.

Cel operacyjny II.7 Rozbudowa bazy w obszarze polityki społecznej i opieki zdrowotnej.

Cel operacyjny II.8. Rewitalizacja Rynków miejscowości z nadaniem im nowych funkcji.

Cel strategiczny III - Ochrona środowiska, racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, aktywizacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich.

Cel operacyjny III.2. Podnoszenie efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz paliw alternatywnych. Modernizacja i termomodernizacja obiektów i budynków.

Cel strategiczny IV - Opieka zdrowotna, pomoc społeczna i psychologiczna, wsparcie osób z dysfunkcjami.

Cel operacyjny IV.3. Poprawa możliwości zabezpieczenia potrzeb środowiska osób: starszych, z depresją, nałogami, zagrożonych patologiami i wykluczeniem społecznym.

Cel strategiczny V - Rozwój nauki i oświaty, upowszechnianie sportu i zdrowego trybu życia. Troska o zachowanie dóbr kultury.

Cel operacyjny V.5. Działania zmierzające do zachowania dóbr kultury, zapobieganie dewastacji zabytków i pomników przyrody. Prowadzenie działalności edukacyjnych i promocyjnych dotyczących dziedzictwa kulturowego.

Cel operacyjny V.7. Remont i konserwacja zabytków oraz tworzenie produktów turystycznych.

B) Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Staszów na lata 2015–2025

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Staszów na lata 2015-2025 jest kluczową deklaracją samorządu, w której definiuje on wizję i kierunki rozwoju miasta. Prezentowany program działania jest spójny ze strategiami i programami rozwoju na poziomie krajowym i wojewódzkim.

W Strategii zostały wyznaczone następujące cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju Staszowa zgodne z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów:

1. Przedsiębiorcza Gmina Staszów.

Cel szczegółowy 1.1. Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej.

1.1.1 Wspieranie rozwoju przemysłu.

1.1.2 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

Cel szczegółowy 1.2 Rozwój tożsamości i aktywności społecznej.

1.2.1 Rozwój sektora ekonomii społecznej.

1.2.2 Wspieranie organizacji i partnerstw na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców.

Cel szczegółowy 1.3 Wykorzystanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego Gminy Staszów.

1.3.1 Organizacja przemysłu turystycznego wykorzystującego dziedzictwo naturalne i kulturowe gminy.

1.3.2 Rozwój infrastruktury turystycznej i okoloturystycznej.

2. Staszów – przestrzeń przyjazna do mieszkania.

Cel szczegółowy 2.1 Wzrost atrakcyjności warunków do mieszkania.

2.1.1 Zwiększenie dostępności oraz podnoszenie jakości oferowanych usług publicznych.

2.1.2 Ograniczenie niskiej emisji oraz innych zanieczyszczeń do środowiska.

Cel szczegółowy 2.2 Kształtowanie przestrzeni publicznych na obszarze wiejskim i miejskim.

2.2.1 Tworzenie warunków do rozwoju rekreacji i kultury na obszarach wiejskich i miejskich.

2.2.2 Tworzenie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej.

C) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016-2020

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

W Strategii zostały wyznaczone następujące cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju Staszowa zgodne z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów:

Cel strategiczny I - Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób dotkniętych bezrobociem i poszukujących pracy.

Cel operacyjny 2. Zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.

Cel strategiczny II - Poprawa kondycji rodzin, zapewnienie opieki i tworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 1. Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego.

Cel strategiczny III - Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego.

Cel operacyjny 3. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Rzetelna diagnoza stanu rzeczywistości obejmująca różne sfery rozwoju danych jednostek osadniczych stanowi podstawę dla wszelkiego rodzaju działań strategicznych oraz operacyjnych. Celem niniejszej diagnozy dla Miasta Staszowa jest identyfikacja różnorodnych zjawisk oraz procesów istotnych z punktu widzenia procesu rewitalizacji. Jednocześnie celem diagnozy istniejącego stanu na terenie Staszowa jest delimitacja obszaru rewitalizacji w oparciu o obiektywne i weryfikowalne wskaźniki oraz metody badawcze dostosowane do uwarunkowań lokalnych. W niniejszej części Programu Rewitalizacji w szczególności skupiono się na identyfikacji różnego rodzaju zjawisk kryzysowych (tj. problemów i barier) w sferach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej oraz gospodarczej.

Niniejszy raport diagnostyczny zawiera informacje dotyczące położenia miasta w przestrzeni geograficznej, funkcji spełnianych przez Staszów w systemie oraz hierarchii osadniczej kraju i regionu, struktury przestrzenno-funkcjonalnej miasta, infrastruktury społecznej i technicznej, poziomu dostępności i jakości usług publicznych, jak również dziedzictwa kulturowego. Następnie diagnoza obejmuje zagadnienia dotyczące sfery środowiskowej. Diagnoza obejmuje również zagadnienia dotyczące lokalnej gospodarki oraz dotyczy zagadnień charakterystycznych dla sfery społecznej. W tym miejscu szerszej analizie poddano aspekty związane z demografią, edukacją oraz kapitałem ludzkim, ochroną zdrowia i opieką medyczną, pomocą społeczną, lokalnym rynkiem pracy, bezpieczeństwem publicznym, kulturą, sportem i rekreacją, turystyką, a także aktywnością społeczną i obywatelską mieszkańców.

Analizy zrealizowane dla potrzeb niniejszej diagnozy mają charakter zarówno statyczny, jak również dynamiczny. W pierwszym przypadku ograniczono się do prezentacji informacji i wskaźników według najnowszych dostępnych danych statystycznych i administracyjnych. Informacje zamieszczone w tej diagnozie w zdecydowanej większości przypadków prezentują

rozpatrywane zjawiska według stanu na koniec 2014 roku. Natomiast w przypadku analiz o charakterze dynamicznym każdorazowo starano się zwrócić uwagę na zmienność badanych procesów oraz zjawisk w perspektywie średniookresowej. Przy tej okazji starano się identyfikować różne trendy oraz tendencje rozwojowe. Analizy zamieszczone w raporcie diagnostycznym w znacznej większości przypadków mają charakter porównawczy. Wartości mierników obrazujących rozpatrywane zjawiska oraz procesy każdorazowo starano się odnosić do szerszej skali przestrzennej, przyrównując je do wartości średnich dla Polski, województwa świętokrzyskiego, a także powiatu staszowskiego.

Dla potrzeb diagnozy skorzystano z szeregu różnych źródeł informacji oraz danych. Głównym źródłem danych, z których korzystano w ramach opracowywania raportu diagnostycznego, były dane statystyczne pozyskane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Jednocześnie w celu przygotowania niniejszej diagnozy korzystano również z zasobów administracyjnych (tj. danych gromadzonych przez inne instytucje i podmioty niż służby statystyki publicznej). Dla potrzeb raportu diagnostycznego dane administracyjne zostały udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy Staszów, jak i inne jednostki mające swoją siedzibę w Staszowie. Przy opracowywaniu diagnozy istniejącego stanu na terenie Staszowa posiłkowano się również literaturą naukową oraz innymi źródłami danych zastanych (w tym zwłaszcza krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi). Cennym źródłem informacji okazały się strony internetowe Urzędu Miasta i Gminy Staszów, oraz innych instytucji i podmiotów publicznych funkcjonujących na terenie miasta. Ponadto, w ramach prac nad diagnozą uwzględnione zostały opinie i wnioski mieszkańców Staszowa wyrażone w ankiecie dotyczącej rewitalizacji.

W trakcie opracowania dokumentu zastosowano różne metody analityczne oraz badawcze, jak również wykorzystano szereg odmiennych wskaźników obrazujących sytuację Staszowa w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, technicznej, gospodarczej oraz społecznej.

Lokalizacja

Miasto i Gmina Staszów leży w południowo - wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie staszowskim. Jest to obszar o unikatowym krajobrazie, znajdujący się na Wyżynie Kielecko-Sandomierskiej, nad rzeką Czarną Staszowską, na

pograniczu Gór Świętokrzyskich, Ponięcia i Sandomierszczyzny. Miejsko – wiejska Gmina Staszów jest największą w powiecie staszowskim, a w skład jej wchodzi 35 sołectw, tj.: Czajków Południowy, Czajków Północny, Czernica, Dobra, Gaj Koniemłocki, Grzybów, Jasień, Koniemłoty, Kopanina, Kurozwęki, Krzczonowice, Krzywołęcz, Lenartowice, Łaziska, Łukawica, Mostki, Niemście, Ogłędów, Poddębowiec, Podmaleniec, Ponik, Sielec, Smerdyna, Stefanówek, Sztombergi, Wiązownica Duża, Wiązownica Mała, Wiązownica-Kolonia, Wiśniowa, Wiśniowa Poduchowna, Wola Osowa, Wola Wiśniowska, Wólka Żabna, Zagrody i Ziemblisce. Miasto stanowi centrum administracyjne powiatu staszowskiego i na jego terenie znajduje się m.in. siedziba starostwa, sądu rejonowego, prokuratury rejonowej, Komendy Powiatowej Policji oraz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej. Lokalizacja Staszowa jest dogodna, gdyż Gmina położona jest w odległości zaledwie 54 km od Kielc i 120 km od Krakowa, zaś przez sam Staszów przebiegają drogi wojewódzkie: 764 (Kielce - Staszów - Połaniec), 757 (Opatów - Staszów - Stopnica), oraz 765 (Chmielnik - Staszów - Osiek).

Powierzchnia Miasta i Gminy wynosi 225,86 km², w tym sam Staszów obejmuje 26,88 km².

Gminami sąsiadującymi ze Staszowem są:

- ✓ od wschodu: gminy Osiek (z powiatu staszowskiego) i Klimontów (z powiatu sandomierskiego),
- ✓ od południa: gmina Rytwiany (z powiatu staszowskiego),
- ✓ od zachodu: gminy Szydłów (z powiatu staszowskiego) i Tuczępy (z powiatu buskiego),
- ✓ od północy: gminy Bogoria (z powiatu staszowskiego) i Raków (z powiatu ziemskiego kieleckiego).

Źródło: strona internetowa Miasta i Gminy Staszów

Charakterystyka Gminy Staszów

Zdjęcie: Panorama miasta widzianego od strony południowo-zachodniej.

Staszów i jego okolice położone są na obszarze Niecki Nidziańskiej będącej charakterystycznym obniżeniem terenu między Wyżynami Krakowsko-Częstochowską a Kielecką oraz obejmują południowo-wschodnią część Gór Świętokrzyskich – fragment Pasma Wygiełzowskiego. Gminę Staszów zamieszkuje około 26 tys. mieszkańców, z czego w samym mieście Staszów jest około 15 tys. mieszkańców. Powiat staszowski zajmuje 926 km² i liczy 78 tys. ludności. Tereny rolne w gminie zajmują 130,38 km².

Tereny Staszowa otaczają lasy iglaste i mieszane. Przeważają bory sosnowe, a wśród bogatej roślinności krzewiastej lasów znajdziemy: leszczyny, czeremchy i jarzębiny. W lasach rośnie m.in.: borówka brusznica, zawilec żółty, konwalijka dwulistna i wrzos zwyczajny. Występuje także kilka gatunków rzadkich roślin, objętych w Polsce ochroną, m.in.: przylaszczka pospolita, czosnek niedźwiedzi, bagno zwyczajne, goździk piaskowy, widłak goździsty i wawrzynek wilczelyko. W lasach spotkamy zwierzynę: dziki, kuny, sarny, jelenie, lisy i zające, a także kuropatwy, bażanty i łosie. Do najliczniejszych ptaków należą: wróble, wrony, gawrony, kruki, wilgi, skowronki, dzięcioły, jasiołuski, jaskółki, jastrzębie, bociany i czaple.

Obszar gminy Staszów jest szczególnie atrakcyjny zarówno pod względem ukształtowania terenu, urozmaiconej rzeźby, jak i walorów krajobrazowych. Dowodem na to są liczne formy ochrony przyrody, przykładowo, najbardziej obszerną jest *Jeleniowsko-Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu* (ok. 1/3 powierzchni gminy), zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Golejów” oraz dwa obszary Natura 2000.

Na malowniczym terenie Jeleniowsko – Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu dominują bory sosnowe, bory mieszane, bory trzcinnikowe, łągi subkontynentalne oraz bory mieszane świeże przechodzące w grąd wysoki i świetlistą dąbrowę. Ponadto występują bory i lasy wilgotne. Wśród roślinności leśnej zdecydowanie przeważa drzewostan sosnowy, a uzupełnieniem są dęby, brzozy, jodły, modrzew, olcha, buk. Również wzdłuż dolin rzek i cieków ciągną się zadrzewienia głównie olchy, topoli i wierzby. Wzdłuż dróg ciągną się zadrzewienia szpalerowe, głównie lip, topoli, jesionów i kasztanowców. W lasach poza skupiskami drzew znajduje się różnorodna roślinność krzewiasta oraz bogate runo leśne. Spotykane gatunki zwierząt to: sarny, jelenie, kuny, łosie, bobry, dziki, zające, lisy, dzikie kaczki, bażanty i kuropatwy. W wilgotnych dnach dolin rzek, cieków i oczek wodnych występują bogate, florystyczne zespoły roślinności szuwarowo-bagiennej, łąkowo bagiennej i bagienno-torfowiskowej z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin i ptaków. Ponadto występują na tych terenach zbiorowiska murawowe i krzewiaste w miejscach nie przydatnych do uprawy: na ścianach wąwozów lessowych, na stromiznach zboczy oraz na bardzo płytkich glebach. Charakterystyczną roślinnością dla tego obszaru są ciepłolubne zbiorowiska kserotermiczne pochodzenia południowoeuropejskiego z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin. Siedliskami dla takich zespołów roślinnych są najczęściej suche, słoneczne zbocza wzgórz, dolin rzecznych i wąwozów, zwłaszcza o ekspozycji południowej. Gleby przeważnie płytkie, a miejscami skaliste, są zasobne w węglan wapnia CaCO_3 i dzięki temu są wybitnie ciepłe. Na siedliskach takich panują specyficzne warunki mikroklimatyczne: wysokie temperatury powietrza i gleby oraz trudności w zaopatrywaniu roślin w wodę, zwłaszcza w porze suszy letniej. Sprzyja to występowaniu gatunków o dużych wymaganiach termicznych i odpornych na deficyty wodne¹.

W Gminie Staszów odnajdziemy również znaczną liczbę pomników przyrody w postaci drzew rosnących pojedynczo oraz w skupiskach - 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy – „Golejów”. Na uwagę zasługuje duża liczba obiektów znajdujących się na obszarze gminy uznanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków za zabytkowe. Do rejestru obiektów zabytkowych wpisane są 24 obiekty, a wśród nich 4 parki: w Kurozwękach, Staszowie, Wiśniowej i Wiązownicy-Kolonii².

---

¹Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl>.

² Rejestr Narodowego Instytutu Dziedzictwa (stan na 30 września 2014 roku), <http://www.nid.pl/pl>.

Przez teren gminy przepływają rzeki Czarna Staszowska i Desta. Szczególne znaczenie ma Czarna, której koryto jest niezwykle malownicze i bogato zalesione. Oprócz naturalnych cieków przez miasto przepływa także kanał młyński. W Lasach Golejowskich, ok. 3 km od centrum Staszowa, znajduje się kompleks jezior i oczek wodnych. Kilkadziesiąt jeziorek (a według niektórych źródeł nawet 100) ma łączną powierzchnię ok. 65 ha. Niektóre zbiorniki połączone są kanałami.

Historia i zabytki

Nazwa Staszowa pochodzi od imienia Stanisław. W XIII-XIV wieku imię to miało zdrobniałą formę „*Stasz*”. Uważa się, że nazwa całej osady mogła pochodzić od imienia jej pierwszego właściciela, którym według wzmianek w źródłach historycznych z 1345 r. był Stasz Kmiotko.

Zdjęcie: Ratusz w Staszowie

Staszów uzyskał prawa miejskie w 1525 roku od króla Zygmunta I Starego dzięki staraniom właściciela miasta wojewody sieradzkiego Hieronima Łaskiego. Największy rozwój miasto zawdzięcza księciu Augustowi Aleksandrowi Czartoryskiemu, właścicielowi Staszowa w latach 1731-1778. Wybudował on w mieście trzy manufaktury, szabelnię, hamernię miedzi

wytwórnię sukna, ukończył budowę ratusza oraz przyczynił się do wybudowania murowanych kamienic. Równocześnie z ożywieniem gospodarczym miasta doszło do wzrostu zamożności jego mieszkańców. W latach 1786-87 Staszów posiadał blisko 300 domów mieszkalnych, w tym 31 murowanych. W mieście czynnych było 14 sklepów z zagranicznymi towarami oraz wiele drobnych kramów. Ludność miasta wynosiła ok. 2.500 mieszkańców.

Rozbiory Polski i związane z nimi wojny przyczyniły się do upadku gospodarczego miasta. W 1795 roku wskutek trzeciego rozbioru Polski Staszów trafił do zaboru austriackiego – Galicji Zachodniej, a w 1809 roku w wyniku wojny z Austrią miasto znalazło się w granicach Księstwa Warszawskiego i po raz pierwszy zostało miastem powiatowym w departamencie radomskim. Tędy w latach powstań 1794, 1830 i 1863 wiodły szlaki bojowe.

W 1848 roku, właściciel miasta hrabia Adam Potocki zniósł pańszczyznę i oczynszował włościan. W 1863 roku, podczas powstania styczniowego, w bitwie pod Staszowem powstańcy pokonali Rosjan. W październiku 1866 roku Staszów przestał być miastem prywatnym. Na początku samodzielnych rządów miasto nie miało dobrych warunków do dalszego rozwoju. Upadł przemysł, nie funkcjonowała manufaktura. W 1886 roku założono ogród miejski na brzegu rzeki, funkcjonujący do dnia dzisiejszego, a liczba mieszkańców przekroczyła 8 tysięcy, z czego większość stanowili Żydzi. W 1888 roku w Staszowie gościł wielokrotnie Stefan Żeromski, który przebywał w Kurozwękach.

Na przełomie XIX i XX wieku Staszów przekształcił się w ośrodek rolniczo-usługowy, nastąpiło ożywienie gospodarcze miasta. Oddany został do użytku browar, dwie fabryki sody, dwa młyny wodne oraz fabryka papieru. Pracę rozpoczęła również drukarnia. Znaczenia nabrało rzemiosło; w tym czasie w mieście działało blisko 200 rzemieślników różnej specjalności: 50 szewców, 24 krawców, 20 bednarzy, 16 piekarzy, 14 stolarzy, 12 murarzy, 10 czapników, 10 garncarzy, 17 kuśnierzy, 14 stolarzy i 18 rzeźników. Funkcjonowało 120 sklepów, z czego 80% należało do Żydów.

W 1900 roku utworzono w mieście Ochotniczą Straż Pożarną, w 1917 roku otwarto pierwsze kino, a rok później utworzono Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Humanistyczne. W mieście kwitło życie kulturalne i sportowe. Działały kluby sportowe: żydowski „Błyskawica”, później „Hakoah” oraz polski przy Gimnazjum. Od 1930 roku w Staszowie działało Towarzystwo Dramatyczne „Fredreum”, które w ciągu niespełna 10 lat swojej działalności wystawiło blisko 30 premier.

Po zakończeniu I wojny światowej Staszów administracyjnie wchodził w skład powiatu sandomierskiego w województwie kieleckim, a w 1919 roku pierwszy raz po odzyskaniu niepodległości wybrano Radę Miejską. W okresie dwudziestolecia międzywojennego pozostał ośrodkiem handlu i drobnego rzemiosła, głównie szewstwa. U progu II wojny światowej Staszów liczył 9.706 mieszkańców. Wskutek działań wojennych miasto uległo poważnemu zniszczeniu, a blisko 6-cio tysięcy żydowska została zgładzona. Miasto straciło wtedy ponad połowę mieszkańców. W sierpniu 1944 roku w bombardowaniu lotniczym zniszczeniu uległo 80% zabudowy miasta, w tym zabytkowy kościół Ducha Świętego w Staszowie. W czasie wojny działały w okolicach oddziały partyzanckie „Jędrusiów”, AK i BCh.

Wiosną 1945 roku w mieście rozpoczęła działalność Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa oraz Spółdzielnia Szewców i Cholewkarzy „Lech”. W kwietniu pracę rozpoczęły staszowskie szkoły podstawowe, w 1946 roku utworzono Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska – Staszów”, wznowił swoją działalność chór „Lutnia”. W pierwszym dziesięcioleciu po wojnie głównym zajęciem mieszkańców Staszowa pozostawał handel i drobne rzemiosło. Na początku 1948 roku w mieście działało 120 prywatnych sklepów, z czasem ich liczba systematycznie malała. Uspołecznienie środków produkcji w 1950 roku i likwidacja prywatnego handlu doprowadziły do stagnacji w życiu Staszowa.

Miasto zaczęło się rozwijać w latach sześćdziesiątych dzięki odkryciu złóż siarki. Poprawiały się ekonomiczne warunki życia mieszkańców miasta. Poprawiono w tym czasie stan dróg, przebudowano Rynek, założono wodociągi i kanalizację. Powstała Spółdzielnia Remontowo-Budowlana „Budomont”, Rejon Energetyczny, Spółdzielnia Mieszkaniowa, a wraz z nią nowe osiedla mieszkaniowe. W 1967 roku powołano do życia Powiatowy Dom Kultury. W styczniu 1970 roku powstał Oddział PKS. Dworzec PKS mieścił się wówczas na Rynku skąd na początku lat siedemdziesiątych został przeniesiony na plac przy ulicy Świerczewskiego. W związku ze zwiększonymi zadaniami staszowskiego oddziału oraz z rozbudową taboru, oddano w 1980 roku nowy dworzec autobusowy mieszczący się przy ulicy Krakowskiej. W październiku 1970 roku oddano do użytku nowoczesną przychodnię rejonową mieszczącą się przy ul. Wschodniej. W styczniu 1972 roku otwarto Zakład Przemysłu Odzieżowego „Vistula”. W 1975 roku w dzielnicy Golejów otwarto nowoczesny szpital, w którym zatrudnienie znalazło blisko 50 lekarzy i ponad 300 osób średniego personelu. W wyniku reformy administracyjnej kraju w 1975 roku Staszów przestał być miastem powiatowym i wszedł w skład nowo utworzonego województwa tarnobrzeskiego, w którym jako miasto- gmina zajmował czwarte miejsce pod względem zaludnienia.

W październiku 1976 roku Staszów przekroczył 11 tysięcy mieszkańców. W sierpniu 1982 roku z inicjatywy księdza Henryka Kozakiewicza rozpoczęto budowę kościoła pw. Ducha Św. W kwietniu 1984 roku odnowiono Ratusz, a na osiedlu „Wschód” oddano do użytku pierwszy wielorodzinny budynek spółdzielczy. Staszów w tym okresie liczył już 14,6 tysiąca mieszkańców. W 1991 roku rozpoczął swoją działalność na osiedlu „Wschód” Bank Depozytowo- Kredytowy. Oddano również do użytku nowoczesny hotel „Gwarek” mieszczący się w Rynku. W październiku tego roku w bloku przy ulicy Jana Pawła II otwarto Muzeum Ziemi Staszowskiej. Kolejna stymulacja rozwoju przypadła na rok 1971 dzięki budowie elektrowni w Połańcu. W kwietniu 1995 roku uroczystie obchodzono 470-lecie nadania praw miejskich dla Staszowa. W styczniu 1999 roku, w wyniku wprowadzonej ponownie reformy administracyjnej kraju, zlikwidowano dotychczasowe 49 województw, a w ich miejsce utworzono 16 nowych. Powołano również do życia nowe jednostki administracyjne – powiaty. Staszów stał się stolicą powiatu i wszedł w skład województwa świętokrzyskiego. W związku z reformą oświaty w 1999 roku w Staszowie powstały dwa gimnazja, a w 2006 roku trzecie gimnazjum zostało utworzone w Czajkowie. W lipcu 2001 roku miasto nawiedziła powódź, w wyniku której poniosło ono olbrzymie straty. Od 2009 roku w Staszowie działał Zamiejscowy Ośrodek Kształcenia Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (wcześniej, od października 1992 roku, funkcjonował on jako zamiejscowy Wydział Zarządzania i Administracji, Ośrodek Kształcenia w Staszowie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach). W maju 2011 roku, na mocy specjalnego dekretu ordynariusza sandomierskiego ks. bpa Krzysztofa Nitkiewicza, wybudowany na nowo w 1996 roku kościół pw. Ducha Świętego został podniesiony do rangi Diecezjalnego Sanktuarium Błogosławionego Jana Pawła II. W kwietniu 2015 roku odbyły się uroczystości 490-lecia nadania praw miejskich dla Staszowa.

Mimo, iż Staszów doświadczył w swojej historii wielu zniszczeń, zarówno wskutek pożarów, jak i walk prowadzonych podczas wojen, to .do czasów obecnych zachowały się na jego terenie dość liczne zabytkowe i ciekawe obiekty architektoniczne. Do najważniejszych z nich należą: wybudowany w 1342 roku w stylu gotyckim i przebudowany w XVII wieku Kościół parafialny pw. Św. Bartłomieja, Kaplica Matki Boskiej Różańcowej, ufundowana przez Tęczyńskich w 1613 roku, dzwonnica i plebania przy kościele pw. Św. Bartłomieja z 1825 roku, zabytkowy Rynek będący centrum Starego Miasta o układzie szachownicowym; na środku Rynku stoi wybudowany w 1738 roku Ratusz w stylu klasycystycznym z wieżyczką zegarową, kamienice wokół Rynku z XVIII wieku z charakterystycznymi arkadowymi bramami, parterowe domy z początku XIX wieku wzdłuż ulic: Kościelnej, Wschodniej,

Krakowskiej i Parkowej, kapliczka z 1848 roku przy ulicy Opatowskiej, wzniesiona na dawnym kurhanie oraz Dworek Myśliwski z końca XIX wieku przy ulicy Krakowskiej.

Wartościowe, ciekawe i warte zobaczenie obiekty znajdują się również na obszarze wiejskim gminy. Należą do nich m.in.: Kościół pw. Wniebowzięcia NMP i kaplica cmentarna wymurowana w 1840 roku w Koniemłotach, Kościół pw. Wniebowzięcia Matki Bożej i Św. Augustyna oraz dawny klasztor i XVIII-wieczny Kościół Św. Rocha w Kurozwękach, a także Zespół pałacowy w Kurozwękach, którego historia sięga XIV wieku, XVIII-wieczny zbór ewangelicko-reformowany w Sielcu, eklektyczny pałacyk Dzięki wzniesiony w 1844 roku w Wiązownicy-Kolonii oraz XVIII-wieczny pałac w Wiśniowej.

Zdjęcie: Pałac Dzięki w Wiązownicy-Kolonii

Pałac Dzięki – położony jest malowniczo w dolinie rzeki Kacanki, obszar Natura 2000 Ostoja Żywnów. Otoczony jest zabytkowym parkiem z blisko 400 letnim dębem szypułkowym, platanami i innymi cennymi drzewami, a nieopodal znajdują się zabudowania gospodarskie (oficyna i lodownia).

W miejscowości Wiązownica-Kolonia znajduje się drewniany budynek szkoły z 1909 roku. Jest to wyjątkowa budowla na skalę województwa, który mógłby służyć np. jako Muzeum

Szkolnictwa Wiejskiego oraz centrum aktywizacji społeczności wiejskiej. Remont budynku, adaptacja otoczenia (ławki, aleje, remont zabytkowej latarni leśnej) mógłby przyczynić się do powstania wiejskiego centrum spotkań oraz bazy turystycznej z żywą lekcją. Okolica sprzyja turystyce pieszej i rowerowej, a nowe boisko może posłużyć do aktywnego spędzania czasu. Na bazie lokalnych zasobów można tworzyć ścieżki edukacyjne o tematyce historycznej (pałac Dzięki, latarnia leśna, kościół), przyrodniczej (Natura 2000. Ostoja Żyznów) i kulturowej (życie dawnej szkoły, obyczaje i tradycje wiejskie, regionalne kulinaria). Pałac i stara szkoła łączą się w sieć wioski tematycznej i są uzupełnieniem edukacji regionalnej, historycznej i przyrodniczej.

W Wiśniowej mieści się XVIII-wieczny pałac z izbą pamięci Hugona Kołłątaja.

Zdjęcie: Pałac w Wiśniowej

Zdjęcie: Zespół Pałacowy Sp. z o.o. Kurozwęki

W Kurozwękach turysta może zwiedzić XIV-wieczny kościół i klasztor Kanoników Regularnych, oraz zespół parkowo-pałacowy, z jedynym w Polsce stadem bizonów. Przejazdźki bryczką pośród pasących się bizonów, Mini Zoo, jazda konna, loty motolotnią, labirynt w konopiach, to niektóre atrakcje Zespołu Pałacowego w Kurozwękach.

Staszów jest świetną bazą wypadową do zwiedzania pobliskiej sandomierszczyzny i pogórza świętokrzyskiego. W promieniu kilkunastu kilometrów można zwiedzać takie miejsca jak pokamedulski klasztor z XVII wieku w Rytwianach oraz ruiny zamków w Szydłowie i Ujeździe, które ze względu na tworzony przez nie niesamowity, tajemniczy i romantyczny nastrój przyciągają jak magnes.

Na terenie Staszowa znajduje się także wiele pomników i miejsc pamięci narodowej, wśród nich: mogiła powstańców styczniowych na starym cmentarzu przy Kościele pw. Św. Bartłomieja; pomnik ku czci Tadeusza Kościuszki przy Ratuszu Miejskim, pomnik zagłady Żydów staszowskich, pomnik poświęcony żołnierzom Wojska Polskiego, a także tablice upamiętniające m.in. tajne nauczanie i ważne dla miasta osoby: wojewodę Hieronima Łaskiego, księcia Adama Czartoryskiego i marszałka Józefa Piłsudskiego.

Kanał młyński i zespół dawnego młyna wodnego z 1899 roku - widok od strony ul. Parkowej (2012 r.)

Miasto doznało w swej historii wielu zniszczeń, zarówno na skutek pożarów, jak i działań wojennych. Do czasów obecnych zachowały się i zostały wpisane do rejestru zabytków nieruchomości Województwa Świętokrzyskiego (zgodnie ze stanem na dzień: 31.12.2014 r.) w Staszowie:

- ❖ **Batogi** (miejsce po gajówce) - Miejsce Pamięci Narodowej, nr rej.: 5/1-2 (św.) z 08.09.2004: A.5/1-2,
  - pomnik kamienno-betonowy z tablicą pamiątkową,
  - grunt, na którym stoi pomnik wraz z terenem w promieniu 5 m od zewnętrznych krawędzi pomnika.
- ❖ **Koniemłoty:**
  - cmentarz par., nr rej.: 323 (t.) z 18.10.1989 A.875,
  - zespół poklasztorny benedyktynów świętokrzyskich: A.876/1-3,
    - kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, nr rej.: 431 z 26.01.1957 oraz 477 z 15.04.1967 i 115 (t.) z 14.06.1977,

- plebania(dawny klasztor), nr rej.: 791 z 08.02.1958 oraz 487 z 15.04.1967 i 116 (t.) z 14.06.1977,

- ogrodzenie cmentarza kościelnego, nr rej.: 115 (t.) z 14.06.1977.

❖ **Kurozwęki :**

- zespół kościoła cmentarnego pw. św. Rocha: A.877/1-2:

- kościół, nr rej.: 789 z 08.02.1958 oraz 622 z 28.10.1971 i 122 (t.) z 14.06.1977,

- ogrodzenie cmentarza z bramką, nr rej.: 122 (t.) z 14.06.1977,

- zespół poklasztorny, nr rej.: 478 z 15.04.1967 oraz 123 (t.) z 14.06.1977: A.878/1-5:

- kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, nr rej.: 265 z 16.10.1956,

- dawny klasztor (ob. DPS),

- bramka zachodnia, nr rej.: 478 z 15.04.1967,

- bramka południowa, nr rej.: 478 z 15.04.1967,

- ogrodzenie, nr rej.: 123 (t.) z 14.06.1977,

- cmentarz par. przy ul. Kościelnej, nr rej.: 422 (t.) z 18.10.1989 A.879,

- zespół pałacowy, nr rej.: 474 z 15.04.1967 oraz 124 (t.) 14.06.1977: A.880/1-7:

- pałac, nr rej.: 10 z 07.10.1946,

- pawilon wschodni, nr rej.: 10 z 07.10.1946,

- pawilon zachodni, nr rej.: 10 z 07.10.1946,

- budynek dawnej administracji,

- brama wjazdowa,

- park, nr rej.: 10 z 07.10.1946,

- spichlerz, nr rej.: 788 z 08.02.1958.

❖ **Sielec**

- zespół zboru kalwińskiego: A.881/1-2:

- zbór, ob. kaplica rzym.kat., nr rej.: 278 z 16.10.1956 oraz 481 z 15.04.1967 i 182 (t.) z 06.07.1977,

- cmentarz ewangelicki, nr rej.: 278 z 16.10.1956 oraz 423 (t.) z 18.10.1989.

❖ **Staszów**

- układ urbanistyczny, nr rej.: 291 (t.) z 10.06.1985 A.882,

- zespół kościoła paraf. pw. św. Bartłomieja, A.883/1-4 nr rej.: 479 z 15.04.1967 oraz 189 (t.) z 06.07.1977:

- kościół, nr rej.: 170 z 28.12.1932,

- dzwonnica bramna,

- ogrodzenie murowane wokół kościoła,
- plebania.

Zespół kościoła św. Bartłomieja (nr rej.: 479/A z 15.04.1967 oraz 189/A z 6.07.1977). Drewniany kościół został spalony przez Tatarów w 1241 roku. Na jego miejsce w latach 1342–1343 wybudowano murowany, w stylu gotyckim. Fundatorką kościoła była Dorota Tarnowska, dziedziczka Staszowa. Zwrócony jest głównym wejściem na zachód, ołtarzem na wschód. Od strony zachodniej w 1610 r. dobudowano wieżę, zaś w latach 1613-1623 od strony północnej kaplicę Matki Bożej Różańcowej. Kolejna przebudowa miała miejsce w 1625 r., kiedy to wykonano nowe sklepienia i podziały oraz zmieniono wnętrze. Ołtarz główny jest późnobarokowy, z Ukrzyżowanym Chrystusem. Kościół otoczony jest starym murem oraz bramą z dzwonnica od zachodu. Kościół był restaurowany w 1972 r., a następnie w 1990 r., kiedy to ściany i sufit pokryto barwnymi malowidłami. Świątynię poddano gruntownej renowacji w latach 2005-2009. Kaplica Matki Boskiej Różańcowej (przy kościele św. Bartłomieja), ufundowana przez Tęczyńskich w 1613 r. Ta nagrobna kaplica reprezentuje umiarkowany nurt manieryzmu zwany krakowsko-pińczowskim, nawiązując do tradycji Santi Guccio. Kaplica zbudowana jest na rzucie kwadratu, nakryta kopułą z latarnią, na zewnątrz ośmioboczna, wewnątrz kolistą. Wrażenie wysokiego sklepienia potęgowane jest przez lekkie nachylenie ścian. Główny, rokokowy ołtarz kaplicy pochodzi z drugiej połowy XVIII wieku. Dzwonnica i plebania (przy kościele św. Bartłomieja) z 1825 r. Dzwonnice wybudowano ok. 1892 r. w stylu klasycznym, na osi fasady kościoła. Pierwszą kondygnację stanowi arkadowa brama, drugą zdobią trzy arkady, trzecią - zwieńczoną trójkątnym przyczółkiem - trzy koliste otwory. Największy z trzech dzwonów odlany został przez Wiktora Bagińskiego w 1842 r. w Krakowie. Dzwonnice odrestaurowano w 1998 r. Budynek dawnej plebanii, położony na południe od kościoła, jest parterowy, murowany, na planie prostokąta.

- **cmentarz katolicki** przy drodze do Poczeski (ul. Cmentarna), A.884 nr rej.: 415 (t.) z 18.10.1989,
- **stary cmentarz katolicki** przy ul. Armii Czerwonej (ob. 11 Listopada), A.885 nr rej.: 412 (t.) z 18.10.1989,
- **ratusz** (dawne kramnice), nr rej.: 480 z 15.04.1967 i 190 (t.) 06.07.1977 A.886 usytuowany pośrodku Rynku. Ratusz wybudowany został w 1738 r. w stylu klasycystycznym przez ówczesnego właściciela miasta – księcia Augusta Aleksandra Czartoryskiego. Ratusz jest murowany, parterowy i postawiony na osi północ-

południe. W 1861 r. podczas restaurowania obiektu obniżona została wieża znajdująca się pośrodku czterospadowego dachu. Ratusz jest symetryczny, zbudowany na planie prostokąta. Wschodnia i zachodnia elewacja ozdobiona jest w środkowej części arkadowymi podcieniami. Budynek od momentu powstania do II wojny światowej spełniał tylko funkcje handlowo-usługowe. Obecnie mieści się w nim biblioteka i restauracja oraz galeria „Punkt” Staszowskiego Ośrodka Kultury.

- **rynek miejski**, nr rej.: 45 z 12.09.1947 A.887 Zabytkowy Rynek (nr rej.: 45 z 12.09.1947), będący centrum starego miasta o układzie szachownicowym (nr rej.: 291/A z 10.06.1985). Kamienice wokół Rynku z XVIII w., z charakterystycznymi arkadowymi bramami, wybudowane zostały przez Augusta Aleksandra Czartoryskiego. Najlepiej zachowane są kamienice na wschodniej ścianie czworobocznego rynku. Posiadają sklepione piwnice i bramy przejazdowe o arkadowym kształcie. Część z pozostałych kamienic uległa zniszczeniu lub znacznym przebudowom.
- **park miejski**, nr rej.: 714 z 20.12.1957 oraz 470 (t.) z 05.08.1991 A.888 w granicach działki ewid. nr 1911,
- **dworek miejski**, ul. Wschodnia 5, nr rej.: 585 (t.) z 24.04.1997 A.889 w granicach działki ewid. nr 1060/8.

❖ **Wiązownica-Kolonia**

- kościół par. pw. św. Michała, nr rej.: 602 (t.) z 19.10.1998 A.890 wraz z terenem działki nr 346,
- cmentarz katolicki., nr rej.: 410 (t.) z 18.10.1989 A.891.

❖ **Wiązownica-Kolonia (Dzięki)**

- zespół pałacowo-parkowy, nr rej.: 718 z 20.12.1957; nr rej.: 281 (t.) z 12.03.1984 A.892.

❖ **Wiązownica Mała**

- stary cmentarz katolicki (nieczynny), nr rej.: 420 (t.) z 18.10.1989 A.893 w granicach wg zał. graficznego do decyzji.

❖ **Wiśniowa**

- zespół pałacowo-parkowy, A.894/1-4 nr rej.: 486 z 15.04.1967 oraz 222 (t.) z 31.08.1981 i 15.04.1985:
  - pałac, nr rej.: 821 z 28.01.1959,
  - pozostałości pawilonu parkowego,

- park,
- otoczenie, w granicach wg zał. graficznego do decyzji, nr rej.: 222 (t.) z 15.04.1985.

❖ **Wiśniowa Poduchowna**

- kościół par. pw. Przemienienia Pańskiego, A.895 nr rej.: 428 z 26.01.1957 oraz 492 z 15.04.1967 i 221 (t.) z 30.07.1982 - najstarsza część cmentarza katolickiego, nr rej.: 421 (t.) z 18.10.1989 A.896 w granicach wg zał. graficznego do decyzji,

Pomniki i miejsca pamięci narodowej

- **Mogila powstańców styczniowych** – mogiła zbiorowa bohaterów powstania styczniowego, znajduje się na starym cmentarzu przy kościele pw. św. Bartłomieja. Na kamiennym postumencie stoi żelazny krzyż z postacią ukrzyżowanego Chrystusa.
- **Pomnik ku czci Tadeusza Kościuszki** – pomnik był wielokrotnie przebudowywany i przenoszony. Powstał w 1864 r. po zakończeniu powstania styczniowego, jako dowód wdzięczności wobec cara Aleksandra za uwłaszczenie chłopów. Pierwotnie stał na skwerku po zachodniej stronie rynku, w pobliżu wylotu ul. Opatowskiej. Odbywały się tam parady pułku carskiej kawalerii stacjonującego w Staszowie do I wojny światowej. W 1917 r. w setną rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki zmieniono przeznaczenie pomnika i w miejscu głównej tablicy zamontowano metalowy medalion z podobizną Kościuszki i napisem ku jego czci. W czasie II wojny światowej Niemcy usunęli pomnik i postawili u wylotu ul. Krakowskiej, gdzie stał do 1964 r. Następnie pomnik przeniesiono na stary cmentarz przy kościele pw. św. Bartłomieja. Podczas tych przenosin pomnik doznał uszkodzeń. W 1981 r. z inicjatywy Komisji Koordynacyjnej „Ziemia Staszowska” NSZZ „Solidarność” postawiony został ponownie przy ratuszu, po jego wschodniej stronie, gdzie stoi do dzisiaj.

Zdjęcie: Pomnik ku czci Tadeusza Kościuszki

- **Pomnik zagłady Żydów staszowskich** – odsłonięty w listopadzie 1992 r. w 50. rocznicę Holocaustu na odrestaurowanym staszowskim cmentarzu żydowskim.

Zdjęcie: Pomnik zagłady Żydów na cmentarzu żydowskim

- **Pomnik poświęcony żołnierzom Wojska Polskiego** – odsłonięty we wrześniu 1989 roku na katolickim cmentarzu parafialnym. W mogile pod pomnikiem spoczywają prochy 31 nieznanych żołnierzy polskich, poległych na terenie Staszowa w 1939 r.
- **Pomnik „Milenium 2000”** – odsłonięty w listopadzie 2000 r. przed budynkiem Urzędu Miasta i Gminy.
- Tablice na budynku Starostwa Powiatowego: jedna poświęcona **Istnieniu i zagładzie gminy Żydowskiej** – informująca o tym, że w tym miejscu stała synagoga oraz tablica **Sprawiedliwym Wśród Narodów Świata z Ziemi Staszowskiej**.
- **Tablica upamiętniająca tajne nauczanie** – odsłonięta w październiku 1989 r. w holu Szkoły Podstawowej Nr 1. Powstała z inicjatywy lokalnych nauczycieli i Związku Nauczycielstwa Polskiego. Oddaje hołd nauczycielom, którzy zginęli podczas walk oraz uczestnikom tajnego nauczania zorganizowanego w czasie II wojny światowej.
- **Tablica poświęcona księciu Augustowi Czartoryskiemu** – odsłonięta 2 października 1992 r. w 210 rocznicę śmierci Czartoryskiego. Znajduje się na południowej ścianie ratusza.
- **Tablica poświęcona Hieronimowi Łaskiemu** – odsłonięta we wrześniu 1996 r. w 500. rocznicę jego urodzin. Wisi na ścianie w korytarzu Urzędu Miasta.
- **Tablica poświęcona Józefowi Piłsudskiemu** – odsłonięta w 2006 r. Powieszona na południowej ścianie ratusza.
- **Tablica upamiętniająca odzyskanie niepodległości** – odsłonięta 11 listopada 2008 r. w 90. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Znajduje się na południowej ścianie ratusza.
- **Figura Chrystusa Frasobliwego (lub Miłosiernego)** – znajduje się naprzeciwko kościoła pw. św. Bartłomieja. Pierwotna rzeźba pochodziła z XVII w. (źródła podają 1676 r).³

Zieleń miejska

- **Park Miejski** – zabytkowy park z XIX w. założony w 1886 r. nad brzegiem Czarnej Staszowskiej, położony jest przy ulicy Parkowej, między Starym Miastem, osiedlem Ogłędowska a Staszówkiem. W 2010 r. park poddano renowacji, m.in. przywracając pierwotny układ ścieżek,

³ Dane na podstawie zebranych informacji z oficjalnych stron UMiG Staszów oraz Wikipedia.

- **Park im. Adama Bienia** - park położony między Starym Miastem a Osiedlem Północ,

Zdjęcie: Park im. Adam Bienia

- **Park Miejski im. Górników Siarkowych** – park rekreacyjno-sportowy położony między osiedlem „Ogrody” a osiedlem "Wschód”,
- **„Zalew nad Czarną”** – teren między Czarną Staszowską, kanałem młyńskim a ulicą Piłsudskiego i budynkami straży pożarnej. Zajmuje obszar ok. 4 ha, w tym zbiornik wodny o powierzchni 1,4 ha. W 2010 r. uporządkowany i zagospodarowany w ramach inwestycji zleconej przez Urząd Miasta i Gminy.

Zdjęcie: Zalew nad Czarną

Gospodarka miasta i rynek pracy

Pomimo tego, iż warunki naturalne występujące na terenie Staszowa są mało sprzyjające (w przeważającej części mało urodzajne gleby, o IV i V klasie bonitacyjnej) to jest to gmina o dominującym charakterze rolniczym. Przeważają grunty orne, a także tereny leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Ogółem użytki rolne w gminie zajmują 57,4%. Na terenie gminy Staszów występują gleby następujących przydatności rolniczych: kompleksu żytniego słabego, gdzie najczęściej uprawia się żyto, seradelę, łubin, tytoń i owies, kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego użytkowane naprzemiennie jako grunty orne i użytki zielone oraz kompleksu zbożowo-pastewnego słabego, na których uprawia się głównie żyto i ziemniaki.

Według sporządzanego co ok. 10 lat Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 2.995 gospodarstw rolnych, w tym 2.575 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Wśród nich znajdziemy liczby:

- 601 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha,
- 1.561 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha,
- 343 gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha,
- 38 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha,
- 32 gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej.

Istotnym elementem jest fakt, że w Kurozwękach znajduje się największe gospodarstwo rolne w skali całego powiatu – jest to Stadnina Koni, w której prowadzona jest hodowla bydła, trzody chlewnej, koni i bizonów⁴.

Zgodnie z danymi opublikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny w 2014 r. na terenie gminy Staszów zarejestrowanych w rejestrze Regon było 2 429 podmiotów i dotyczyło to głównie 3 sektorów: budowlany, przemysłowy i rolniczy. W porównaniu do lat ubiegłych liczba ta pozostaje na mniej więcej podobnym poziomie (2.437 w 2012 r., 2.420 w 2013 r., 2.429 w 2014 r.). Ponadto, odnotowano w 2014 r. 705 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Poniżej schematyczne dane w zestawieniu z obszarem Powiatu Staszowskiego:

---

⁴ Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016 – 2020.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON W 2014 R.

	Powiat	Gmina
Ogółem	5110	2429
w tym w sektorze: rolniczym	94	27
przemysłowym	462	203
budowlanym	945	383
na 10 tys. ludności	697	921
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	548	705

Źródło: GUS, 2014 r.

Przemysł w Gminie Staszów jest dobrze rozwinięty i dominują w nim średnie i mniejsze podmioty gospodarcze w liczbie ok. 2200. Ważnymi gałęziami przemysłu są sektory budowlany i odzieżowy. Gmina Staszów oferuje dobre zabezpieczenie logistyczne dzięki liniom kolejowym (w tym szerokotorowej z terminalem przeładunkowym), oraz rozwiniętą sieć dróg wojewódzkich wraz z mostem przez rzekę Wisłę, co zapewnia dobre połączenie z południową Polską i korzystnie wpływa na perspektywiczny rozwój.

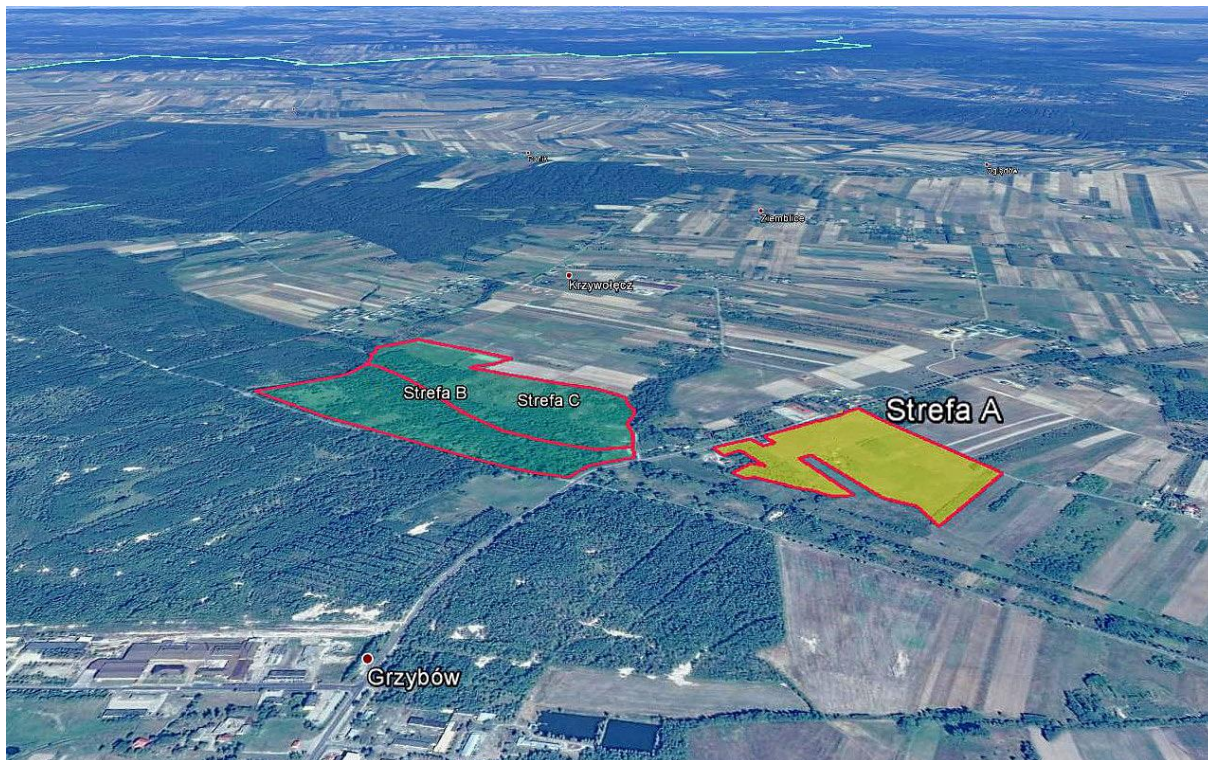
Kluczowymi podmiotami gospodarczymi funkcjonującymi na terenie gminy Staszów są m.in.:

- **Grupa Azoty** Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „**Siarkopol**” S.A. w Grzybowie,
- **Huta Szkła Gospodarczego** Tadeusz Wrześniak (produkcja wyrobów szklanych i szkło dekoracyjne),
- Firma „**Barbaras**” z siedzibą w Staszowie (sektor odzieżowy),
- Zakład odzieżowy „**Modar**” Sp. z o.o. w Staszowie,
- Zakład Pracy Chronionej „**Subor**”, produkujący ubrania robocze i ochronne dla służb mundurowych,
- Przedsiębiorstwo Budowlano-Handlowe „**Adma**” ze Staszowa,
- Firma transportowo – budowlano – drogowa „**Dylmex**” w Staszowie,
- Firma „**Instal Tech**” z Grzybowa,
- Zakład Przetwórstwa Drzewnego „**Las-Kop**” z Wiśniówki.

Istotnym elementem mającym realny wpływ na ożywienie lokalnej gospodarki jest fakt utworzenia w 2015 r. w Grzybowie *Staszowskiego Obszaru Gospodarczego*, czyli kompleksowo przygotowane tereny inwestycyjne o pow. 15 hektarów wyposażone w sieć wodociągową, kanalizację sanitarną, kanalizację deszczową, energię elektryczną, gazociąg

s/c, sieci oświetlenia ulicznego, sieci niskoprądowe wraz z wykonaniem głównych ciągów ulic dojazdowych i dostępem do drogi publicznej, to jest drogi wojewódzkiej nr 757 relacji Opatów – Stopnica. Poniżej poglądowa mapka terenu z wydzielonymi strefami:

Źródło: oficjalna strona internetowa Miasta i Gminy Staszów.

Teren „Strefy A” stanowi 16 działek inwestycyjnych o powierzchniach od 0,34 do 1,14 ha, a także pasów drogowych pod drogi dojazdowe i infrastrukturę techniczną, oczyszczalnię wód deszczowych wraz ze zbiornikiem retencyjnym, przepompownię oraz stację transformatorową. Gmina Staszów posiada dogodną lokalizację pod względem inwestycyjnym, rozpoczęte prace nad Staszowskim Obszarem Gospodarczym dają szansę na pozyskanie inwestorów. W planach jest także stworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości, w którym będą świadczone usługi doradcze dla rozpoczynających działalność, start-up`y, a także różnego rodzaju szkolenia. Wspierane będą działania w zakresie innowacyjnej gospodarki oraz technologii informacyjno - komunikacyjnych, a także działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców. Kompleksowe działania mają na celu ożywienie gospodarki, animowanie działań i pobudzenie przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Obecnie, w Gminie Staszów odnotowuje się spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Poniżej zestawienie danych z 2014 r. dot. Staszowa, podanych przez Główny Urząd Statystyczny:

WYBRANE DANE O RYNKU PRACY^a W 2014 R.		
	Powiat	Gmina
Pracujący ^b	13953	6148
Bezrobotni zarejestrowani	3640	1305
w tym kobiety w %	50,8	48,7
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	7,9	7,9
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	8,7	8,3

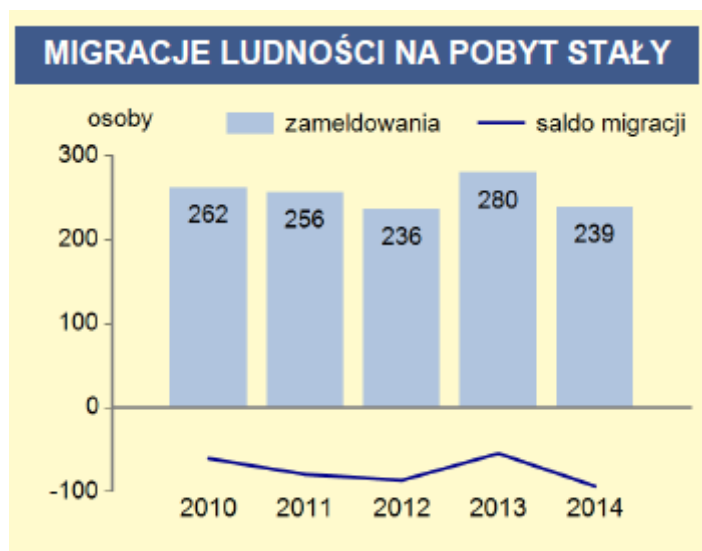
^a Stan w dniu 31 XII. ^b Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

Źródło: GUS, 2014 r.

W 2013 roku na obszarze gminy Staszów zarejestrowanych było 2420 podmiotów gospodarczych, z czego niecałe 2% stanowiły podmioty w sektorze rolnictwa, leśnictwa i rybactwa. Ponad 23% to podmioty działające w obszarze budownictwa i przemysłu, inne podmioty zostały sklasyfikowane jako pozostała działalność i stanowiły 75% podmiotów ogółem. Na 2420 podmiotów gospodarki narodowej 75 to podmioty sektora publicznego. W sektorze prywatnym ponad 77% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W roku 2013 na obszarze Gminy Staszów funkcjonowały 4 fundacje oraz 75 stowarzyszeń i organizacji społecznych.⁵ Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest dużo niższa od średniej dla Polski. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw nie podlegała znacznym wahaniom na przestrzeni ostatnich lat, jednak wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności był znacznie niższy od średniej dla Polski i dla województwa świętokrzyskiego (odpowiednio 68, 75, 95). Mała przedsiębiorczość wpływa przede wszystkim na wzrost bezrobocia w grupie osób w wieku produkcyjnym. Bezrobocie jest jednym z powodów migracji ludzi młodych z terenu gminy. Opierając się na danych sporządzonych przez Główny

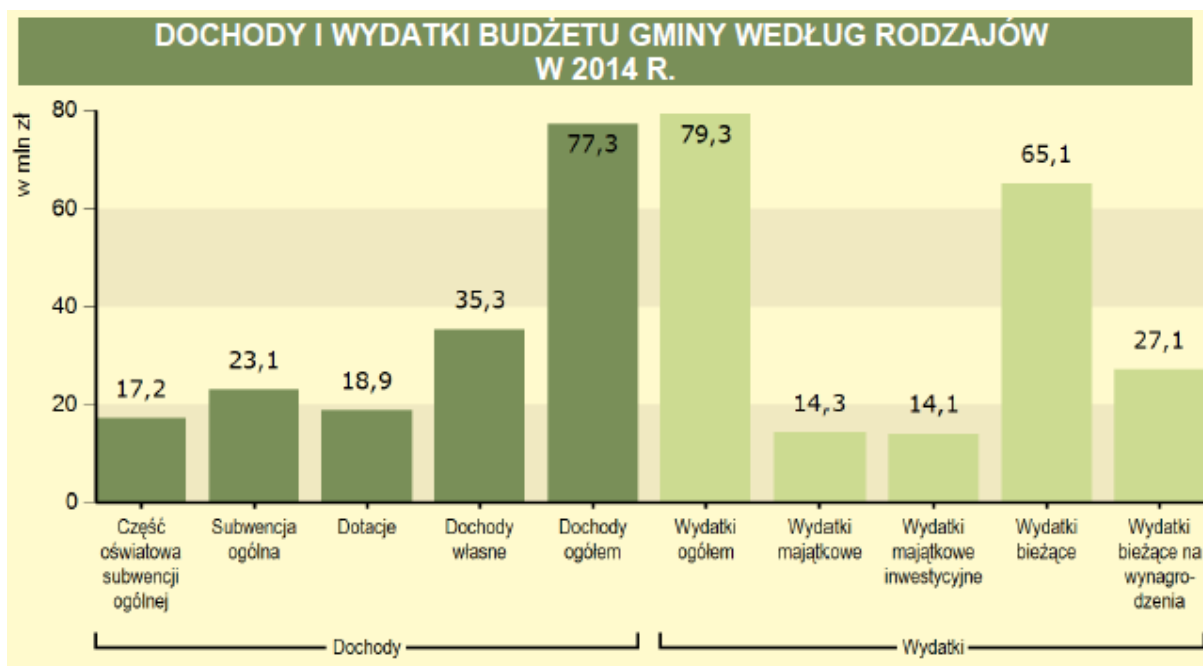
⁵ Portal informacyjny Głównego Urzędu Statystycznego

Urząd Statystyczny, wnioskować można, że nie następuje proces odwrócenia bądź wyhamowania migracji, lecz jest on stosunkowo na jednakowym poziomie (w odniesieniu do danych z lat 2010 – 2014).

Źródło: GUS, dane z 2014 r. dot. Miasta i Gminy Staszów.

Dochody ogólne w budżecie gminy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, rosną z roku na rok tak jak i wydatki, jednak zarówno dochody, jak i wydatki w przeciągu ostatnich lat były dużo niższe, niż średnia województwa i Polski. Najistotniejszym indykatorem obrazującym rozwój danego obszaru jest wskazana ilość dochodów własnych w dochodach ogółem budżetu gminy. Staszów, w zestawieniu z Polską i województwem świętokrzyskim w 2013 r., wypadł słabiej, dochody własne stanowiły bowiem 42,89% dochodów ogółem i uległy spadkowi w stosunku do lat poprzednich, co było dowodem na spadającą samodzielność finansową gminy w zakresie wydatkowania środków finansowych. Niska wartość wskaźnika oznacza bowiem małe możliwości finansowe. Sytuacja uległa nieznacznej poprawie w 2014 r., gdzie dochody własne stanowiły 45,77 % dochodów ogółem w budżecie gminy, poniżej graficzne zestawienie dochodów i wydatków budżetu gminy według ich rodzajów w 2014 r.

Źródło: GUS, 2014 r.

Według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, w latach 2012-2014 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Staszów zwiększała się nieznacznie z roku na rok – z 6.115 w 2012 roku do 6.148 w 2014 roku. Mimo, iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób), na uwagę zasługuje znacznie większy i rosnący w tym gronie udział kobiet (56,4% w 2012 r., 56,5% w 2013 r., 59% w 2014 r.).

Ogółem liczba osób bezrobotnych w powiecie staszowskim według stanu na dzień **31.12.2014 r.** wyniosła **3640** osób i w rozbięciu na poszczególne gminy, prezentuje się to w sposób następujący:

Gmina	Liczba bezrobotnych
Staszów :	1305
Połaniec :	462
Osiek :	489
Rytwiany :	359
Bogoria :	459

Łubnice :	157
Oleśnica :	234
Szydłów :	175

Stopa bezrobocia **na koniec grudnia 2014 roku** osiągnęła poziom **11,4%**.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy, stan na 31.12.2014 r.

Dane przedstawione przez Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie za okres od 2012 r. do 2014 r. wskazują, że w analizowanym okresie czasu liczba osób bezrobotnych w gminie ulegała wahaniom, przy czym istotny ich spadek przyniósł rok 2014 (1.373 w 2012 r., 1.415 w 2013 r., 1.305 w 2014 r.). Wśród osób pozostających bez pracy w latach 2012-2013 większość stanowiły kobiety (51,3% w 2012 r., 52,7% w 2013 r.), a w 2014 roku mężczyźni (51,2%).

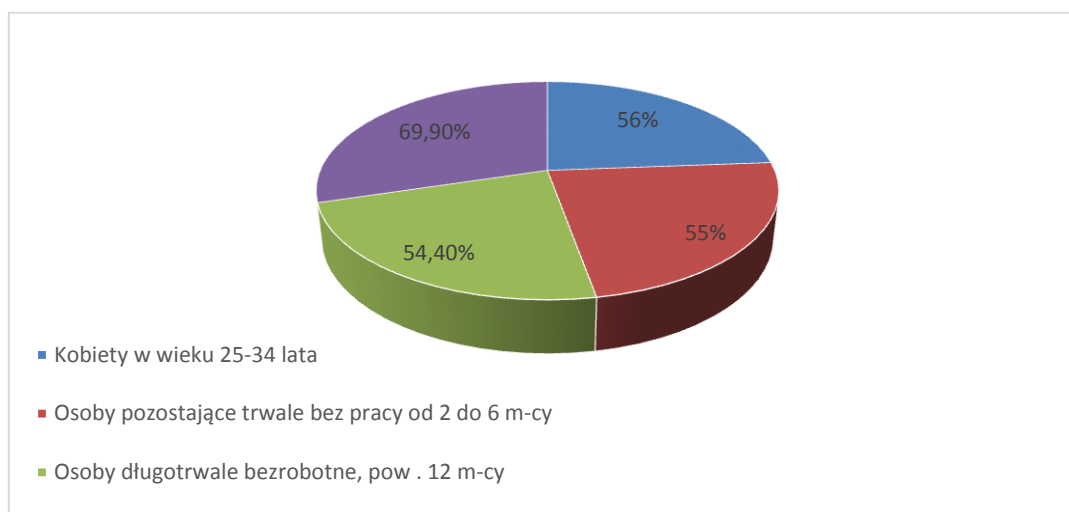
W latach 2012-2014 w gronie osób bezrobotnych spadała zarówno liczba osób pobierających zasiłek (197 w 2012 r., 178 w 2013 r., 155 w 2014 r.), zmieniała się również liczba osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (32 w 2012 r., 69 w 2013 r., 48 w 2014 r.).

W 2014 roku udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niższy niż w latach 2012-2013. W 2012 roku wyniósł 8,2%, rok później osiągnął poziom 8,5%, a w 2014 roku spadł do 7,9%. Spadek liczby osób bezrobotnych w gminie w 2014 roku mógł być efektem wprowadzenia profilowania osób pozostających bez pracy w zależności od gotowości do podjęcia zatrudnienia. Z tego powodu wiele osób, które dotychczas rejestrowały się w Urzędzie Pracy tylko po to, by podlegać ubezpieczeniu zdrowotnemu, straciło status osoby bezrobotnej. W latach 2012-2014 stopa bezrobocia w powiecie staszowskim była niższa niż w województwie świętokrzyskim i w kraju. Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (403 osoby) oraz 35-44 lata (276 osób) i 18-24 lata (267 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej (łącznie 410 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (399 osób).

Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 25-34 lata (56%), pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy (54,9%) oraz długotrwale,

12 miesięcy i więcej (54,4%), a także osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (69,9%) i wyższym (67,4%), co obrazuje poniższy schemat:

Profil osób bezrobotnych na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy.

W gronie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy było 267 osób do 25 roku życia (w tym 133 kobiety), 274 osoby w wieku powyżej 50 lat (110), 108 osób niepełnosprawnych (60), 246 osób bez kwalifikacji zawodowych (129), 316 osób bez doświadczenia zawodowego (167), 628 osób bez wykształcenia średniego (247), 90 osób samotnie wychowujących co najmniej 1 dziecko do 18 lat (80 kobiet) oraz 24 osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (nie było wśród nich kobiet)⁶.

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w całym powiecie, według wieku, czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia oraz pozostające w szczególnej sytuacji na rynku pracy przedstawia poniższe zestawienie (aktualne na dzień 31.03.2016 r.):

1.1. Struktura bezrobotnych											
Wyszczególnienie		Bezrobotni zarejestrowani		Bezrobotni, którzy podjęli pracę		Bezrobotni zarejestrowani					
		w miesiącu sprawozdawczym		w końcu m-ca sprawozdawczego		ogółem		w tym z prawem do zasiłku			
		razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety		
Ogółem		507	259	396	183	3227	1693	525	269		
w tym osoby		poprzednio pracujące		439	223	355	162	2759	1428	525	269
		w tym zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy		19	9	17	10	121	70	76	38
		dotychczas nie pracujące		68	36	41	21	468	265	-	-

⁶ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016-2020

Wybrane kategorie bezrobotnych (z ogółem)									
Zamieszkali na wsi	325	160	282	122	2144	1084	326	148	
w tym posiadający gospodarstwo rolne	113	66	107	48	740	412	176	81	
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	57	31	42	23	244	122	9	5	
Cudzoziemcy	-	-	-	-	2	2	-	-	
Bez kwalifikacji zawodowych	53	26	37	13	492	259	53	33	
Bez doświadczenia zawodowego	122	66	73	44	736	396	3	2	
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	-	50	-	25	-	439	-	58	
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	487	254	322	159	2731	1457	377	193	
W tym	Do 30 roku życia	237	110	189	92	1224	675	128	63
	Do 25 roku życia	137	62	105	46	645	328	43	17
	długotrwale bezrobotne	177	114	111	62	1356	795	5	5
	Powyżej 50 roku życia	72	33	44	16	627	224	141	57
	korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	15	12	4	3	69	48	8	5
	posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	96	60	62	35	675	522	146	112
	posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	1	1	2	2	11	11	2	2
	Niepełnosprawni	34	20	23	12	217	119	60	34

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie, marzec 2016 r.

Infrastruktura drogowa oraz bezpieczeństwo

Sięgając do historii powstania miasta Staszów można stwierdzić, że powstało ono na wzór miast zakładanych na prawie magdeburskim z zaplanowanym rynkiem, ratuszem pośrodku i prostopadle odchodzącymi ulicami. Ten układ centrum miasta został zachowany do dzisiaj.

Lokalizacja Miasta i Gminy Staszów jest dogodna pod względem odległości pomiędzy stolicą województwa świętokrzyskiego (odległość ok. 54 km od Kielc), a pomiędzy dużymi aglomeracjami miejskimi, jednocześnie pozwalającymi na korzystanie z portów lotniczych: jest to odległość ok. 120 km od Krakowa i ok. 100 km od Rzeszowa.

Ponadto, przez teren gminy przebiegają wcześniej wspomniane trzy drogi wojewódzkie: nr 764 Kielce – Staszów – Połaniec, nr 757 Opatów – Staszów – Stopnica oraz nr 765 Chmielnik – Staszów – Osiek. Sieć drogową na terenie gminy uzupełniają drogi powiatowe i gminne (te ostatnie o łącznej długości 111,37 km).

Zestawienie szacunkowej długości dróg wymagających remontu na terenie miasta oraz w miejscowościach z wyznaczonymi obszarami rewitalizacji:

Lokalizacja	Szacunkowa długości w metrach
Staszów Osiedle nr 1 – „Północ”	404,00
Staszów Osiedle nr 2 – „Ogrody”	5 629,00
Staszów Osiedle nr 3 – „Stare Miasto”	7 563,00
Staszów Osiedle nr 4 – „Staszówek”	4 662,85
Staszów Osiedle nr 5 – „Wschód”	1 579,00
Staszów Osiedle nr 6 – „Ogłędowska”	1 375,00
Razem Staszów	21 212,85
Koniemłoty	1 268,00
Wiązownica-Kolonia	1 595,00
Kurozwęki	1 894,00
Wiśniowa	1 938,00
Razem Koniemłoty, Kurozwęki, Wiązownica-Kolonia, Wiśniowa	6 695,00
ŁĄCZNIE infrastruktura do remontu	27 907,85

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Staszowie

Komunikacja kolejowa

W Staszowie znajduje się węzeł kolejowy linii normalnotorowych relacji Kielce – elektrownia w Połańcu – Staszów – Chmielów, obsługujący kopalnię siarki w Osieku, oraz towarowa stacja linii szerokotorowej (linia hutniczo-siarkowa). Przez miasto przebiega również (nieczynna obecnie) linia kolejki wąskotorowej.

Mapa przebiegu linii kolejowej 65

Źródło: wikipedia, 2016 r.

Lądowisko

Na terenie Staszowa od 2012 roku działa sanitarne lądowisko przy ul. 11 Listopada, a w odległości zaledwie 20 km na południowy - wschód od miasta funkcjonuje śmigłowcowe lądowisko Połaniec (na terenie sąsiedniej gminy Połaniec).

Zdjęcie poglądowe lądowiska przy Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie.

Źródło: oficjalna strona internetowa Szpitala.

Komunikacja autobusowa

Komunikację na terenie gminy Staszów zapewniają PKS Staszów Sp. z o.o. oraz przewoźnicy prywatni. Gmina jest dość dobrze skomunikowana i jej mieszkańcy nie doświadczają trudności w dostępie do środków transportu publicznego.

Bezpieczeństwo

Na terenie Miasta i Gminy Staszów funkcjonują jednostki, których nadrzędnym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie własnej działalności na terenie Gminy Staszów:

- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Staszowie – jednostka organizacyjna ochrony przeciwpożarowej wchodząca w skład administracji rządowej w powiecie staszowskim, której rozpoczęcie datuje się na lata 1954/55. W latach 2004–2007 wybudowano na jej potrzeby nowy budynek przy ul. Parkowej w Staszowie.

Zdjęcie: Budynek KP PSP w Staszowie.

- Ochotnicza Straż Pożarna, w skład której wchodzi: OSP Czajków, OSP Czernica, OSP Grzybów, OSP Łukawica, OSP Koniemłoty (KSRG), OSP Krzczonowice, OSP Kurozwęki, OSP Niemścice, OSP Oględów (KSRG), OSP Smerdyna, OSP Staszów, OSP Wiązownica Mała, OSP Wiązownica Duża (KSRG), OSP Wiśniowa (KSRG), OSP Wola Osowa (KSRG).
- Komenda Powiatowa Policji w Staszowie. W latach 2012–2013 wzniesiono nowy budynek dla KPP w Staszowie przy ul. Armii Krajowej 10.
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Staszowie.

Straż Miejska w Staszowie w sprawozdaniu z działalności za rok 2015 wykazała, że wykonując ustawowe zadania podjęła 677 interwencji. W związku z podjętymi interwencjami stwierdzono 776 wykroczeń, wylegitymowano 859 osób, pouczone 623 osoby, mandatami karnymi ukarano 151 osób oraz skierowano 2 wnioski o ukaranie do sądu.

Ilość oraz kategoria interwencji Policji w 2015 roku, według danych KPP w Staszowie:

Rejon miejski nr 1 obejmujący teren oznaczony ulicami: Adamówka, Akacyjowa, Drogowców, Kilińskiego, Kołłątaja, Komisji Edukacji Narodowej, Konstytucji 3 Maja, Kościuszki, Mickiewicza, Pipała, Place, Targowa, Wąska, Wiśniowa, Wojska Polskiego.

L.p.	Kategoria interwencji dotyczące	Ilość interwencji
1	Bójka/ pobicie	1
2	Kradzież	15
3	Kradzież z włamaniem	6
4	Przestępstwa kryminalne	13
5	Przestępstwo o podłożu seksualnym	1
6	Przestępstwo narkotykowe	5
7	Oszustwo	16
8	Wydarzenie w ruchu drogowym kierujący w stanie nietrzeźwości/ w stanie po spożyciu alkoholu	15
9	Wydarzenie z udziałem funkcjonariusza/ znieważenie/ czynna napaść	2
10	Ujawnienie osoby poszukiwanej	3
11	Interwencje policyjne w miejscu publicznym	260
12	Interwencje domowe	40
13	Interwencja policyjna kradzież mienia wykroczenie	27
14	Interwencja policyjna uszkodzenie mienia wykroczenie	6
15	Interwencje w ruchu drogowym	61
16	Zaginienie osoby	1
17	Pożar	1
18	Zgon	2
19	Inne wydarzenia	11
Suma		486

Rejon miejski nr 2 obejmujący teren oznaczony ulicami: Czysta, Dąbrowskiej, Długa, Jasna, Kolejowa, Koszarowa, Kościelna, Krakowska, Krótka, Kwiatowa, Łazienkowska, Niska, Nowa, Nasienna, Oględowska, Ogrodowa, Parkowa, Partyzantów, Józefa Piłsudskiego, Polna, Południowa, Poprzeczna, Pruska, Przejazdowa, Rynek, Rytwiańska, Sienkiewicza, Skłodowskiej, Słowackiego, Szkolna, Szpitalna, Staromiejska, Św. Ducha, Wesoła, Wysoka, Niepodległości, Zachodnia, Zielona Dolina, Złota, Żeromskiego.

L.p.	Kategoria interwencji dotyczące	Ilość interwencji
1	Bójka/ pobicie	2
2	Rozbój	2

3	Kradzież	17
4	Kradzież z włamaniem	18
5	Uszkodzenie ciała	3
6	Przestępstwa kryminalne	28
7	Przestępstwo narkotykowe	3
8	Falszerstwo	3
9	Oszustwo	8
10	Wydarzenie w ruchu drogowym kierujący w stanie nietrzeźwości/ w stanie po spożyciu alkoholu/ wypadek	28
11	Informacja o podłożeniu ładunku wybuchowego	1
12	Wydarzenie z udziałem funkcjonariusza/ znieważenie	1
13	Ujawnienie osoby poszukiwanej	4
14	Interwencje policyjne w miejscu publicznym	639
15	Interwencje domowe	100
16	Interwencja policyjna kradzież mienia wykroczenie	64
17	Interwencja policyjna uszkodzenie mienia wykroczenie	21
18	Interwencje w ruchu drogowym	189
19	Zaginiecie osoby	3
20	Zgon samobójstwo	2
21	Inne wydarzenia	19
Suma		1155

Rejon miejski nr 3 obejmujący teren oznaczony ulicami: Armii Krajowej, 11 Listopada, Bema, Beskidzka, Bieszczadzka, Cmentarna, Jarosława Dąbrowskiego, Jana Pawła II, Jałowcowa, Karpacka, Kielecka, Konwaliowa, Langiewicza, Legionów Polskich, Leśna, Łącznik, Maleniec, Małopolska, Na Kępie, Spokojna, Opatowska, Pocieszka, Podgórska, Powstańców Śląskich, Poziomkowa, Józefa Raczyńskiego, Radzików, Rakowska, Rzeczna, Sandomierska, Sikorskiego, Słoneczna, Słowiańska, Sosnowa, Sudecka, Świętokrzyska, Tatrzńska, Traugutta, Topolowa, Witosa, Wiosenna, Wrzosowa, Wschodnia, Józefa Wybickiego.

L.p.	Kategoria interwencji dotyczące	Ilość interwencji
1	Rozbój	1
2	Kradzież	22
3	Kradzież z włamaniem	11
4	Uszkodzenie ciała	3
5	Przestępstwa kryminalne	46
6	Przestępstwo narkotykowe	5
7	Falszerstwo	3
8	Oszustwo	18
9	Przestępstwo gospodarcze	2

10	Wydarzenie w ruchu drogowym kierujący w stanie nietrzeźwości/ w stanie po spożyciu alkoholu/ wypadek	38
11	Wydarzenie z udziałem funkcjonariusza/ znieważenie	2
12	Ujawnienie osoby poszukiwanej	5
13	Interwencje policyjne w miejscu publicznym	979
14	Interwencje domowe	72
15	Interwencja policyjna kradzież mienia wykroczenie	71
16	Interwencja policyjna uszkodzenie mienia wykroczenie	16
17	Interwencje w ruchu drogowym	102
18	Zaginienie osoby	9
19	Zgon samobójstwo	4
20	Inne wydarzenia	94
Suma		1503

Miejscowość Kurozwęki:

L.p.	Kategoria interwencji dotyczące	Ilość interwencji
1	Kradzież	2
2	Kradzież z włamaniem	2
3	Uszkodzenie ciała	1
4	Przestępstwa kryminalne	5
5	Wydarzenie w ruchu drogowym kierujący w stanie nietrzeźwości/ w stanie po spożyciu alkoholu/ wypadek	4
6	Ujawnienie osoby poszukiwanej	2
7	Interwencje policyjne w miejscu publicznym	49
8	Interwencje domowe	14
9	Interwencja policyjna kradzież mienia wykroczenie	1
10	Interwencja policyjna uszkodzenie mienia wykroczenie	1
11	Interwencje w ruchu drogowym	6
Suma		87

Miejscowość Koniełoty:

L.p.	Kategoria interwencji dotyczące	Ilość interwencji
1	Kradzież	1
2	Kradzież z włamaniem	2
3	Przestępstwa kryminalne	1
4	Wydarzenie w ruchu drogowym kierujący w stanie nietrzeźwości/ w stanie po spożyciu alkoholu/ wypadek	4
5	Interwencje policyjne w miejscu publicznym	47
6	Interwencje domowe	7
7	Interwencja policyjna kradzież mienia wykroczenie	2
8	Interwencje w ruchu drogowym	7
Suma		81

Miejscowość Wiązownica-Kolonia:

L.p.	Kategoria interwencji dotyczące	Ilość interwencji
1	Kradzież z włamaniem	1
2	Przestępstwa kryminalne	6
3	Wydarzenie w ruchu drogowym kierujący w stanie nietrzeźwości/ w stanie po spożyciu alkoholu/ wypadek	2
4	Interwencje policyjne w miejscu publicznym	38
5	Interwencje domowe	9
6	Interwencja policyjna kradzież mienia wykroczenie	2
7	Interwencja policyjna uszkodzenie mienia wykroczenie	1
8	Interwencje w ruchu drogowym	2
9	Ujawnienie osoby poszukiwanej	3
10	Inne wydarzenia	2
Suma		66

Miejscowość Wiśniowa:

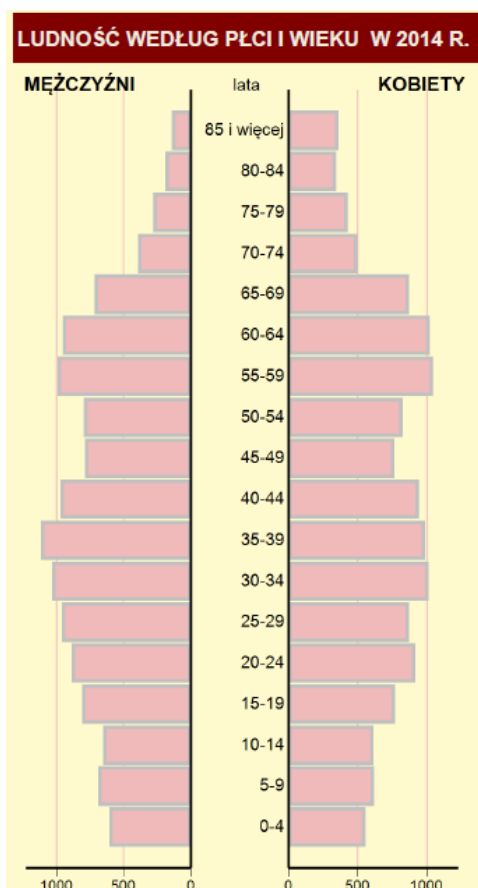
L.p.	Kategoria interwencji dotyczące	Ilość interwencji
1	Uszkodzenie ciała	1
2	Wydarzenie w ruchu drogowym /kierujący w stanie nietrzeźwości/	2
4	Interwencje policyjne w miejscu publicznym	22
5	Interwencje domowe	5
6	Interwencja policyjna kradzież mienia wykroczenie	1
7	Interwencja policyjna uszkodzenie mienia wykroczenie	1
8	Interwencje w ruchu drogowym	1
9	Inne wydarzenia	1
10	Wykroczenie przeciwko przepisom o ochronie zwierząt	1
Suma		35

Demografia i mieszkalnictwo

Staszów jest stosunkowo dużą gminą z liczbą mieszkańców wynoszącą: 26 376, w tym Staszów - 15 289, z czego 51,7% stanowią kobiety, a 48,3% mężczyźni. W Koniemłotach liczba mieszkańców wynosiła 696, z czego 49,6% stanowią kobiety, a 50,4% mężczyźni. W Kurozwałkach liczba mieszkańców wynosiła 685, z czego 53,9% stanowią kobiety, a 46,1% mężczyźni. W Wiązownicy-Kolonii liczba mieszkańców wynosiła 454, z czego

50,0% stanowią kobiety, a 50,0% mężczyźni. W Wiśniowej liczba mieszkańców wyniosła 617, z czego 49,0% stanowią kobiety, a 51,0% mężczyźni.

W latach 2002-2015 liczba mieszkańców zmalała o 4,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,4 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Poniżej schematyczny podział wieku mieszkańców Staszowa w 2014 r.:

Źródło: Dane GUS dot. Gminy Staszów, 2014 r.

Staszów ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 1. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,1 na 1000 mieszkańców Staszowa. W 2014 roku urodziło się 130 dzieci, w tym 43,1% dziewczynek i 56,9% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 346 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,96 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2015 r. roku w całym powiecie staszowskim urodziło się 697 dzieci, a zgonów odnotowano aż 774. Dla porównania cztery lata temu, w 2012 roku, na terenie powiatu urodziło się 701 osób, a zmarło 822. Następuje systematyczne zmniejszanie się liczby mieszkańców. Struktura mieszkańców według wieku: 63,0% mieszkańców Staszowa jest w wieku produkcyjnym, 17,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Dane te nie są optymistyczne i jako społeczeństwo mocno się starzeje, a ten proces będzie postępował.

Ponadto, mieszkańcy powiatu zawarli w 2014 roku 79 małżeństw, co odpowiada 5,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to więcej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju. 27,6% mieszkańców Staszowa jest stanu wolnego, 59,0% żyje w małżeństwie, 2,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,2% to wdowy/wdowcy.

W 2013 roku 57,7% zgonów w Staszowie spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 22,0% zgonów w Staszowie były nowotwory, a 2,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Staszowa przypada 8.41 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2014 roku zarejestrowano 108 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 223 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Staszowa -115. W tym samym roku 11 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 17 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -6.

Na spadek liczby ludności gminy miał wpływ zarówno niekorzystny przyrost naturalny (-77 w 2012 r., -87 w 2013 r., -10 w 2014 r.), jak i ujemne saldo migracji (-80 w 2012 r., -52 w 2013 r., -91 w 2014 r.), odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym. Doszukując się pozytywnych aspektów w zachodzących w gminie zmianach demograficznych, należy zwrócić uwagę na systematyczny spadek liczby zgonów (z 309 w 2012 r. do 241 w 2014 r.) oraz istotny wzrost w 2014 roku liczby urodzeń żywych (o 42 w stosunku do roku poprzedniego).

Poniżej wykaz wybranych danych demograficznych w zestawieniu gminy oraz całego powiatu staszowskiego w 2014 r.:

WYBRANE DANE DEMOGRAFICZNE W 2014 R.			
	Powiat	Gmina	Powiat=100
Ludność	73320	26369	36,0
w tym kobiety	36920	13417	36,3
Urodzenia żywe	682	231	33,9
Zgony	710	241	33,9
Przyrost naturalny	-28	-10	x
Saldo migracji ogółem	-212	-94	x
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	13270	4617	34,8
produkcyjnym	46320	16522	35,7
poprodukcyjnym	13730	5230	38,1

Źródło: GUS, 2014 r.

Reasumując, zachodzące w gminie zmiany demograficzne, należy podkreślić, iż są one zdecydowanie niekorzystne. Z jednej strony zmniejsza się liczba jej mieszkańców, na co wpływ ma spadek liczby dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, z drugiej natomiast systematycznie zwiększa się udział osób starszych w populacji gminy. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka Gminy z o.o. w Staszowie, w latach 2012-2014 liczba mieszkań w gminie Staszów zwiększała się z roku na rok (z 8.548 w 2012 r. do 8.662 w 2014 r.), w tym liczba mieszkań będących w zasobach gminy (z 264 w 2012 r. do 283 w 2014 r.). Wśród tych ostatnich zdecydowaną większość stanowiły mieszkania komunalne (256 w 2012 r., 258 w 2013 r. i 267 w 2014 r.), przy czym warto również podkreślić, iż rok 2013 przyniósł dwukrotny wzrost liczby mieszkań socjalnych (z 8 w 2012 r. do 16 w 2013 r.), która w roku następnym utrzymała się na tym samym poziomie.

ZASOBY MIESZKANIOWE		
	2013	2014
Mieszkania ^a	8609	8662
Przeciętna powierzchnia użytkowa ^a 1 mieszkania w m ²	76	77
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	2724	2752
Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych w tys. zł	197	.
Liczba lokali socjalnych	16	16

^a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

Źródło: GUS, 2014 r.

W 2012 roku liczba wniosków od osób oczekujących na mieszkanie komunalne z zasobów gminy wyniosła 37, a w kolejnych latach odpowiednio 41 i 32. Spadła natomiast liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne (8 w 2012 r., 2 w 2013 r., 3 w 2014 r.), na co wpływ mógł mieć wzrost liczby tego typu lokali w gminie. W 2012 roku 3 osoby posiadały wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu socjalnego, natomiast w latach 2013-2014 ich liczba zmniejszyła się do 2. W latach 2012-2014 łączna liczba izb w mieszkaniach będących w zasobach gminy zwiększała się z roku na rok (708 w 2012 r., 723 w 2013 r., 750 w 2014 r.), podobnie jak łączna powierzchnia użytkowa tych mieszkań (9.832,54 m² w 2012 r., 10.111,78 m² w 2013 r., 10.540,62 m² w 2014 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2012 roku liczyła 37,24 m² (na 1 osobę przypadało 14,40 m²), w 2013 roku 36,90 m² (na 1 osobę przypadało 14,45 m²), a w 2014 roku 37,24 m² (na 1 osobę przypadało 14,47 m²). W analizowanym okresie liczba nowo oddanych mieszkań w gminie była na zbliżonym poziomie (67 w 2012 r., 74 w 2013 r. i 69 w 2014 r.). Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 326 i 7.302 m² w 2012 roku, 431 i 10.491 m² w 2013 roku oraz 402 i 10.486 m² w 2014 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań w gminie nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA		
	2013	2014
Ogółem	74	69
w tym:		
indywidualne	74	69
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	-	-

Źródło: GUS, 2014 r.

W latach 2012-2014 zasoby mieszkaniowe gminy powiększyły się tylko raz, w 2013 roku. Wówczas oddano do użytkowania 9 mieszkań socjalnych o łącznej liczbie 16 izb i powierzchni użytkowej 277,70 m².⁷

Na koniec 2014 roku 90,3% ludności gminy posiadało dostęp do sieci wodociągowej, 68,3% do sieci kanalizacyjnej, a 54,2% do sieci gazowej. Znacznie lepiej sytuacja wyglądała w mieście niż na obszarze wiejskim gminy, szczególnie w przypadku dostępności sieci kanalizacyjnej i instalacji gazowej. W mieście dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej posiadało odpowiednio 99,9%, 90,2% i 86,8% mieszkańców, natomiast na obszarze wiejskim gminy odpowiednio 77%, 38% i 9,1% mieszkańców.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. W 2014 roku liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe, była znacznie wyższa niż w latach poprzednich (305 w 2012 r., 301 w 2013 r., 444 w 2014 r.), natomiast liczba przyznanych dodatków zwiększała się z roku na rok (z 2.661 w 2012 r. do 2.752 w 2014 r.). Prognozuje się, że liczba gospodarstw domowych objętych wsparciem w formie dodatków mieszkaniowych ulegnie zwiększeniu.

Warto dodać, iż w 2014 roku 64 gospodarstwa domowe w gminie otrzymały dodatki energetyczne na łączną kwotę 5.464 zł. Ta forma pomocy udzielana jest najuboższym najemcom mieszkań, którzy pobierają dodatek mieszkaniowy i mają problem z uiszczaniem opłat za energię.

Edukacja i kultura

W Staszowie 3 734 mieszkańców jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 1 850 kobiet oraz 1 882 mężczyzn. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 14,0% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,9% wykształcenie policealne, 9,1% średnie ogólnokształcące, a 17,0% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 25,9% mieszkańców Staszowa, gimnazjalnym 5,8%, natomiast 24,6% podstawowym ukończonym. 1,8% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem

---

⁷ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016-2020

szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa świętokrzyskiego mieszkańcy Staszowa mają nieznacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Staszowie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (26,3%) oraz zasadnicze zawodowe (19,1%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,8%) oraz podstawowe ukończone (22,8%).

16,5% mieszkańców Staszowa w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (16,1% wśród dziewczynek i 16,8% wśród chłopców). Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 0,77 dzieci w wieku przedszkolnym.

ŻŁOBKI	2012	2013	2014
Żłobki i kluby dziecięce	3	3	3
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych (w ciągu roku)	76	80	61

Źródło: Dane GUS, 2014 r.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 22,5% ludności (22,5% wśród dziewczynek i 22,6% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 19 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 116,38.

Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 12,7% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie gimnazjalnym (12,4% wśród dziewcząt i 13,0% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 25 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto wynosi 153,65.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 20,4% mieszkańców (20,1% wśród dziewcząt i 20,7% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 3 uczniów. 29 uczniów przypada na oddział w zasadniczych szkołach zawodowych. 28 uczniów przypada na oddział w szkołach średnich zawodowych i artystycznych.

W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 27,9% mieszkańców Staszowa w wieku potencjalnej nauki (28,9% kobiet i 26,9% mężczyzn).

W poniższym zestawieniu można zaobserwować zmiany, jakie następowały w liczbie funkcjonujących jednostek edukacyjnych w latach 2012 – 2015.

EDUKACJA	2012/13	2013/14	2014/15
Placówki wychowania przedszkolnego	10	10	10
w tym przedszkola	9	9	9
Miejsca w przedszkolach	842	829	791
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	795	862	790
w tym w przedszkolach	768	835	770
Szkoły podstawowe	10	10	10
Uczniowie szkół podstawowych	1532	1469	1564
Szkoły gimnazjalne	3	3	3
Uczniowie szkół gimnazjalnych	892	874	831
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach:			
podstawowych	19	18	19
gimnazjalnych	24	26	25

Źródło: GUS, 2014 r.

Kluby dziecięce, żłobki i przedszkola funkcjonujące na terenie gminy Staszów:

1. Klub Dziecięcy "Wesoły Pajacyk" przy Przedszkolu Nr 3 im. Papieża Jana Pawła II w Staszowie,
2. Klub Dziecięcy przy Przedszkolu Nr 8 im. Jana Christiana Andersena z Oddziałami Integracyjnymi w Staszowie,
3. Żłobek przy Przedszkolu Nr 8 im. Jana Christiana Andersena z Oddziałami Integracyjnymi w Staszowie,
4. Przedszkole Nr 3 im. Papieża Jana Pawła II w Staszowie z Oddziałem w Dobrej,
5. Przedszkole Nr 4 im. Tadeusza Kościuszki w Zespole Placówek Oświatowych nr 1 w Staszowie,
6. Przedszkole Nr 8 im. Jana Christiana Andersena z Oddziałami Integracyjnymi w Staszowie,
7. Przedszkole w Zespole Placówek Oświatowych w Koniemłotach,
8. Przedszkole w Zespole Placówek Oświatowych w Kurozwękach,
9. Przedszkole w Zespole Placówek Oświatowych w Mostkach,
10. Przedszkole w Smerdynie,

11. Przedszkole w Zespole Placówek Oświatowych w Wiązownicy Dużej,
12. Przedszkole w Wiśniowej,
13. Oddział Przedszkolny „0” w Zespole Szkół w Czajkowie.

Szkoły podstawowe i gimnazja funkcjonujące na terenie gminy Staszów:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Zespole Placówek Oświatowych Nr 1 w Staszowie,
2. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Ignacego Jana Paderewskiego w Zespole Szkół Nr 2 Staszowie,
3. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Hieronima Łaskiego w Staszowie,
4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Zespole Szkół w Czajkowie,
5. Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Placówek Oświatowych w Mostkach,
6. Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Placówek Oświatowych w Koniemłotach,
7. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Zespole Placówek Oświatowych w Kurozwękach,
8. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Oddziału Partyzanckiego AK "Jędrusie" w Smerdynie,
9. Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Placówek Oświatowych w Wiązownicy Dużej,
10. Publiczna Szkoła Podstawowa w Wiśniowej,
11. Publiczne Gimnazjum Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki, w Zespole Placówek Oświatowych Nr 1 w Staszowie,
12. Publiczne Gimnazjum Nr 2 w Zespole Szkół nr 2 w Staszowie,
13. Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół w Czajkowie.

Szkoły ponadgimnazjalne i zawodowe funkcjonujące na terenie gminy Staszów:

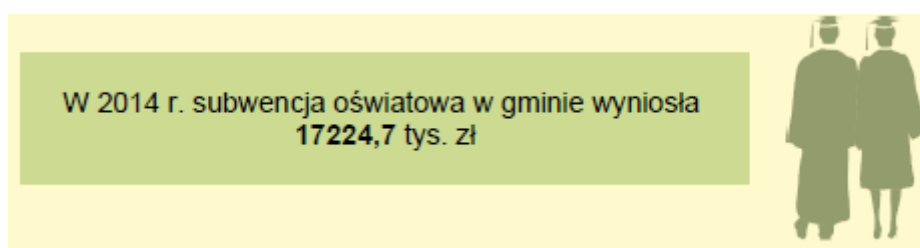
1. Liceum Ogólnokształcące im. ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
2. Zespół Szkół Ekonomicznych im. Jana Pawła II,
3. Zespół Szkół im. Stanisława Staszica.

W przeszłości działały także zamiejscowe ośrodki, takie jak:

- **Uniwersytet Jana Kochanowskiego** w Kielcach – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Staszowie działał od października 2009 r. Wcześniej, od października 1992 r., funkcjonował jako zamiejscowy Wydział Zarządzania i Administracji, Ośrodek Kształcenia w Staszowie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach,

oraz

- Zamiejscowy ośrodek dydaktyczny **Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie** (wówczas Akademii Ekonomicznej). Zajęcia prowadzone były od października 2004r.

Źródło: GUS, 2014 r.

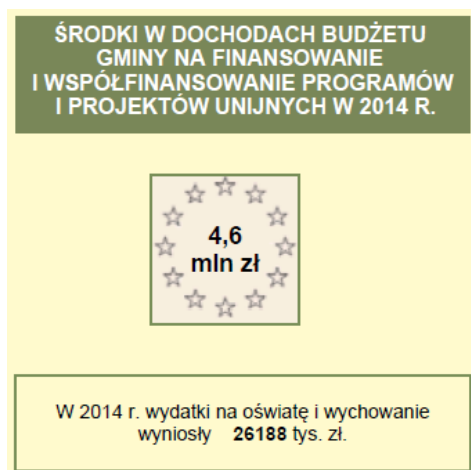
Zatrudnienie na poszczególnych stopniach edukacji w przeliczeniu na etaty wyglądało następująco: w przedszkolach – 60,83 etatu, w szkołach podstawowych – 166,12 etatu, a w gimnazjach – 81,15 etatu.

Placówki oświatowe w gminie wyposażone są w sprzęt komputerowy, a infrastruktura oświatowa jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Szkoły zapewniają dzieciom i uczniom dostęp do świetlicy, biblioteki, stołówek i boisk oraz organizują zajęcia pozalekcyjne, organizowane są koła zainteresowań dla uczniów zdolnych oraz zespoły wyrównawcze dla uczniów z problemami dydaktycznymi, a także zajęcia rewalidacyjne dla uczniów wymagających wsparcia zgodnie z orzeczeniem z poradni psychologiczno-pedagogicznej. Ponadto szkoła organizuje i zapewnia opiekę podczas wycieczek, rajdów szkolnych, wyjazdów na „Zielone Szkoły” i turnusy rehabilitacyjne.

Placówki oświatowe w gminie uczestniczą w projektach i programach mających na celu rozwijanie zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywanie ich szans edukacyjnych oraz upowszechnianie innowacyjnych metod nauczania. I tak np. uczniowie Publicznego Gimnazjum nr 1 w Staszowie brali udział w projekcie pn. „e-matem@tyka szansą na Twoją przyszłość”, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego, przewidującym realizację dodatkowych zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów i zmniejszanie dysproporcji w ich osiągnięciach edukacyjnych oraz

podnoszenie jakości procesu kształcenia. Szkoły oferują także udział w programach profilaktycznych, m.in. uczniowie Gimnazjum nr 2 w Staszowie uczestniczyli w projekcie pn. „Chrońmy młodzież w sieci”, a uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 im. Hieronima Łaskiego w Staszowie w programach pn. „Nie pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Chroń Dziecięce Uśmiechy”⁸.

Źródło: Dane GUS, 2014 r.

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Staszów są Staszowski Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Staszowie.

Staszowski Ośrodek Kultury

Życie kulturalne miasta i okolic skupia się głównie wokół Staszowskiego Ośrodka Kultury, powołanego w lutym 1967 r. pod nazwą Powiatowy Dom Kultury. W 1975 r., po tym jak Staszów przestał być miastem powiatowym, przemianowano go na Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury, zaś w 1983 r. stał się Rejonowym Ośrodkiem Kultury, by w 1999 r. przyjąć obecną nazwę. Przy SOK funkcjonował Klub Fantastyki „GEA” założony w 1984 roku.

W latach 1980–2000 działał również Klub Esperanto. Jego założyciel A. Sohacki organizował corocznie, wraz z SOK, Esperanckie Dni Staszowa, które przyciągały gości z całego świata, m.in. z USA, Niemiec, Brazylii, Kanady i Włoch.

Przy Staszowskim Ośrodku Kultury działał m.in. klub Gier Fabularnych ARCANUM, klub „Młodzi Odkrywczy” oraz sekcja Chorągiew Rycerstwa Ziemi Staszowskiej. W skład Chorągwi wchodziła drużyna walk pieszych, Bractwo Trynitarzy, drużyna artylerii, zespół

⁸ Wg. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2016-2020

werblistów i zespół tańca dawnego „Flores Terrae Stassowiensis”. Rycerze corocznie uczestniczyli w inscenizacji Bitwy pod Grunwaldem reprezentując wraz z innymi bractwami województwo świętokrzyskie.

Celem Staszowskiego Ośrodka Kultury jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców gminy oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą. Do podstawowych zadań placówki należy m.in. organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę, tworzenie warunków dla amatorskiego ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań, sekcji i zespołów, organizowanie spektakli, koncertów, festiwali, wystaw, odczytów oraz imprez artystycznych, rozrywkowych i turystycznych; nadzorowanie, organizowanie i koordynowanie działalności rozrywkowo-rekreacyjnej. Ośrodek zajmuje się także gromadzeniem, opracowywaniem i upowszechnianiem zbiorów kultury materialnej, dzieł sztuki oraz dokumentów dotyczących historii i teraźniejszości Staszowa i okolic.

W ramach stałej działalności kulturalnej Staszowski Ośrodek Kultury oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia w sekcjach plastycznej i teatralnej, uczestnictwo w klubach: kolekcjonera, matematyki, gier fabularnych i piosenki, kursy tańca, możliwość indywidualnej nauki gry na instrumentach muzycznych oraz udział w Kapeli estradowej „Ziemia Staszowska”, w Zespole wokalnym „Moderato”. Do osób starszych, w wieku 50+, adresowana jest oferta Stowarzyszenia Inicjatyw Twórczych „Talent”.

Na terenie gminy Staszów odbywa się wiele imprez kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych, których organizatorami są zarówno władze gminy, jak i lokalnie działające organizacje, a nawet prywatni przedsiębiorcy. Do ważniejszych wydarzeń w gminie należy „Dzień Chleba”, obchodzony co roku, w ostatnią niedzielę sierpnia. Wydarzenie to ukazuje symbolikę chleba, tradycję jego wypieku i towarzyszące mu obrzędy. Na stoiskach można degustować wyroby lokalnych piekarni, odbywa się konkurs na najpiękniejszy wieniec dożynkowy, czynne są stoiska z rękodziełem artystycznym. Wiele imprez plenerowych odbywa się w Kurozwałkach, a wśród nich m.in. „Sobótka Świętojańska”, „Dziki Zachód”, „Labirynt Kukurydzy”. Inne, warte odnotowania imprezy to: festyn „Szkłarki” – jedyny na świecie pokaz wytopu szkła metodami tradycyjnymi na otwartym powietrzu, „Świętokrzyska ścieżka huculska” – zawody jeździeckie i konkursy w powożeniu oraz grudniowe warsztaty ozdób świątecznych – „W świątecznym nastroju”.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Staszowie

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Staszowie powstała w 1947 roku. Biblioteka obejmuje zasięgiem oddziaływania miasto i gminę Staszów oraz prowadzi 5 filii wiejskich. Jej siedzibą jest zabytkowy ratusz w centrum miasta.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Staszowie zajmuje się zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz gromadzeniem materiałów na temat regionu. Placówka dysponuje zróżnicowanym, regularnie uzupełnianym księgozbiorem, poza książkami obejmującym różnorodne czasopisma. W 2014 roku z oferty Biblioteki skorzystało 4.074 czytelników. Biblioteka posiada 5 filii: w Kurozwałkach, Koniemłotach, Sztombergach, Wiśniowej oraz Wiązownicy i zatrudnia łącznie 16 pracowników. Na koniec 2015 roku księgozbiór Biblioteki liczył 138 564 woluminów.

Placówka oferuje literaturę piękną dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin wiedzy, prowadzi katalogi: alfabetyczny, rzeczowy i tytułowy, obecnie tworzy katalog komputerowy. W Bibliotece dostępne są również kartoteki, m.in. recenzji książek, literatury dotyczącej regionu, literackiej Nagrody Nobla czy recenzji filmów. Placówka dysponuje także pracownią komputerową wyposażoną w 6 komputerów z dostępem do sieci Internet.

Obok działalności podstawowej Biblioteka podejmuje inicjatywy promujące czytelnictwo i kulturę, np. organizując spotkania z ciekawymi ludźmi. W 2014 roku odbyły się takie spotkania m.in. z Olgą Rudnicką – popularną autorką powieści kryminalnych, z Grzegorzem Kasdepke – pisarzem dla dzieci, z Pawłem Beręsewiczem – autorem książek dla dzieci i młodzieży, w 2015 roku z Janem Grzegorzycykiem – dziennikarzem, pisarzem, publicystą, tłumaczem, autorem scenariuszy filmowych i słuchowisk radiowych, Kaliną Jerzykowską – autorką opowiadań i wierszy dla dzieci, Sławomirem Koprem – felietonistą, autorem książek historycznych.

Biblioteka jest również organizatorem lekcji bibliotecznych, konkursów, a także warsztatów, jak np. „Senior w Internecie”. Ponadto uczestniczy w innowacyjnym projekcie pn. „Młodzi Gospodarze”, mającym na celu kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego m.in. poprzez utworzenie Młodzieżowych Rad Sołeckich.

Biblioteka wraz z filiami bierze udział w projekcie pn. „Dyskusyjne Kluby Książki”, będącym elementem wieloletniego ogólnopolskiego programu promocji czytelnictwa, objętego patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Celem „Klubu” jest kształtowanie na spotkaniach otwartych postaw czytelniczych, popularyzowanie książki i czytelnictwa, kreowanie mody na czytanie oraz promowanie aktywnego udziału w życiu

literackim, m.in. poprzez interesujące dyskusje. Biblioteka jest także lokalnym inspiratorem ogólnopolskich akcji, np. pn. „Narodowe czytanie” czy „Cała Polska czyta dzieciom”.

Działalność kulturalną w gminie uzupełnia oferta świetlic wiejskich i klubów osiedlowych, będących miejscem integracji lokalnej społeczności oraz placówek wsparcia dziennego w Staszowie - Świetlica Jutrzenka wraz z filiami. Na terenie gminy Staszów znajduje się kilka obiektów kulturalnych o charakterze muzealnym. Szczególne miejsce wśród nich zajmuje Regionalna Izba Pamięci - Muzeum Ziemi Staszowskiej w Staszowie, które posiada szereg stałych ekspozycji, m.in. malarstwo i rzeźba twórców staszowskich, geologia ziemi staszowskiej czy rzemiosło staszowskie oraz Izba Pamięci Papieża Jana Pawła II, przy Muzeum Ziemi Staszowskiej. W zbiorach placówki znajdują się również ekspozycja dotycząca oddziału partyzanckiego „Jędrusie”, Judaica staszowskie, w tym oryginalna tora, a także – w dziale numizmatycznym – bogata kolekcja monet i medali związanych ze Staszowem. W pałacu w Wiśniowej działa Izba Pamięci Hugona Kołłątaja, w zbiorach której znajdują się: obrazy, książki, fotografie i fotokopie dokumentów obrazujących życie i działalność Hugona Kołłątaja i jemu współczesnych. W Koniemłotach, w dawnym budynku klasztornym Ojców Benedyktynów, mieści się natomiast Muzeum Czynu Niepodległościowego, gdzie m.in. upamiętniono postać pochodzącego z Koniemłotów ks. Romana Kotlarza. Z kolei w Zespole Pałacowym w Kurozwękach czynne jest prywatne muzeum, w którym wyeksponowano rodzinne fotografie rodu Popielów, ich srebra, porcelanę, książki i zegary, a także obrazy Józefa Czapskiego (zgromadzona kolekcja liczy 23 płótna). Pozostałe dzieła sztuki z pałacu w Kurozwękach znajdują się w Muzeum Narodowym w Kielcach jako depozyt rodziny Popielów.

Wybrane jednostki kultury na terenie gminy Staszów są:

1. Biblioteka Pedagogiczna – filia,
2. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Staszów,
3. Staszowski Ośrodek Kultury,
4. Regionalna Izba Pamięci - Muzeum Ziemi Staszowskiej,
5. Społeczna Szkoła Muzyczna,
6. Stowarzyszenie - Staszowskie Towarzystwo Kulturalne,
7. Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołów Artystycznych "Kleks"
i inne organizacje pozarządowe działające w zakresie kultury.

Do 2006 r. działało również kino „Syrena”.

	2014
Biblioteki i filie	6
Czytelnicy w bibliotekach publicznych	4074
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	26

Wykaz bibliotek na terenie Staszowa.

Źródło: GUS 2014 r.

Staszowskie Towarzystwo Kulturalne

W maju 1981 roku z inicjatywy dr med. Macieja Zarębskiego założone zostało Staszowskie Towarzystwo Kulturalne, które przyczyniło się do powstania Regionalnej Izby Pamięci - Muzeum Ziemi Staszowskiej, serii wydawniczej Biblioteka Staszowska. Seria ta objęła ponad 220 publikacji związanych z historią, życiem kulturalnym miasta i twórczością jego mieszkańców.

Muzeum Ziemi Staszowskiej posiada szereg stałych ekspozycji: malarstwo i rzeźba twórców staszowskich, geologia ziemi staszowskiej, rzemiosło staszowskie, dział numizmatyczny, „Jędrusie” na ziemi staszowskiej, Judaica staszowskie, starodruki. Obecnie muzeum znajduje się pod opieką Staszowskiego Ośrodka Kultury.

Działalnością w zakresie sportu, rekreacji, turystyki i wypoczynku na terenie gminy Staszów zawiaduje **Ośrodek Sportu i Rekreacji w Staszowie**. Do jego zadań należy m.in. organizowanie i współorganizowanie imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym oraz festynowym, administrowanie obiektami i urządzeniami sportowymi i rekreacyjnymi, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, udostępnianie bazy sportowej i rekreacyjnej mieszkańcom gminy Staszów, a także klubom i związkom sportowym, szkołom, stowarzyszeniom, fundacjom i organizacjom społecznym oraz prowadzenie szkoleń sportowych dla dzieci i młodzieży.

W ramach stałej działalności Ośrodek oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia w sekcjach: badmintonu, piłki ręcznej, lekkoatletycznej, piłki koszykowej, tenisa stołowego, rekreacyjno-sportowej oraz strzeleckiej. Działalność sportową OSiR-u uzupełniają lokalne kluby, zespoły

i drużyny sportowe, wśród nich m.in. Miejski Klub Sportowy Olimpia Pogoń Staszów, KS KORAB OSiR Staszów, Stowarzyszenie Klub Sportowy „Siatkarz” Staszów, Ludowy Zespół Sportowy Sigma OSiR, IUKS Integro Staszów.

Poniższa tabela przedstawia dostępne w gminie obiekty sportowo-rekreacyjne w 2014 r.

L.p.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Hala Widowiskowo-Sportowa w Staszowie	ul. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów
2.	Kompleks sportowy „Moje Boisko – Orlik 2012” w Staszowie	ul. Mickiewicza 40, 28-200 Staszów
3.	Ośrodek Wypoczynkowy „Wilga” w Golejowie	ul. 11 Listopada 201, 28-200 Staszów
4.	Park Miejski wraz z terenem „Zalewu nad Czarną” w Staszowie	Ul. Parkowa 28-200 Staszów
5.	Stadion Sportowy w Staszowie	ul. Koszarowa 7, 28-200 Staszów
6.	Kort tenisowy w Staszowie	ul. Spokojna 28-200 Staszów
7.	Boiska sportowe zlokalizowane na terenie miasta i gminy Staszów najczęściej przy placówkach oświatowych.	

Do stałych imprez sportowych organizowanych w gminie należą sportowe ferie i sportowe wakacje, wśród nich m.in.: Wakacyjny Turniej Dzikich Drużyn w Piłce Nożnej, Turniej Siatkówki Plażowej o Puchar Starosty Staszowskiego, Turniej Koszykówki Ulicznej i Konkurs rzeźby z piasku. Na obiektach sportowych w Staszowie odbywają się także turnieje tenisa stołowego, piłki ręcznej i badmintona, mecze Staszowskiej Ligi Halowej, Mikołajkowy Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn, Turniej Dzikich Drużyn w Piłce Nożnej Halowej, Turniej Koszykówki, Młodzieżowy Turniej w Mini Piłkę Siatkową, Młodzieżowy Konkurs Skoku Wzwyż. W gminie odbywa się również Rodzinny Turniej Gier i Zabaw, którego organizatorem jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Staszowie.

Opieka zdrowotna

W Staszowie działają następujące placówki opieki zdrowotnej:

- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej SPZZOZ – szpital powiatowy założony w 1975 r., 5 października 2010 oddano do użytku Pracownię Tomografii Komputerowej.
- Terenowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna.
- Miejsko-Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Staszowie wraz z Wiejskimi Ośrodkami Zdrowia w Kurozwękach, Wiśniowej i Wiązownicy Kolonii.
- Przychodnia Rodzinna w Staszowie Sp. z o.o.
- Niepubliczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum Medyczne”.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie Koniemłoty” Sp. z o.o. w Koniemłotach
- Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Staszowie – powołana 1 lutego 1974 r. na mocy orzeczenia Inspektora Szkolnego w Staszowie jako Poradnia Wychowawczo-Zawodowa, przekształcona 28 września 1993 r. decyzją Kuratora Oświaty w Tarnobrzegu w Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Staszowie. Od 1 stycznia 1999 r. poradnię prowadzi powiat staszowski.
- W 2014 roku w gminie funkcjonowało 8 zakładów opieki zdrowotnej, w tym 3 niepubliczne, prowadzonych było 75 prywatnych praktyk lekarskich oraz działało 15 aptek.

Dane szczegółowe na temat wybranych zakładów opieki zdrowotnej funkcjonujących w gminie przedstawia poniższa tabela.

Wybrane zakłady opieki zdrowotnej w gminie	Nazwa placówki	Adres placówki
1.	Miejsko-Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Staszowie, wraz z:	ul. Wschodnia 23, 28-200 Staszów

	Wiejskim Ośrodkiem Zdrowia w Kurozwękach	Kurozwęki, ul. Kościelna 3, 28-200 Staszów
	Wiejskim Ośrodkiem Zdrowia w Wiśniowej	Wiśniowa 116, 28-200 Staszów
	Wiejskim Ośrodkiem Zdrowia w Wiązownicy-Kolonia	Wiązownica-Kolonia 90, 28-200 Staszów
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie Koniemłoty” Sp. z o.o. w Koniemłotach	Koniemłoty, Pl. Ks. Romana Kotlarza 8, 28-200 Staszów
3.	Przychodnia Rodzinna w Staszowie Sp. z o.o.	Przychodnia Rodzinna w Staszowie Sp. z o.o.

Świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych dla mieszkańców gminy realizuje Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy w Staszowie. Placówka posiada 13 specjalistycznych oddziałów, w tym ratunkowy, 18 poradni specjalistycznych i ośrodek rehabilitacji dziennej, zapewnia diagnostykę obrazową i laboratoryjną oraz dostęp do pracowni EEG, EKG i endoskopii.

Na terenie gminy działa także Niepubliczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Koniemłotach – Staszowskie Centrum Medyczne Sp. z o. o. w Koniemłotach świadczący usługi stacjonarnej i długoterminowej opieki dla przewlekle chorych i niepełnosprawnych pacjentów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej wzrosła w porównaniu z latami 2012-2013. W 2012 roku wyniosła 117.951, rok później 116.583, a w 2014 roku 121.763. Jednocześnie liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zwiększała się z roku na rok. W 2012 roku wyniosła 208.732, rok później 212.587, a w 2014 roku 224.236.

Według danych z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdrowie Koniemłoty” Sp. z o.o. w Koniemłotach wynika, że w 2014 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 187 dzieci i młodzieży oraz 1.613 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: alergia – dychawica oskrzelowa (36 osób), choroby tarczycy, wady rozwojowe układu krążenia (po 16), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (15), padaczka (13), dziecięce porażenie mózgowe (12), zniekształcenia kręgosłupa (10) i upośledzenie umysłowe (6). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu

mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (415 osób), choroby układu krążenia (403), przewlekłe choroby układu trawiennego (225), choroby obwodowego układu nerwowego (217), cukrzyce (108), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (102), choroby tarczycy (82) i nowotwory (44).

Na koniec 2014 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówkach wynosiła 5.124, w tym 1.412 dzieci i 3.712 osób dorosłych.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

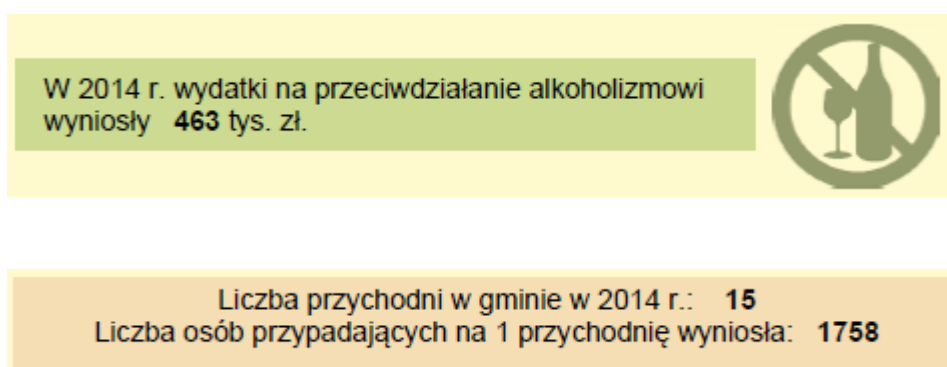
Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

W 2002 roku w gminie Staszów mieszkało 4.247 osób niepełnosprawnych, w tym 2.068 mężczyzn i 2.179 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (3.646 osób, tj. 85,8%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 601 osób (14,2%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 15,7%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (2.410 osób, tj. 56,7%) i poprodukcyjnym (1.682 osoby, tj. 39,6%). Osoby niepełnosprawne będące w wieku poprodukcyjnym stanowiły 14,6% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 43,6%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (1.644 osoby, tj. 39,7%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (3.324 osoby, tj. 78,3%).

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Staszów zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opatowie. Według jego szacunkowych danych, w latach 2013-2014 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) była wyższa niż w 2012 roku (72 w 2012 r., 84 w 2013 r., 82 w 2014 r.), z kolei liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia) była niższa niż w 2012 roku (550 w 2012 r., 481 w 2013 r., 490 w 2014 r.).

Źródło: GUS 2014 r.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb

i umożliwi im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Staszów wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa – Prawo energetyczne oraz ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W 2014 roku kadre Ośrodka stanowiły 43 osoby, w tym kierownik i zastępca kierownika OPS-u, 14 pracowników socjalnych (5 pracowników było zatrudnionych w ramach projektu systemowego współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego), 6 pracowników działającego w ramach OPS-u Środowiskowego Domu Samopomocy (kierownik, pielęgniarka, pedagog, starszy opiekun, terapeuta zajęciowy, sprzątaczką), 7 pracowników Działu usług (kierownik, opiekun w działającym w ramach OPS-u Domu Dziennego Pobytu, 4 opiekunki, 1 osoba ds. usług specjalistycznych), 4 pracowników Działu świadczeń rodzinnych (kierownik, 3 pracowników do obsługi świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych), 3 pracowników Działu informacyjnego (kierownik, 3 osoby do obsługi świadczeń pomocy społecznej), 2 pracowników Sekcji ds. dodatków mieszkaniowych (w tym kierownik), 4 pracowników Działu finansowo-księgowego (główny księgowy, 1 pracownik ds. płac i ubezpieczeń społecznych, 1 pracownik ds. księgowości, kasjer) oraz 3 pracowników Działu organizacyjno-kadrowego (kierownik, kierowca, sprzątaczką).

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.884 mieszkańców gminy.

Ze wsparcia udzielanego przez OPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe (zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej), które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu

zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2012-2014 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie zwiększały się z roku na rok (z 14.547.704 zł w 2012 r. do 15.837.479 zł w 2014 r.). Wpływ na to miał m.in. systematyczny wzrost środków finansowych przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi, pokrycie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej oraz utrzymania dzieci z gminy w pieczy zastępczej, wspieranie rodziny poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, na zasiłki stałe, prowadzenie żłobka oraz pomoc materialną dla uczniów.

W latach 2012-2014 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, ulegała wahaniom (1.313 w 2012 r., 1.432 w 2013 r. i 1.380 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (2.233 w 2012 r., 2.424 w 2013 r., 2.190 w 2014 r.). Istotny wpływ na wzrost w 2013 roku liczby beneficjentów miało podwyższenie od 1 października 2012 roku kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także ubożenie mieszkańców gminy będące m.in. efektem bezrobocia oraz dziedziczenia ubóstwa.

Uwagę zwracał również znaczny wzrost w 2014 roku liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w gminie, czyli osób, które były objęte wsparciem przynajmniej przez 18 miesięcy w ciągu ostatnich 3 lat (791 w 2012 r., 768 w 2013 r., 818 w 2014 r.). Ich udział w ogóle odbiorców pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie był bardzo wysoki i oscylował pomiędzy 55 a 62% (62,2% w 2012 r., 55,3% w 2013 r., 60,8% w 2014 r.).

W analizowanym okresie udział osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w ogóle mieszkańców gminy, zmieniał się, osiągając najwyższą wartość w 2013 roku. W 2012 roku wyniósł on 8,4%, rok później 9,2%, a w 2014 roku 8,3%.

W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, ulegała wahaniom (1.585 w 2012 r., 1.948 w 2013 r., 1.712 w 2014 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne, zmniejszała się nieznacznie z roku na rok (z 1.740 w 2012 r. do 1.695 w 2014 r.).

W analizowanym okresie wahaniom ulegała liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (743 w 2012 r., 831 w 2013 r., 771 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób przebywających w tych rodzinach (2.233 w 2012 r., 2.424 w 2013 r., 2.190 w 2014 r.).

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2012-2014 najliczniejszą grupę stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Dość liczne grono stanowiły również rodziny wymagające ochrony macierzyństwa, głównie z uwagi na wielodzietność, zmagające się z niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W 2013 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła, a w kolejnym roku znacznie spadła liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z większości najważniejszych powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, tj. ubóstwa (1.590 w 2012 r., 1.623 w 2013 r., 1.526 w 2014 r.), bezrobocia (1.300 w 2012 r., 1.444 w 2013 r., 1.271 w 2014 r.), niepełnosprawności (815 w 2012 r., 990 w 2013 r., 817 w 2014 r.) oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby (738 w 2012 r., 846 w 2013 r., 744 w 2014 r.). Wyjątek stanowili odbiorcy pomocy społecznej objęci wsparciem w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa, alkoholizmem i przemocą w rodzinie, których liczba z roku na rok spadała (potrzeba ochrony macierzyństwa: z 971 w 2012 r. do 820 w 2014 r., alkoholizm: ze 185 w 2012 r. do 141 w 2014 r., przemoc w rodzinie: z 25 w 2012 r. do 16 w 2014 r.).

Na uwagę zasługuje również pozostająca na zbliżonym poziomie liczba osób w rodzinach zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (473 w 2012 r., 489 w 2013 r., 477 w 2014 r.), systematyczny, choć niewielki, wzrost liczby odbiorców pomocy społecznej dotkniętych bezdomnością (1 w 2012 r., 4 w 2013 r., 6 w 2014 r.), a także nieznaczny spadek w 2014 roku liczby osób wymagających wsparcia w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (16 w 2012 r., 18 w 2013 r., 11 w 2014 r.).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem poprzez rodzaj, formę i rozmiar świadczenia odpowiedni do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, zaś potrzeby osób i rodzin korzystających ze wsparcia są uwzględniane w miarę możliwości Ośrodka.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2012-2014 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów

zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych w latach 2012-2014 ulegała wahaniom (544 w 2012 r., 696 w 2013 r. i 617 w 2014 r.).

Ważną formą wsparcia finansowego był także zasiłek stały. Jest on udzielany osobom samotnym i osobom w rodzinach niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy, jeżeli ich dochód lub dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub na osobę w rodzinie. W latach 2012-2014 liczba osób objętych zasiłkiem stałym systematycznie rosła (ze 105 w 2012 r. do 118 w 2014 r.). Z tej formy pomocy korzystały głównie osoby gospodarujące samotnie.

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (obowiązywał on do końca 2013 roku; na lata 2014-2020 Rada Ministrów przyjęła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. Warto dodać, iż w styczniu 2014 roku Rada Miejska w Staszowie podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania dzieci i uczniów objętych programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020, a także uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania wsparcia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Przyjęcie tych uchwał pozwoliło na objęcie pomocą osób i rodzin, których dochody nieznacznie przekraczają ustalone kryteria, lecz ich trudna sytuacja, np. z powodu bezrobocia, choroby czy niepełnosprawności, uzasadnia udzielenie pomocy. Liczba świadczeń wypłaconych w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” z przeznaczeniem na zakup posiłku lub żywności stale zwiększała się (1.340 w 2012 r., 1.898 w 2013 r. i 2.088 w 2014 r.).

W latach 2012-2014 znacznie wzrosła liczba świadczeń na zapewnienie schronienia osobom bezdomnym (6 w 2012 r., 61 w 2013 r. i 365 w 2014 r.). W analizowanym okresie zwiększała się również liczba świadczeń udzielanych w związku z pokrywaniem kosztów pobytu

mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (z 495 w 2012 r. do 520 w 2014 r.). Wzrost ten spowodowany był głównie zwiększeniem kosztów utrzymania w tego typu placówkach.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona m.in. w oparciu o zawarte kontrakty socjalne, których liczba utrzymywała się na zbliżonym poziomie (po 36 w latach 2012-2013 i 35 w 2014 r.).

W latach 2012-2014 OPS realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając 2 asystentów rodziny, którzy mieli pod opieką 25 rodzin w 2012 roku, 26 rodzin rok później oraz 30 rodzin w 2014 roku. OPS partycypował także w kosztach utrzymania dzieci w opiece zastępczej, a poniesiony z tego tytułu wydatek wyniósł: 1.238 zł w 2012 r., 2.912 zł w 2013 r. i 9.261 zł w 2014 r.

W związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w grudniu 2012 roku na terenie gminy Staszów utworzono Placówkę Wsparcia Dziennego – Świetlicę „Jutrzenka”, która do 30 czerwca 2013 roku działała w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej. Od 1 lipca 2013 roku stanowi ona samodzielną jednostkę wraz z 12 filiami, z których każda dysponuje 15 miejscami (łącznie świetlice posiadają 180 miejsc). Celem działania placówki jest wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz edukacyjnej.

W latach 2012-2014 w gminie świadczona była także pomoc dla uczniów w postaci stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Najczęściej wsparcie to kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych zwiększała się z roku na rok (533 w 2012 r., 568 w 2013 r., 571 w 2014 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 90.923 zł w 2012 roku, 130.809 zł w 2013 roku oraz 144.257 zł w 2014 roku.

Od 2014 roku w gminie realizowany jest również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się OPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny – wydano 658 Kart (stan na 31.12.2015r.).

W analizowanym okresie Ośrodek i funkcjonujące w gminie Centrum Integracji Społecznej realizowały również współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego projekty służące reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych i wykluczonych społecznie.

W 2012 roku 4 projektami objęto łącznie 118 osób, z czego 18 osób uczestniczyło w realizowanym przez OPS projekcie pn. „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej z terenu miasta i gminy Staszów”, a pozostałe osoby brały udział we wdrażanych przez CIS projektach pn. „Nowa ścieżka zawodowa” (16 osób), „Aktywność się opłaca” (33 osoby) oraz „Szansa na aktywną przyszłość” (51 osób). W kolejnych dwóch latach kontynuowano projekty pn. „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej z terenu miasta i gminy Staszów” (brało w nim udział po 20 osób w każdym roku) oraz „Szansa na aktywną przyszłość” (uczestniczyły w nim 64 osoby w 2013 r. i 26 osób w 2014 r.)

W latach 2012-2014 Ośrodek i Centrum brały także udział w konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach przygotowanych programów. Były to: Program pn. „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu”, którym w 2012 roku objęto 14 osób (jego realizatorem był CIS), Program osłonowy pn. „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” i przygotowany w jego ramach projekt pn. „Przemocy Stop”, w którym w 2013 roku uczestniczyło 20 osób (jego realizatorem był OPS), oraz Program pn. „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” (jego realizatorem był także OPS), który w latach 2012-2014 pozwolił na zatrudnienie 2 asystentów rodziny.

Ośrodek, prowadząc swoją działalność, aktywnie współpracował z funkcjonującymi na terenie gminy organizacjami pozarządowymi, którym gmina zlecała realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, a także edukacji, oświaty i wychowania. W 2013 roku 9, a w 2012 i 2014 roku po 8 organizacji pozarządowych otrzymało zlecenia realizacji zadań w trybie działalności pożytku publicznego, dostając na ten cel dotacje w wysokości: 33.300 w 2012 roku, 38.100 w 2013 roku i 23.000 zł w 2014 roku.

W ramach realizowanych zadań OPS przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2012-2014 ogólna liczba udzielonych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 49.706 w 2012 r. do 42.612 w 2014 r.), na co zasadniczy wpływ miał systematyczny spadek wypłacanych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (38.947 w 2012 r., 35.550 w 2013 r., 32.905 w 2014 r.).

W analizowanym okresie z roku na rok zmniejszała się również liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych (z 2.106 w 2012 r. do 852 w 2014 r.). Spadek ten spowodowany był zmianą ustawy o świadczeniach rodzinnych; od 1 lipca 2013 roku wygasły wszystkie decyzje dotyczące świadczeń pielęgnacyjnych i wprowadzono nowe warunki otrzymania świadczeń, które spełniało znacznie mniej osób.

W 2014 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost liczby wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych (z 70 do 163). Był on spowodowany tym, że w 2013 roku świadczenia te wypłacano tylko od lipca do grudnia, natomiast w kolejnym roku przez 12 miesięcy.

Od 2014 roku Ośrodek przyznawał zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. W analizowanym roku OPS przyznał 1.189 takich zasiłków na kwotę 615.544 zł. W 2015 roku nastąpił spadek liczby wypłaconych zasiłków dla opiekuna, wypłacono 647 zasiłków na kwotę 335.280zł. Wynika to z tego, iż w 2014 roku wypłacone zostały wyrównania zasiłku dla opiekuna dla osób, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego za okres od 1 lipca 2013 roku do 14 maja 2014 roku.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek i ich wartość ulegały wahaniom (1.889 na kwotę 201.854 zł w 2012 r., 2.023 na kwotę 246.070 zł w 2013 r., 1.713 na kwotę 244.247 zł w 2014 r., 559 na kwotę 56.837 zł w 2015r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2013-2014 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była nieco niższa niż w 2012 roku (163 w 2012 r., 152 w 2013 r., 151 w 2014 r.), podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń (3.005 w 2012 r., 2.958 w 2013 r., 2.969 w 2014 r.).

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Staszów, obok Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonują: w Staszowie – Środowiskowy Dom Samopomocy, Dom Dziennego Pobytu, Centrum Integracji Społecznej oraz Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przystępstw w Rodzinie, a także Dom Pomocy Społecznej w Kurozwękach i Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica „Jutrzenka” w Staszowie z filiami w Staszowie oraz w miejscowościach: Dobra, Grzybów, Sielec, Niemścice,

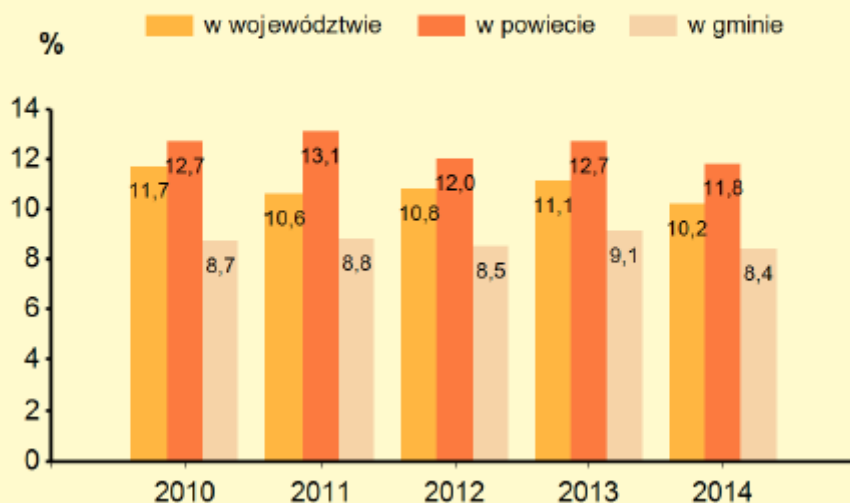
Kurozwęki, Czajków Południowy, Wola Osowa, Łukawica, Wiązownica Kolonia, Krzywołęcz i Wólka Żabna. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Instytucje wsparcia w gminie

Nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	Zakres oferowanych usług, kategoria klienta oraz potrzeby w zakresie rozwoju instytucji
Środowiskowy Dom Samopomocy w Staszowie, ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów (ŚDS działa w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie).	Zakres oferowanych usług: trening funkcjonowania w codziennym życiu (w tym trening dbałości o wygląd zewnętrzny i higienę osobistą, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi), terapia zajęciowa, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, edukacja zdrowotna, zajęcia rewalidacyjne oraz integracyjne i rekreacyjne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, opieka oraz gorący posiłek przygotowywany w ramach treningu kulinarnego. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym: osoby przewlekle psychicznie chore i osoby upośledzone umysłowo. Potrzeby w zakresie rozwoju instytucji: zwiększenie dotacji na uczestnika do kwoty co najmniej 1.200 zł w celu zabezpieczenia środków finansowych na bieżące funkcjonowanie ośrodka wsparcia (obecna średnia na 1 uczestnika to kwota 1.020 zł).
Dom Dziennego Pobytu w Staszowie – stołówka, świetlica, punkt pralniczy i kąpielowy, ul. Krakowska 9b, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów (DDP działa w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie).	Zakres oferowanych usług: 1 gorący posiłek dziennie, usługi pralnicze i kąpielowe, zajęcia kulturalne (czytanie prasy, oglądanie telewizji, gry stolikowe), paczki żywnościowe z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych. Kategoria klienta: osoby ubogie, samotne, starsze z terenu gminy Staszów, osoby bezdomne przebywające na terenie gminy.
Dom Pomocy Społecznej w Kurozwękach, Kurozwęki, ul. Kościelna 4, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a'Paulo Prowincji Warszawskiej.	Zakres oferowanych usług: opieka całodobowa, rehabilitacja, terapia zajęciowa. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chore.
Centrum Integracji Społecznej w Staszowie, ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów.	Zakres oferowanych usług: pomoc osobom z terenu gminy Staszów, które nie mogą znaleźć swojego miejsca w życiu społecznym i zawodowym poprzez tzw. zatrudnienie socjalne oraz działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej. Kategoria klienta: osoby zagrożone wykluczeniem społecznym,

	w szczególności: długotrwale bezrobotni, bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, uzależnieni od alkoholu po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego, uzależnieni od narkotyków po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej, zwalniani z zakładów karnych mający trudności w integracji ze środowiskiem, osoby zaburzone psychicznie i niepełnosprawni. Potrzeby w zakresie rozwoju instytucji: zwiększenie dotacji na potrzeby związane z funkcjonowaniem Centrum oraz ścisła współpraca z gminą w zakresie wykorzystywania własnej działalności Centrum (wytwórczej, handlowej, usługowej) poprzez wspieranie, promowanie i zlecanie zadań, które dotyczą świadczenia usług na rzecz mieszkańców gminy i innych podmiotów.
Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przestępstw w Rodzinie w Staszowie, ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów (Punkt działa w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie)	Zakres oferowanych usług: bezpłatne poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy. Kategoria klienta: osoby doznające przemocy i stosujące przemoc.
Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica „Jutrzenka” w Staszowie, ul. Szkolna 14, 28-200 Staszów, wraz z filiami: Staszów (ul. Jana Pawła II 10), Dobra 52, Grzybów 3, Sielec 37, Niemścice 41a, Kurozwęki 28, Czajków Południowy 133, Wola Osowa 22, Łukawica 26a, Wiązownica Kolonia 90, Krzywołęz 54a i Wólka Żabna 3. Podmiot prowadzący: Gmina Staszów.	Zakres oferowanych usług: wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz edukacyjnej, stworzenie dzieciom możliwości spędzania aktywnie czasu wolnego oraz udzielanie pomocy w rozwiązywaniu podstawowych trudności w nauce oraz w funkcjonowaniu w grupie rówieśniczej (zajęcia profilaktyczne, plastyczne, teatralne, muzyczno-taneczne, komputerowe). Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku od 7 do 15 lat, głównie z rodzin dysfunkcyjnych korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej.

UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM

W 2014 r. wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły **15090,7** tys. zł.

Źródło: GUS 2014 r.

Turystyka, sport i rekreacja

Na terenie gminy wytyczone są szlaki turystyczne piesze, rowerowe i konne. Ciekawa i bogata historia regionu, sprawia, że większość z nich związana jest z ważnymi wydarzeniami z przeszłości. Najciekawsze z nich to: Trasa „Radziwiłłowska” (o długości 80 km), Trasa „Popielowska” (o długości 45 km), Trasa „Oddziału partyzanckiego Jędrusie” (o długości 90 km), Trasa „Duktami Partyzanckimi” (o długości 55 km), Trasa „Szlakiem 2 p.p. kg. AK w Akcji Burza” (o długości 75 km) oraz Trasa im. Adama Bienia (o długości 60 km). Ciekawym pomysłem na promocję największych atrakcji regionu jest gra terenowa „Ziemia Staszowska – Kraina Bizonów” – projekt przygotowany wspólnie przez Staszowskie Koło Grodzkie Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Lokalną Organizację Turystyczną „Czym Chata Bogata”, który jest współfinansowany ze środków województwa świętokrzyskiego i gminy Staszów.

Zdjęcie: Bizony w Kurozwękach

Bazę turystyczną na terenie gminy stanowią następujące obiekty: działające w Staszowie – Hotel „Gwarek” (ul. Rynek 13), Hotel „Lord” (ul. Nasienna 8), Pałac Łazienkowski (ul. Łazienkowska 8), Pałac w Kurozwękach (Kurozwęki ul. Zamkowa 3), działające w Golejowie – Ośrodek Wypoczynkowy „Pod Sosnami” (ul. 11 Listopada 200), Ośrodek Wypoczynkowy „Lotnik” (ul. 11 Listopada 201), Ośrodek Wypoczynkowy „Wilga” (ul. 11 Listopada 201) oraz Zespół Pałacowo Parkowy „Dzięki” w Wiązownicy-Kolonii 31, Hotel w Sielcu, itd.

Region staszowski to okolica bardzo atrakcyjna turystycznie. Malownicze położenie wśród rozległych lasów, pełnych oczek wodnych tworzy swoisty mikroklimat. Turysta znajdzie tu zarówno gwarne ośrodki turystyczne takie jak Golejów czy zalew w Chańczy, jak i ciche, rzadko odwiedzane zakątki. Mnogość ścieżek i duktów leśnych umożliwia długie wycieczki piesze i rowerowe. W trakcie spaceru łatwo natknąć się na dzikie zwierzęta lub odnaleźć małe zbiorniki wodne, których wiele znajduje się w pobliżu Staszowa. Okoliczne wody są atrakcyjne dla wędkarzy. Jest tu również kilka łowisk specjalnych. Znany w całym kraju zbiornik zaporowy w Chańczy o powierzchni 420 ha, stwarza dogodne warunki do kąpieli i uprawiania sportów wodnych. W położonym nieopodal Staszowa Lesie Golejowskim, bogatym w faunę i florę, znajduje się kompleks wypoczynkowy, gdzie

w krasowych jeziorach można zażywać kąpeli wodnych, wędkować, pływać kajakiem i korzystać ze świeżego powietrza. Jest to miejsce, w którym wiele osób chętnie spędza swój wolny czas. W okresie letnim na turystów czekają również imprezy plenerowe, niespotykane w innych regionach naszego kraju, podczas których można bliżej poznać regionalne wyroby, historię i tradycję np.: „Szkłarki” w Sielcu, „Dziki Zachód” w Kurozwałkach, „Dzień Chleba” w Staszowie, „Święto Śliwki” czy „Turniej Rycerski o Miecz Króla Kazimierza Wielkiego” w Szydłowie. Staszowskie okolice słyną ze wspaniałych i gdzie indziej niespotykanych potraw. Wypiekany z mąki orkiszowej chleb z Jasienia, „Salceson kurozwałcki”, „Pasztet kurozwałcki z kwaśnej kapusty”, stek z mięsa bizona rodem z Kurozwałk, „Róża Kołłątaja”, czyli płatki róży ucierane z cukrem z Wiśniowej Poduchownej”, „Chałka pleciana z woli Wiśniowskiej” oraz „pieczone pierogi wigilijne z kapustą i grzybami” czy „Prosiak Stefanek dziadka Michała” ze Stefanówka - to przysmaki, które bogactwem smaków zachwycają wszystkich gości.

4. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w Staszowie obejmuje centrum i tereny bezpośrednio przylegające, jak również oddalone od centrum ale wymagające podjęcia kompleksowych zadań rewitalizacyjnych. Obszar rewitalizacji wyznaczony został w oparciu o pogłębioną diagnozę istniejącego stanu dla całego miasta, a także opinie mieszkańców Staszowa wyrażone w ankiecie dotyczącej rewitalizacji miasta. W ramach procedury delimitacji obszaru rewitalizacji zwrócono szczególną uwagę na występowanie (koncentrację) różnego rodzaju negatywnych zjawisk kryzysowych (przede wszystkim zaś problemów o charakterze społecznym), wewnętrzny potencjał rozwojowy i znaczenie dla rozwoju całego miasta. Głównym kryterium jakim kierowano się przy delimitacji obszaru rewitalizacji było ponadprzeciętne w skali miasta występowanie różnorodnych problemów społecznych. W celu identyfikacji tych problemów oraz ich przestrzennej koncentracji wykorzystano przede wszystkim dane udostępnione przez jednostki gminne.

Obszar rekomendowany do rewitalizacji na terenie Staszowa zajmuje powierzchnię około 5,0 km² i zamieszkiwany jest przez około 7 500 osób. Tym samym obszar ten spełnia kryteria wielkościowe dla obszarów rewitalizacji, jakie zostały określone w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, a także Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 (obszar nie większy

niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy).

Obszar rewitalizacji wyznaczony na terenie Staszowa obejmuje swoim zasięgiem: ściśle centrum miasta (tj. najstarszą historyczną część Staszowa w otoczeniu Rynku), ponadto tereny osiedlowe, niezagospodarowane obszary zieleni miejskiej oraz tereny rekreacyjne. Tym samym obszar rewitalizacji wyznaczony w granicach Staszowa posiada charakter wielofunkcyjny i spełnia szereg istotnych funkcji (m.in. administracyjne, gospodarcze, usługowe, społeczne, mieszkaniowe, rekreacyjne), zarówno względem mieszkańców samego miasta, jak również mieszkańców powiatu staszowskiego. Jest to zatem obszar o znacznym potencjale wewnętrznym i niezwykle ważnym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego całego Staszowa. Niemniej ze względu na występowanie różnych zjawisk kryzysowych obszar ten wymaga wsparcia w ramach procesu rewitalizacji w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów i barier rozwojowych oraz wzmocnienia jego wewnętrznego potencjału rozwojowego.

Podobszary rewitalizacji wyznaczono również w miejscowościach: Kurozwęki, Koniemłoty, Wiązownica-Kolonia i Wiśniowa. Obejmują one teren wokół zabytkowych obiektów, wymagających przeprowadzenia prac konserwatorskich i restauratorskich. Przeprowadzenie prac konserwatorskich obejmujących kilka cennych obiektów zabytkowych będzie miało pozytywny wpływ na podniesienie atrakcyjności regionu pod względem turystycznym.

Obszar rewitalizacji przedstawiony jest na załączonych mapach – załącznik graficzny.

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanowi obraz pożądanego stanu, jaki społeczność lokalna chce osiągnąć na koniec wdrażania *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów*. Odpowiada na pytania:

– Co chcemy osiągnąć?

– Jaką sytuację chcemy mieć?

Wizja wskazuje zasadniczy kierunek działania jaki stoi przed Miastem i Gminą Staszów.

Wizja jest również zobrazowaniem pożądanej przyszłości, która z założenia motywuje jej twórców i adresatów do działań na rzecz jej realizacji.

Wizję wyprowadzenia obszarów zdegradowanych z sytuacji kryzysowej (planowany efekt rewitalizacji), sformułowano w następujący sposób:

Staszów miastem przyjaznym i atrakcyjnym do życia dla wszystkich mieszkańców oraz rozwijającym się ośrodkiem gospodarczym korzystającym z bogatego dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

6. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe tj. integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, lokalnej gospodarki oraz przestrzeni - środowiska i infrastruktury. Ponadto zaplanowane przedsięwzięcia muszą być skoncentrowane terytorialnie i powinny być prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany poprzez program rewitalizacji. Według definicji określonej przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju rewitalizacja jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością.

Mając na uwadze powyższe, cel główny „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów” został sformułowany w następujący sposób:

Rewitalizacja przestrzeni publicznej powiązana z działaniami w sferze społecznej.

Kolejnymi celami, które mają za zadanie ograniczyć problemy społeczne na obszarze kryzysowym są:

- poprawa warunków życia mieszkańców gminy w sferze bytowej, ekologicznej oraz społecznej,
- promocja przedsiębiorczości; poprawa warunków oświatowych; podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznej,
- nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji,
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego, tworzenie nowych standardów, kompetencji kulturowych dla mieszkańców Gminy Staszów,

- zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wdrażania OZE.

Przy jednoczesnym:

- rozwijaniu nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez budowę i przebudowę infrastruktury (dróg, budynków, parkingów, rynków), aby dostosować się do działalności i potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo – społeczny,
- inspirowaniu współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na danym obszarze, poprawę bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości,
- aktywizacji organizacji kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych dla rozwoju czy usprawnienia ich działalności poprzez remont lub przebudowę obiektów pełniących funkcje zaplecza kulturalnego lub turystycznego.

Wymienione wyżej cele rewitalizacji korespondują z aspektami rewitalizacji, które uwzględniają :

I. Aspekt Przestrzenno-Urbanistyczny

- działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej,
- działania dotyczące podniesienia walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych,
- działania dotyczące rozwoju transportu,
- działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych,
- działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej i turystycznej,

II. Aspekt Ekonomiczny

- działania dotyczące rozwoju turystyki bądź innych sektorów gospodarki lokalnej,
- działania dotyczące wspierania przedsiębiorczości,
- działania dotyczące uruchamiania finansowanych mechanizmów wsparcia (np. budżet obywatelski),
- działania wynikające z programów pomocowych dla rozwoju MŚP.

III. Aspekt Społeczny

- działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,
- działania dotyczące przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- działania dotyczące walki z patologiami społecznymi,

- działania dotyczące tworzenia równych szans,
- działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia,
- działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezdomności,
- działania na rzecz aktywności środowisk dziecięcych i młodzieżowych, w tym poprawa warunków nauki oraz wychowania przedszkolnego;

7. Planowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

1. **Nazwa projektu:** Modernizacja budynku Ratusza w Staszowie oraz Rewitalizacja Rynku wraz z przyległymi ulicami w Staszowie.

Podmiot realizujący: Gmina Staszów

Stan obecny: Tereny zabudowy starego miasta wymagają uporządkowania, rehabilitacji zabudowy i dostosowania jej do współczesnych potrzeb. Na obszarze starego miasta problemem wymagającym rozwiązania jest właściwe zagospodarowanie funkcjonalne rynku i jego otoczenia uwzględniające status miasta powiatowego oraz właściwe zagospodarowanie urbanistyczno-architektoniczne i funkcjonalne terenów wolnych lub wymagających przebudowy.

Obszarem wymagającym zorganizowanych działań rewaloryzacyjnych jest Rynek. Potencjał tkwiący w jego wartościach kulturowych nie jest wykorzystany. Występuje wysoki poziom degradacji technicznej infrastruktury i budynków wynikający z przeżywanymi trudnościami ekonomicznymi i socjalnymi, wyższy wskaźnik dysfunkcji społecznych w tym bezrobocia, mała aktywność ekonomiczna większości mieszkańców. Zły stan nawierzchni oraz parametry techniczne przyległych ulic obniżają znacząco atrakcyjność terenów zlokalizowanych w ich pobliżu. Zaniedbana, nieuporządkowana i nie modernizowana infrastruktura techniczna i drogowa negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców, a także ogranicza rozwój funkcji gospodarczych na rewitalizowanym obszarze.

Zakres planowanych do realizacji zadań:

ETAP I: Przedmiotem inwestycji jest rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni rynku miejskiego w Staszowie polegającej na:

- przebudowie układu komunikacyjnego ulicy Rynek,

- przebudowie płyty głównej Rynku,
- wymianie linii energetycznej n/n z napowietrznej na kablową wraz z modernizacją i przebudową infrastruktury technicznej, w tym budową energooszczędnego oświetlenia i zwiększenie efektywności energetycznej,
- wykonaniu iluminacji rynku,
- zagospodarowaniu terenu oraz wykonaniu szeregu prac mających na celu poprawę estetyki zewnętrznej rewitalizowanego obszaru (budowa terenów zielonych podnoszących jakość życia mieszkańców utrzymanie układu zieleni z poszanowaniem jego zabytkowego charakteru, urządzenie terenów zielonych i małej architektury,
- wprowadzeniu systemu rowerów miejskich,
- wykonaniu stoisk wystawowo – handlowych,
- przebudowie ulic i chodników ulicy: Rynek; Rytwiańskiej; Kościelnej; ul. Nowa; ul. Ogrodowa; ul. Partyzantów, ul. Złota; ul. Piłsudskiego do Krótkiej, ul. Długa do Krótkiej; ul. Czysta; ul. Szkolna; ul. Opatowska – Krakowska,
- zmianie organizacji ruchu ul. Kościelnej,
- budowie pasa postojowego wzdłuż ulicy Rytwiańskiej i Kościelnej,
- uporządkowaniu miejsc parkingowych na terenie rewitalizowanym,
- przebudowa kanalizacji deszczowej,
- przebudowa kanalizacji sanitarnej.

Remont i modernizacja zabytkowego ratusza oraz wieży zegarowej. Remont Ratusza w Staszowie polegać będzie na dostosowaniu jego pomieszczeń (obecnie użytkowanych przez bibliotekę) do ekspozycji zabytków będących w Muzeum Ziemi Staszowskiej. Ratusz pochodzi z XVIII, wpisany jest do rejestru zabytków, zatem projekt obejmował będzie także uzgodnienia i wymogi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Modernizacja ma polegać na odrestaurowaniu elementów zabytkowych oraz nadaniu należnego wyglądu i prestiżu ratuszowi, wymianie przestarzałych, w złym stanie instalacji centralnego ogrzewania, wodno– kanalizacyjnej i elektrycznej. Obecne funkcje mają zastąpić nowe, które podniosą rangę obiektu jak również będą wpływać na „przyciąganie” i angażowanie lokalnej społeczności w aktywne uczestnictwo życia miasta. Nadrzędnym celem jest znacznie szersze spojrzenie na brak przestrzeni do kontaktów wielopokoleniowych miasta i stworzenie miejsca, które by było centrum integracji wielopokoleniowej. Koncepcja zakłada stworzenie w części parteru pomieszczeń dla Muzeum Ziemi Staszowskiej, Klubu Seniora (Centrum Aktywizacji Seniora) – miejsca spotkań ludzi w różnym wieku. W części

parteru powstanie również kawiarnia (restauracja) punkt informacji turystycznej oraz punkt sprzedaży pamiątek.

Konstrukcja budynku pozwoli na zastosowanie windy o tzw. zaniżonym podszybiu i nadszybiu. Poddasze zostało podzielone na dwie strefy funkcjonalne – strefę „A” i strefę „B”. Przestrzeń strefy A oraz strefy „B” wyposażona na stałe w systemy oświetlenia i systemy wystawiennicze wieszania i ekspozycji obrazów, systemy audiowizualne oraz w miarę potrzeb gabloty na cenniejsze eksponaty.

Projekt przewiduje także prowadzenie i organizowanie wydarzeń takich jak: wieczory literackie, spotkania, prelekcje, dyskusje i wiele innych, w czasie których niezbędne będzie korzystanie z różnego wyposażenia.

Modernizacja ratusza nie jest jedynie celem (samym w sobie) poprawienia stanu technicznego obiektu. Zamiarem jest znacznie szersze spojrzenie na brak przestrzeni w mieście do kontaktów wielopokoleniowych i stworzenie miejsca, które byłoby centrum integracji wielopokoleniowej. Budynek ratusza znakomicie się do tego nadaje z uwagi na swoje położenie, lokalne zwyczaje i tradycję spotkań mieszkańców Staszowa w pośrodku rynku (niegdyś targi). Nadrzędnym celem jest stworzenie Centrum Integracji Międzypokoleniowej Staszowa – Wspólne spotkania seniorów starszych i młodszych (50+) ludzi młodszych i młodzieży mogą być przyczynkiem integracji, wymianie wiedzy i umiejętności, eliminowaniu zjawisk typu wykluczenie czy marginalizacja. Ratusz ma szansę spełnić bardzo istotną przestrzeń publiczną miasta, inkluzyjną dla różnych grup wiekowych, którą zaczęły odwiedzać zarówno młodszy jak i starsi mieszkańcy.

Przygotowanie pomieszczeń będzie polegało na:

- renowacji, remoncie, instalacjach zabezpieczających,
- zakupie gablot i wystawek,
- odnowieniu elewacji budynku,
- remoncie pomieszczeń sanitarnych,
- wymianie instalacji CO, WOD-KAN,
- wykonaniu iluminacji świetlnych Ratusza,
- dostosowaniu pomieszczeń na miejsca spotkań pokoleniowych,
- adaptacji poddasza.

Zostaną wygospodarowane pomieszczenia na Centrum Informacji Turystycznej (dysponujące broszurami i folderami), w którym będą udzielane wszystkie informacje na temat regionu, noclegów, tras turystycznych, itp. oraz siedzibę Staszowskiego Towarzystwa Kulturalnego. Adaptacja uwzględniac będzie dostęp dla osób niepełnosprawnych.

ETAP II: Zagospodarowanie terenu po byłym Przedszkolu Nr 5. Teren objęty zagospodarowaniem stanowi obszar około 0,5 ha. Zakres inwestycji obejmuje:

- roboty rozbiórkowe (m.in. rozbiórka istniejących fundamentów),
- urządzenie terenów zielonych, rabaty kwiatowe,
- wykonanie ścieżek pieszych wykonanie oświetlenia terenu,
- utworzenie placu zabaw z urządzeniami linowymi,
- ustawienie elementów małej architektury: ławki, kosze, murki betonowe z drewnianym siedziskiem, stojak rowerowy,
- wykonanie fontanny w formie tzw. „pluskowiska” łącznie z przyłączem i instalacją wodno-kanalizacyjną oraz oświetleniem fontanny,
- wykonanie parkingu na samochody osobowe,
- odwodnienie terenu,
- toaleta publiczna (przystosowana m.in. dla osób niepełnosprawnych).

Szacunkowa wartość projektu: 25 000 000,00 zł.

Lokalizacja: Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest w powiecie staszowskim w miejscowości Staszów.

- 2. Nazwa projektu:** Rewitalizacja Golejowa – „Staszowskie Mazury” – wykorzystanie potencjału endogenicznego ziemi staszowskiej.

Podmiot realizujący: Gmina Staszów.

Stan obecny: Obszarem wymagającym zorganizowanych działań rewaloryzacyjnych jest Golejów, znajdujący się w granicach miasta Staszowa. Golejów jest zespołem połączonych kanałami pięciu stawów. Nad największym z nich zwanym "Dużym" znajdują się ośrodki wypoczynkowe oraz baza gastronomiczna. Pomosty wyznaczają na jeziorze cztery baseny o różnej głębokości.

Potencjał tkwiący w jego wartościach turystycznych i kulturowych nie jest wykorzystany. Zły stan wód zamulonych w jeziorze oraz pomostów, plaży i małej architektury obniżają znacząco atrakcyjność terenu. Zaniedbana, nieuporządkowana i nie modernizowana infrastruktura techniczna negatywnie wpływa na wizerunek, a także ogranicza rozwój gospodarczy na rewitalizowanym obszarze.

Projekt planowany jest do realizacji w ramach porozumienia pomiędzy samorządami z terenu powiatu staszowskiego, bazując na potencjale endogenicznym występującym na obszarze zaangażowanych w przedsięwzięcie samorządów.

Zakres planowanych do realizacji zadań:

- zagospodarowanie turystyczne ośrodka Golejów wraz z poprawą stanu środowiska naturalnego,
- wykonanie badań wód borowinowych pod względem uzdrowiskowym,
- odtworzenie i odbudowa połączeń między jeziorami,
- instalacja urządzeń wodnych do poprawy stanu wód Jeziora Golejowskiego,
- budowa, rozbudowa, remont pomostów, plaży, małej architektury, likwidacja betonowych obrzeży tarasowych,
  - oczyszczanie i odmulanie basenów,
  - budowa ułatwień architektonicznych dla osób niepełnosprawnych,
  - wykonanie pomostów widokowych na jeziorkach,
  - wzmocnienie infrastruktury ośrodka wypoczynkowego,
  - wymiana – modernizacja domków letniskowych,
  - wyposażenie domków letniskowych,
  - zakup sprzętu wodnego,
  - budowa magazynu na sprzęt wodny,
  - utworzenie parku linowego,
  - wytyczenie i budowa ścieżek edukacyjnych i rowerowych. Zaprojektowanie i wyznaczenie trasy, odpowiednie jej oznakowanie wraz z miejscami postojowymi dla turystów – (stojaki rowerowe, ławeczki, itp.),
  - budowa węzła sanitarnego,
  - budowa oświetlenia ośrodka,
  - budowa altany grillowej z wyposażeniem (m.in. stoły, ławki, grill).

Szacunkowa wartość projektu: 10 000 000,00 zł.

Lokalizacja: Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest w powiecie staszowskim w gminie Staszów. Golejów położony jest ok. 3 km od centrum Staszowa.

3. Nazwa projektu: Rewitalizacja Osiedla Staszówek w Staszowie.

Podmiot realizujący: Gmina Staszów

Stan obecny: Tereny zabudowy starego miasta wymagają uporządkowania, rehabilitacji zabudowy i dostosowania jej do współczesnych potrzeb. Zły stan nawierzchni zaniedbana, nieuporządkowana i nie modernizowana infrastruktura techniczna i drogowa oraz parametry techniczne ulic: Place, Akacjowa, Wiśniowa i Odcinka Nr 4 negatywnie wpływają na jakość życia mieszkańców, a także ograniczają rozwój funkcji gospodarczych na rewitalizowanym obszarze.

Zakres planowanych do realizacji zadań:

Przedmiotem inwestycji jest rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni Osiedla Staszówek w Staszowie

Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni Oś. Staszówek - modernizacja ulic:

- rozbudowa ul. Place,
- rozbudowa ul. Akacjowej,
- rozbudowa ul. Wiśniowej,
- rozbudowa Odcinka 4,
- przebudowa i dostosowanie zjazdów do nowych warunków,
- przebudowa zjazdów i skrzyżowań,
- budowa kanalizacji deszczowej,
- budowa wodociągów,
- budowa kanalizacji sanitarnej,
- budowa oświetlenia ulicznego,
- przebudowa linii elektrycznej napowietrznej n/N,
- przebudowa kolidującej infrastruktury teletechnicznej,
- odwodnienie ulic,
- przebudowa ul. Kościuszki,
- przebudowa ul. Towarowej,
- przebudowa ul. Parkowej.

Szacunkowa wartość projektu: 10 000 000,00 zł.

Lokalizacja: Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest w powiecie staszowskim w miejscowości Staszów.

4. Nazwa projektu: Przebudowa budynku Domu Kultury w Staszowie.

Podmiot realizujący: Gmina Staszów

Stan obecny: Życie kulturalne miasta i okolic skupia się głównie wokół Staszowskiego Ośrodka Kultury. Celem Ośrodka jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą. Obecnie SOK posiada pomieszczenia na salę widowiskową – 275 miejsc siedzących, salę wykładową, Galerię w piwnicach, a także kilka pomieszczeń na biura. W budynku SOK mieszczą się również siedziby m.in.: Centrum Integracji Społecznej, organizacji pozarządowych oraz stowarzyszeń.

Zakres planowanych do realizacji zadań:

Modernizacja wraz z przebudową Staszowskiego Ośrodka Kultury:

- rozszerzenie funkcji użytkowej i przebudowa garaży,
- adaptacja pomieszczeń po byłej straży pożarnej dla potrzeb SOK,
- adaptacja bocznej klatki schodowej,
- częściowa wymiana stolarki okiennej i drzwiowej,
- wymiana instalacji wod-kan i c.o.,
- wykonanie izolacji wraz z wykonaniem podłogi,
- dostawa i montaż windy dla osób niepełnosprawnych,
- wykonanie nowego pokrycia dachowego,
- wykonanie wraz z niwelacją terenu nowego wejścia do budynku wraz z wykonaniem podjazdu dla osób niepełnosprawnych.

Budowa parkingów oraz zagospodarowanie terenów zielonych:

- utworzenie terenów zielonych,
- placu placów zabaw,
- budowa parkingów.

Szacunkowa wartość projektu: 8 980 000,00 zł.

Lokalizacja: Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest w powiecie staszowskim w miejscowości Staszów.

5. Nazwa projektu: Rewitalizacja os. Wschód w Staszowie.

Podmiot realizujący: Gmina Staszów

Stan obecny: Stan istniejący obszaru to łąki i mokradła. Teren równinny, częściowo pagórkowaty w przeważającej części niezabudowany. Położony jest przy największym

osiedlu w Staszowie – os. Wschód, gdzie zabudowę stanowi kilkadziesiąt bloków zamieszkałych przez kilka tyś. osób. Po drugiej stronie położone jest rozległe osiedle domków jednorodzinnych – os. Ogrody. Ulica Adama Mickiewicza posiada nawierzchnię bitumiczną. Odprowadzenie wód opadowych następuje powierzchniowo zgodnie ze spadkami nawierzchni w stronę istniejącego systemu odprowadzania wód odpadowych.

Zakres planowanych do realizacji zadań:

Przedmiotem inwestycji jest rewitalizacja terenów zielonych (powierzchnia użytkowa ok 12 ha) na Os. Wschód w Staszowie polegająca na wykonaniu nawierzchni sportowych i pieszych z niezbędnymi podbudowami, obramieniami i elementami towarzyszącymi, sadzeniu zieleni (drzew, krzewów, sadzonek kwiatowych) oraz rozbudowie instalacji odprowadzenia wody deszczowej, zasilenia oświetlenia na terenie. Projektowane obiekty powierzchniowe mają charakter sportowo – rekreacyjny oraz użytkowy.

Planowane do wykonania są:

- Teatr na wolnym powietrzu,
- „Plac spotkań” - miejsce czasowych wystaw i festynów,
- Tenis stołowy na wolnym powietrzu,
- Skate park (deskorolki, rowery górskie),
- Ścianka wspinaczkowa,
- Ogród sensoryczny,
- Plac zabaw,
- Ogród dla najmłodszych,
- Ogród z kwiatowymi rabatami,
- Planuje się uzupełnienie istniejącego drzewostanu o dodatkowe drzewa,
- Szachy na wolnym powietrzu,
- Fontanna, kanały wodne,
- Kanalizacja deszczowa dla całego terenu. Budowa kanalizacji deszczowej spowodowana jest koniecznością przejścia dużych ilości wód opadowych z całego rewitalizowanego terenu,
- Odwodnienie liniowe, studzienki kanalizacyjne, montaż i izolacja rur ochronnych, studzienek,
- Oświetlenie terenu,
- Boisko do piłki plażowej,
- Roboty wykończeniowe: montaż lamp, ławek, koszy na śmieci,
- Przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą,
- Ścieżka rowerowa w ramach istniejącego szlaku rowerowego,

- Świetlica osiedlowa.

Szacunkowa wartość projektu: 4 000 000,00 zł.

Lokalizacja: Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest w województwie świętokrzyskim, powiecie staszowskim w miejscowości Staszów.

6. Nazwa projektu: Renowacja parku i pałacu w Wiśniowej.

Podmiot realizujący: Gmina Staszów.

Stan obecny: Obszarem wymagającym zorganizowanych działań rewaloryzacyjnych jest Zespół Pałacowy w Wiśniowej, w skład którego wchodzi: pałac, pozostałości pawilonu parkowego i park. Zespół pałacowo-parkowy pochodzi z XVIII w. Jest to cenny zabytek polskiej architektury klasycystycznej z wyraźnymi elementami stylu barokowego w tym charakterystycznej klatki schodowej. Zabytkowy park o wybitnej wartości historycznej stanowi cenne krajobrazowe otoczenie obiektu zabytkowego. Występuje tam liczny starodrzew i drzewa o charakterze pomnikowym. Potencjał tkwiący w wartościach turystycznych i kulturowych zespołu pałacowego nie jest wykorzystany. Występuje wysoki poziom degradacji technicznej infrastruktury i budynków wynikający z przeżywanych trudności ekonomicznych i socjalnych. Od kilkudziesięciu lat w budynku funkcjonuje szkoła podstawowa i przedszkole, obecnie znajduje się tam jeszcze biblioteka publiczna. W jednym z pomieszczeń w pałacu znajduje się Izba Pamięci Hugona Kołłątaja Zaniehbana, nieuporządkowana i nie modernizowana infrastruktura techniczna negatywnie wpływa na wizerunek, a także ogranicza rozwój turystyczno - gospodarczy na rewitalizowanym obszarze. Miejscowość znajduje się na odnowionej trasie Małopolskiej Drogi św. Jakuba z Sandomierza do Tyńca, która to jest odzwierciedleniem średniowiecznej trasy do Santiago de Compostela.

Zakres planowanych do realizacji zadań:

Renowacja pałacu w Wiśniowej wraz z parkiem, obejmuje następujący zakres prac.

- Remont pałacu z Izbą Pamięci H. Kołłątaja i parku w postaci:
  - wymiany stolarki okiennej i drzwiowej z zachowaniem dotychczasowej stylizacji,
  - remontu pomieszczeń z dostosowaniem do potrzeb Centrum Myśli Konstytucyjnej,
  - remontu posadzek,
  - remontu i wymiana pokrycia dachowego z blachy na dachówkę ceramiczną,
  - odtworzenia zabytkowych gzymsów i remont elewacji zewnętrznej,

- odprowadzenia wód deszczowych wraz z wykonaniem izolacji fundamentów budynku,
- uporządkowania drzewostanu i odtworzenie stanu zieleni parkowej oraz małej architektury zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków,
- utworzenie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych.
- Utworzenie Centrum Myśli Konstytucyjnej z którego korzystają dzieci i młodzież z całej Polski.

Szacunkowa wartość projektu: 2 500 000,00 zł.

Lokalizacja: Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest w powiecie staszowskim w gminie Staszów w miejscowości Wiśniowa.

7. **Nazwa projektu:** Przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku po Komendzie Powiatowej Policji w Staszowie w celu nadania mu nowej funkcji społecznej, edukacyjnej i kulturalnej.

Podmiot realizujący: Powiat Staszowski.

Stan obecny: Przedmiotowy projekt realizowany będzie w obszarze starego miasta w strefie rewitalizacji miejskich przestrzeni publicznych i mieszkaniowych. Występujące tam, wzajemnie przenikające się problemy społeczne, przestrzenne i gospodarcze pozwalają określić je jako zdegradowane społecznie i/lub ekonomicznie. Projekt dotyczy budynku, który do 2013 roku stanowił siedzibę Komendy Powiatowej Policji w Staszowie. Budynek ten był realizowany w dwóch etapach – jeden segment został wzniesiony w latach pięćdziesiątych, zaś drugi w latach osiemdziesiątych ubiegłego stulecia. Obecnie jest on nieużytkowany. W związku z planowaną w przyszłości zmianą prowadzonej w nim działalności, obiekt bezwzględnie wymaga przebudowy w celu jego dostosowania do obowiązujących przepisów prawa, w tym dostępu dla osób niepełnosprawnych. Elementy budynku znajdują się w złym stanie technicznym i wymagają remontu lub wymiany. W związku z ciągłym przemakaniem stropodachu i braku skuteczności jego uszczelnienia, niezbędne staje się wykonanie nowego dachu, co poprawi również estetykę obiektu oraz otaczającej przestrzeni. Konieczne będzie również wykonanie przebudowy parkingu oraz dróg dojazdowych do obiektu.

Zakres planowanych do realizacji zadań: Przedmiotowy projekt obejmuje przebudowę oraz rozbudowę budynku po Komendzie Powiatowej Policji w Staszowie wraz ze zmianą sposobu użytkowania obiektu w celu nadania mu nowej funkcji społecznej, edukacyjnej i kulturalnej. Zadaniem projektu jest m. in. kompleksowe wykonanie robót budowlanych obejmujących

roboty rozbiórkowe, wykonanie nowego dachu budynku, pochylni dla niepełnosprawnych oraz montaż dźwigu osobowego, wykonanie nowej elewacji budynku, nowej instalacji elektrycznej i sanitarnej, montaż stolarki okiennej i drzwiowej, częściowe wykonanie nowych tynków, nowych posadzek i podłóg, roboty wykończeniowe, wyposażenie, nowe utwardzenie drogi wewnętrznej do obiektu. Przedmiotowy projekt zorientowany będzie na efektywne wykorzystanie energii oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii dzięki zamontowaniu w obiekcie energooszczędnego oświetlenia oraz instalacji fotowoltaicznej służącej do produkcji energii z odnawialnych źródeł (promieniowanie słoneczne).

Szacunkowa wartość projektu: 8 000 000,00 zł.

Lokalizacja: Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest w powiecie staszowskim w miejscowości Staszów.

8. Nazwa projektu: Remont i wykonanie prac konserwatorskich na zabytkowych obiektach sakralnych w Powiecie Staszowskim.

Podmiot realizujący: Powiat Staszowski

W zabytkowych kościołach: pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Koniemłotach, pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i świętego Augustyna w Kurozwękach, pod wezwaniem świętego Michała Archanioła w Wiązownicy Kolonii, występują znaczne potrzeby przeprowadzenia prac konserwatorskich zabezpieczających zabytkowe obiekty.

Szacunkowa wartość projektu: 5 504 384,32 zł.

Lokalizacja: Kurozwęki, Koniemłoty, Wiązownica Kolonia.

7.1. Inne projekty planowane do realizacji w ramach procesu rewitalizacji

- Pałac Popielów – ucz się przeszłością, doświadczaj terażniejszości, patrz w przyszłość;
- Budowa ulic wraz z infrastrukturą towarzyszącą na osiedlu Małopolskie w Staszowie II Etap;
- Przebudowa stadionu miejskiego w Staszowie;

- Modernizacja boiska piłkarskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą na stadionie miejskim w Staszowie;
- Przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania budynku byłej szkoły podstawowej w celu utworzenia lokalu socjalnego i mieszkania chronionego (Oględów);
- Nowa siedziba Biblioteki Publicznej w Gminie Staszów;
- Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem i łącznikiem w Zespole Szkół Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 i Publiczne Gimnazjum nr 2 w Staszowie;
- Rozbudowa infrastruktury oświatowej – przedszkoli i sali gimnastycznej;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – realizowane w ramach Partnerstwa Publiczno – Prywatnego;
- Adaptacja budynku po przedszkolu w Wiązownicy-Kolonii na budynek z mieszkaniami socjalnymi;
- Budowa budynku mieszkalnego z lokalami socjalnymi w Staszowie przy ul. Szpitalnej.
- Zespół pałacowo – parkowy Dzięki w Wiązownicy-Kolonii – historia zatopiona w naturze, Naturze 2000
- Zespół Pałacowo-parkowy w Wiśniowej – edukacja patriotyczna

8. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Realizacje działań inwestycyjnych w polach interwencji objętych LPR winny służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców oraz ożywieniu gospodarczemu i społecznemu całej Gminy Staszów.

Projekty z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane jako kompleksowe przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów wpływających na sytuację kryzysową rewitalizowanego obszaru. Dotyczy to w szczególności następujących działań:

1. Przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne, obejmujące:
  - placówki oferujące wsparcie dzienne dla dzieci i młodzieży (np. żłobki, przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły, świetlice, w tym środowiskowe),

- obiekty rekreacyjne (np. ścieżki zdrowia, place zabaw, boiska szkolne),
  - obiekty infrastruktury kulturalnej,
  - obiekty, w których świadczone są usługi służące aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców; obiekty wielofunkcyjne, w których łączone są różne funkcje społeczne.
2. Działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów (np. zagospodarowanie przestrzeni na cele gospodarcze).
  3. Zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni na cele publiczne lub społeczne (np. place, skwery, parki).
  4. Modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną; przedsięwzięcia w ramach powyższego typu projektu, o ile przewidują modernizację energetyczną budynków, muszą mieć uzasadnienie w audycie energetycznym.
  5. Modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, tj. odnowienie elementów strukturalnych budynku (dachy, fasady, okna i drzwi w fasadzie, klatki schodowe i korytarze, windy). Projekty z zakresu mieszkalnictwa w zakresie modernizacji energetycznej budynków muszą mieć uzasadnienie w audycie energetycznym. Jeżeli to wynika z audytu energetycznego – możliwa jest ingerencja w substancję budynku w szerszym zakresie niż przywołany powyżej
  6. Utworzenie kompleksowych terenów inwestycyjnych w ramach Staszowskiego Obszaru Gospodarczego.

W ramach wskazanych powyżej typów projektów (wyłącznie jako element projektu) możliwa jest:

- ✓ budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej (np. sieci i urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych, ciepłowniczych, elektrycznych, telekomunikacyjnych) na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu rewitalizowanym obiektom i terenom do podstawowych usług komunalnych,
- ✓ budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów.

Głównym celem podejmowanych działań będzie zmiana dotychczasowych funkcji i dostosowania terenu oraz znajdujących się tam obiektów do nowych potrzeb w zakresie usług, turystyki, rekreacji, kultury, zdrowia i oświaty. Realizacja pozostałych zamierzeń

rewitalizacyjnych przyczyni się także do zmniejszenia dysproporcji występujących pomiędzy rozwojem wskazanego obszaru zdegradowanego Gminy Staszów w odniesieniu do ośrodków o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym w regionie. Pilną koniecznością staje się również rozwiązanie szeregu trudnych problemów społecznych. Zjawiska te związane są ze sferą ubóstwa, uzależnień, przestępczości, wykluczenia osób starszych i niepełnosprawnych. Działania zaplanowane na obszarze rewitalizowanym zorientowane są przede wszystkim na aktywizację społeczności lokalnej poprzez rozszerzenie pracy socjalnej, współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością społeczną w Gminie oraz instytucji działających w szerszym obszarze polityki społecznej, takich jak: kultura, oświata, służba zdrowia i bezpieczeństwo. Działania o charakterze społecznym polegać będą zatem na umocnieniu postaw aktywnych w sferze społecznej i indywidualnej, tworzeniu systemu wsparcia, poradnictwo m.in. prawne, pedagogiczne, terapię, wyspecjalizowaną pracę socjalną połączoną ze stymulowaniem postaw przedsiębiorczych i prospołecznych wśród lokalnej społeczności.

9. Komplementarność między projektami

Komplementarność jest istotnym aspektem Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować będzie lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Według Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

Zapewnienie komplementarności realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów, jak również realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych spoczywa na Urzędzie Miasta i Gminy Staszów. Zapewnieniu komplementarności procesu rewitalizacji w różnych jego wymiarach (tj. przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania) w Staszowie służyć mają:

- powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych zarówno na obszarze rewitalizacji, jak również projektów realizowanych poza jego granicami, które oddziałują na ten obszar,
- stała analiza (tj. bieżący monitoring) następstw decyzji przestrzennych związanych z realizacją poszczególnych projektów rewitalizacji (analiza następstw w skali całego miasta),
- realizacja projektów wzajemnie dopełniających się pod względem tematycznym, które łącznie będą oddziaływały na obszar rewitalizacji w sposób kompleksowy (tj. we wszystkich niezbędnych aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym, jak również technicznym),
- przyjęcie harmonogramu realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- powiązanie programu rewitalizacji z innymi politykami i działaniami rozwojowymi miasta i gminy,
- zaprojektowanie systemu zarządzania procesem rewitalizacji, dającego możliwość efektywnego współdziałania różnych interesariuszy oraz zapewniającego spójność i wzajemne uzupełnianie się procedur,
- uwzględnienie różnych źródeł finansowania (środki publiczne i prywatne, środki budżetu miasta, fundusze europejskie i programy krajowe) projektów rewitalizacyjnych umieszczonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów.

Komplementarność przestrzenna. Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru, całego miasta, jak i regionu. Ich realizacja będzie zapobiegać przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary miasta. Warto zaznaczyć, że wszystkie podejmowane projekty o skutkach przestrzennych (np. zagospodarowanie nieużytkowanego obszaru do pełnienia nowych funkcji) powinno być każdorazowo poprzedzone analizą skutków przestrzennych, jakie będzie za sobą niosła zmiana przeznaczenia terenu.

Komplementarność problemowa. Współgranie projektów pod tym względem sprowadza się do analizy pod kątem ich wzajemnego dopełniania. W Staszowie zasada ta jest realizowana

poprzez organizowanie działań o charakterze społecznym (integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym itp.) w zmodernizowanych obiektach użyteczności publicznej. Modernizacja obiektów może wpisywać się nie tylko w aspekty infrastrukturalne, ale też przestrzenne (np. uporządkowanie otoczenia) czy środowiskowe (wymiana instalacji na energooszczędne czy też zastosowanie alternatywnych źródeł energii). W tym aspekcie komplementarności ważne jest precyzyjne określenie pożądanych efektów rewitalizacji. Każdy projekt posiada zatem wskazane rezultaty wynikające z jego realizacji. Przedstawienie stanu po zakończeniu działań i opatrzenie go odpowiednimi parametrami pozwoli na precyzyjne dobranie wskaźników opisujących uzyskane efekty.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna. W związku z opracowaniem programu rewitalizacji planowane jest zaangażowanie części wydziałów Urzędu Miasta i Gminy Staszów w celu skutecznej oraz efektywnej realizacji procesu rewitalizacji. Za realizację całego programu będzie odpowiadał Pełnomocnik ds. Rewitalizacji. Pełnomocnik odpowiadał będzie za koordynację wszystkich projektów i działań podejmowanych w zakresie rewitalizacji. Pełnił będzie również zadania związane z zarządzaniem i realizacją programem rewitalizacji. Pełnomocnik będzie mógł zlecać wykonanie poszczególnych przedsięwzięć różnym jednostkom, w granicach ich kompetencji. Działaniami społecznymi może zajmować się Ośrodek Pomocy Społecznej czy odpowiednie wydziały Urzędu Miasta. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania oraz wdrażania jest działaniem niezbędnym dla pełnego i efektywnego wykorzystania narzędzi finansowych i instytucjonalnych. Zlecenie zadań rewitalizacyjnych innym jednostkom i podmiotom odpowiedzialnym za przeprowadzania zadań w swoich kompetencjach przyspieszy procesy administracyjne i samo ich wykonanie. Dzięki temu w krótszym czasie można zrealizować więcej projektów i uniknąć ryzyka straty dofinansowania za niezrealizowanie ich w perspektywie finansowej.

Komplementarność międzyokresowa. Analizując projekty pod kątem okresu finansowania, szczególną uwagę zwraca się na ciągłość programową. Wiele przedsięwzięć realizowanych w Staszowie w latach 2007-2013 ma swoją kontynuację w okresie 2014-2020. Jest to o tyle ważne, że wnioski z ewaluacji mogą posłużyć jako sygnalizacja zmian do wprowadzenia przy projektach programowanych na lata 2014-2020. Wynikają z potrzeb zmian systemu wdrażania dla ich lepszego oraz bardziej efektywnego zarządzania. Doświadczenia z poprzednich okresów finansowania wpłynęły na wsparcie przewidzianych projektów w obecnej perspektywie finansowej.

Komplementarność źródeł finansowania. Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów mają zapewnione finansowanie z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS, FS) bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Jednocześnie uwzględniają zaangażowanie środków prywatnych i publicznych. Dzięki umiejętnemu wykorzystaniu środków będzie można uzyskać korzystne i optymalne efekty na obszarze rewitalizacji.

10. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Wyrowadzenie obszarów zdegradowanych w gminie Staszów z sytuacji kryzysowej jest procesem długotrwałym i wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów. Gmina Staszów planuje wykonanie wyszczególnionych w dokumencie inwestycji w oparciu m.in. o zewnętrzne środki finansowe (stawiając nacisk na bezzwrotne dotacje), jak również o środki własne. W chwili zakończenia prac nad niniejszym dokumentem Polska znajduje się w okresie, w którym środki z perspektywy budżetowej na lata 2014 – 2020 zostały uruchomione. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020 działania rewitalizacyjne przyporządkowane są do osi priorytetowej 6. Duży potencjał niesie ze sobą perspektywiczne zaangażowanie w rewitalizację innych partnerów, angażując tym samym dodatkowy kapitał i rozkładając ciężar finansowy rewitalizacji na różne podmioty. Do głównych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych należą przede wszystkim:

- środki własne podmiotów realizujących inwestycje,
- bezzwrotne dotacje z funduszy europejskich,
- dotacje celowe z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- dotacje celowe z Ministerstwa Sportu i Turystyki,
- dotacje celowe z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- dotacje celowe z Ministerstwa Rozwoju,
- dotacje i pożyczki z Funduszu Ochrony Środowiska,
- inwestorzy prywatni (Partnerstwo Publiczno Prywatne),
- kredyty i pożyczki komercyjne.

Według Założeń Narodowego Planu Rewitalizacji 2022 - finansowanie działań w ramach *Narodowego Planu Rewitalizacji* będzie pochodzić z następujących źródeł, dedykowanych w całości lub częściowo celom rewitalizacji:

a) **Publicznych wspólnotowych** (Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS i Funduszu Spójności, w ramach programów regionalnych i krajowych).

Przyjmując, że na wsparcie rewitalizacji zostanie przeznaczona część środków w ramach określonych priorytetów inwestycyjnych (w zależności od charakteru priorytetu), szacunkowo w poszczególnych obszarach wsparcia na NPR zostaną wydatkowane kwoty:

- technologie informacyjno-komunikacyjne (wsparcie jako element szerszych przedsięwzięć na rewitalizowanych obszarach) – ok. 200 mln EUR,
- gospodarka niskoemisyjna – ok. 1,7 mld EUR,
- środowisko i kultura – ok. 600 mln EUR,
- transport – ok. 300 mln EUR,
- rynek pracy i przedsiębiorczość – ok. 2 mld EUR,
- włączenie społeczne, w tym dostęp do usług publicznych – ok. 2 mld EUR,
- edukacja – ok. 200 mln EUR.

Powyższe kwoty mają charakter indykatywny, niemniej jednak, zsumowanie powyższych szacunków przewyższa kwotę 25 mld zł.

b) **Publicznych krajowych** – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in. wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej). Wolumen środków i identyfikacja źródeł określane będą w ramach prac i uzgodnień międzyresortowych indywidualnie dla poszczególnych instrumentów.

c) **Prywatnych**, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnianie formuły PPP.

Dla zwiększania skali działań rewitalizacyjnych rozbudowywana będzie oferta **instrumentów finansowych (zwrotnych)**. Dlatego w projektowaniu zasad instrumentów zwrotnych w nowej perspektywie budżetowej będzie kładziony akcent na możliwość szerokiego zastosowania ich na rzecz działań rewitalizacyjnych.

Finansowanie ze środków UE – Wytyczne w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Perspektywa finansowa 2014-2020.

Umowa Partnerstwa, przyjęta przez Komisję Europejską 23 maja 2014 r. zidentyfikowała **gminy oraz miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji jako jedne z pięciu obszarów strategicznej interwencji** wymagające kompleksowych, zintegrowanych działań społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Tym samym, fundusze unijne (zwłaszcza EFS i EFRR) będą stanowiły jedno z podstawowych źródeł finansowania działań rewitalizacyjnych w kwocie nie mniejszej niż 25 mld zł. Środki te przewidziane są głównie w ramach regionalnych programów operacyjnych, a dodatkowo także w ramach programów krajowych: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia, Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa.

Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach krajowych programów operacyjnych.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

- 4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,
- 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,
- 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
- 6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszeniu hałasu,
- 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

- 8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży.

Program Operacyjny Polska Wschodnia

- 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Program Operacyjny Polska Cyfrowa

- 2a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej,
- 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

W ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020** możliwe będzie wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji w regionalnych i krajowych programach operacyjnych. Wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji może mieć następujący charakter:

- a. wsparcia procesu programowania rewitalizacji poprzez wsparcie procesu przygotowania programów rewitalizacji jako podstawy prowadzenia rewitalizacji, w tym identyfikacji projektów rewitalizacyjnych, które po spełnieniu warunków nałożonych przez programy operacyjne mogą starać się o dofinansowanie lub preferencje w dofinansowaniu środkami UE;,
- b. wsparcia procesu przygotowywania do realizacji niektórych projektów rewitalizacyjnych ze względu na ich znaczenie lub charakter.

Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach regionalnych programów operacyjnych:

Cel Tematyczny 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP

3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.

Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,

4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami

6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,

6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej

7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

8i dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,

8iii praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

9b wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich,

9i aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,

9iv ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym,

9v wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Ukierunkowanie środków budżetu państwa

Dodatkowe środki budżetowe na działania rewitalizacyjne będą pochodziły z budżetu państwa. Podejmowane są działania na rzecz ukierunkowania na rewitalizację środków budżetu państwa przeznaczanych na dofinansowanie inwestycji z zakresu zadań własnych JST (np. rezerwa celowa budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych JST). Należy zaznaczyć, że środki te stanowią dodatkowe źródło i mogą być uruchamiane niezależnie od środków UE - chodzi o dotacje celowe budżetu państwa przyznawane na podstawie art. 20a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (działania z zakresu polityki rozwoju, stanowiące zadania własne JST, niefinansowane ze środków UE w ramach RPO, jeżeli trwale przyczynią się do podniesienia rozwoju oraz konkurencyjności regionu, lub pozostają w związku z działaniami realizowanymi w ramach RPO) lub na podstawie art. 20b ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (przedsięwzięcia uzgodnione w kontraktach terytorialnych lub wydatki wynikające lub związane z realizacją programów operacyjnych).

Źródła finansowania inwestycji:

Nazwa inwestycji:	Szacunkowy koszt całkowity:	Potencjalne źródła finansowania:	Planowany okres realizacji:
Modernizacja budynku Ratusza w Staszowie oraz Rewitalizacja Rynku wraz z przyległymi ulicami w Staszowie	25 000 000,00	RPOWS 2014-2020 Budżet JST	2016-2020
Rewitalizacja os. Wschód w Staszowie	4 000 000,00	RPOWS 2014-2020 Budżet JST	2018-2020

Rewitalizacja Golejowa – „Staszowskie Mazury” - wykorzystanie potencjału endogenicznego ziemi staszowskiej.	10 000 000,00	RPOWŚ 2014-2020 Budżet JST	2016-2020
Rewitalizacja Osiedla Staszówek w Staszowie	10 000 000,00	RPOWŚ 2014-2020 Budżet JST	2017-2020
Przebudowa budynku Domu Kultury w Staszowie	8 980 000,00	RPOWŚ 2014-2020 Budżet JST	2017-2020
Renowacja parku i pałacu w Wiśniowej.	2 500 000,00	RPOWŚ 2014-2020 Budżet JST	2017-2020
Przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku po Komendzie Powiatowej Policji w Staszowie w celu nadania mu nowej funkcji społecznej, edukacyjnej i kulturalnej	8 000 000,00	RPOWŚ 2014-2020 Budżet JST Budżet Powiat Staszowski	2016-2018
Remont i wykonanie prac konserwatorskich na zabytkowych obiektach sakralnych w Powiecie Staszowskim	5 504 384,32	RPOWŚ 2014-2020 Budżet JST Budżet Powiat Staszowski	2016-2018

11. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

Istotnym aspektem rewitalizacji jest zaangażowanie jak największej liczby potencjalnych partnerów. Umożliwi to społeczności lokalnej czynny udział w kształtowaniu przestrzeni wokół siebie oraz działanie na rzecz własnych interesów. Społeczność lokalna jest także w stanie dostarczyć istotnych informacji nt. potrzeb i problemów na obszarach trudnych do wychwycenia podczas przeprowadzania wstępnych analiz. W związku z powyższym należy stworzyć ramy wzajemnej wymiany informacji i dyskusji o tym, jaki kształt powinna przybrać rewitalizacja. W dialogu powinno uczestniczyć jak najwięcej podmiotów

zainteresowanych udziałem w Programie: organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, przedsiębiorcy, spółdzielnie czy też indywidualni mieszkańcy Miasta i Gminy Staszów. Utworzenie tego rodzaju swoistej platformy dyskusyjnej wymaga udostępnienia zainteresowanym szeregu sposobów komunikacji, wyrażania własnych opinii i zgłaszania potrzeb.

Skutecznym sposobem komunikacji bezpośredniej są różnego rodzaju seminaria, konferencje, warsztaty, prezentacje czy wykłady. Za ich pomocą dotrzeć można do dużej grupy potencjalnych partnerów, a forma tego rodzaju komunikacji wspiera obustronny przepływ informacji i sugestii. W ten sposób można na bieżąco informować lokalną społeczność o możliwościach pozyskiwania finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych, a także zachęcać do korzystania z tych form finansowania. W związku z ogłaszanymi konkursami na dotacje z funduszy europejskich w ramach nowej perspektywy finansowej 2014 – 2020, należałoby przeprowadzić zakrojoną na szeroką skalę kampanię promocyjną, przedstawiającą korzyści przystąpienia do Lokalnego Programu Rewitalizacji, będącego podstawą do pozyskania środków przeznaczonych na rewitalizację miast.

Funkcję promocyjną powinna pełnić przede wszystkim komunikacja pośrednia, a więc publikacja broszur informacyjnych, ulotek, reklam, plakatów, raportów, wywiadów. Warto też przekazywać informacje dotyczące rewitalizacji za pośrednictwem lokalnej prasy. Mając na uwadze kształtowanie się w Polsce społeczeństwa informacyjnego nie wolno zapomnieć o bardzo znaczącym medium, jakim jest Internet. Wykonanie prostego portalu lub stworzenie dodatkowej sekcji w już istniejącym, zdecydowanie przyczyni się do skuteczniejszej promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji, a także pozwoli zainteresowanym na szybki dostęp do podstawowych informacji.

12. System wdrażania i monitorowania

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów jest realizowany w oparciu o przepisy regulujące sposoby wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Miasto, korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE zobowiązane jest przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych.

W przypadku Miasta Staszów kontrola nad wdrażaniem poszczególnych zapisów programu może objąć tylko te zadania, których beneficjentem będzie Urząd Miasta i Gminy Staszów.

Dla zadań wynikających z LPR przewiduje się model wdrażania oparty na wymianie informacji z poszczególnymi podmiotami realizującymi wskazane zadania. Stała wymiana informacji pozwoli zoptymalizować proces wdrażania LPR oraz dokładnie określić postęp realizacji poszczególnych zadań.

Lokalny Program Rewitalizacji realizowany będzie w horyzoncie czasowym 2016-2020, po jego zatwierdzeniu przez Radę Miejską. Po przyjęciu dokumentu przez Radę Miejską, za jego właściwe wdrożenie oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny będzie organ wykonawczy gminy, tj. Burmistrz Miasta i Gminy Staszów oraz wszystkie inne podmioty będące beneficjentami zadań zawartych w programie. Do pomocy we właściwym wdrożeniu projektów Burmistrz dysponuje aparatem wykonawczym w postaci Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy i jednostek zależnych.

Za poszczególne zakresy zadań odpowiadają poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy, zgodnie ze swoją właściwością i zakresem odpowiedzialności. Oprócz komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy we wdrażaniu Programu uczestniczyć będą jednostki organizacyjne działające na terenie miasta, które zgodnie ze swą właściwością, współdziałać będą z komórkami Urzędu Miasta i Gminy na etapie realizacji projektów inwestycyjnych i społeczno-aktywizacyjnych, a następnie odpowiedzialne będą za ich późniejsze funkcjonowanie.

Warunkiem niezbędnym dla pełnego wdrożenia zadań gminnych Programu jest również uwzględnianie wydatków z nim związanych w kolejnych budżetach na lata 2016 - 2020. Za ten element odpowiada Rada Miejska. Dlatego też Burmistrz przedkładając Radzie projekty budżetów winien przetransponować do nich założenia finansowe zawarte w Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów przewidziane w nim na dany rok.

Funkcję zarządczą i koordynującą realizacją Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów, poprzez Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, będzie pełnił Burmistrz Miasta i Gminy Staszów. Zakres zadań obejmuje między innymi:

- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Programu,
- zapewnienie zgodności realizacji Programu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu np. Wieloletni Plan Inwestycyjny, budżet Gminy, Wieloletnia Prognoza Finansowa oraz inne gminne programy,

- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Programu,
- przygotowanie rocznych raportów dotyczących wdrażania Programu,
- dokonanie oceny ex-post po zakończeniu realizacji Programu,
- zwoływanie narad poszczególnych jednostek zainteresowanych określonymi projektami.

Dla właściwej oceny Burmistrz Miasta i Gminy Staszów może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji. Urząd Miasta i Gminy Staszów oraz inne podmioty zaangażowane w realizację projektów zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji, jako instytucje wdrażające, są odpowiedzialne za:

- tworzenie, przyjmowanie i składanie wniosków aplikacyjnych od instytucji podległych,
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami, z zapisami Programu,
- ewentualne monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów,
- informowanie o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

W celu sprawnego i efektywnego wdrażania Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów niezbędne jest ciągle monitorowanie efektów rzeczowych projektów, wchodzących w zakres Programu oraz wydatków na ich realizację. Sam proces monitorowania obejmuje zbieranie danych, obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów. Za proces monitorowania i raportowania odpowiadać będzie Burmistrz Miasta i Gminy Staszów wraz z Urzędem Miasta i Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych, a także inne podmioty realizujące zadania zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Wewnętrznie za gromadzenie danych obrazujących efekty rzeczowe związane z wdrażaniem zadań ujętych w Programie odpowiedzialny będzie Pełnomocnik Burmistrza ds. Rewitalizacji, natomiast za monitorowanie wydatków odpowiedzialny będzie Skarbnik Miasta i Gminy Staszów.

Burmistrz jest zobowiązany do corocznego przedkładania Radzie Miejskiej raportu monitoringowego z wdrażania Programu. Oprócz raportu monitoringowego, Burmistrz Miasta i Gminy Staszów przedkładać będzie Radzie Miejskiej prognozę, dotyczącą wdrażania Programu w kolejnym roku wraz z propozycją ewentualnych modyfikacji, która poddawana będzie analizie każdorazowo przy okazji zatwierdzania budżetu.

Zakres przedmiotowy raportów okresowych przedkładanych przez Burmistrza winien obejmować:

- przebieg procesu wdrażania poszczególnych projektów,

- realizacje planu finansowego,
- sposoby promocji projektów,
- zidentyfikowane i przewidywane zagrożenia realizacji programu.

Stanowiska wypracowywane przez Radę Miejską w przedmiocie przedkładanych raportów z monitoringu, stanowiąc będą również podstawę sporządzenia oceny wdrożenia Programu sporządzanej na zakończenie okresu planowania.

Ocena wykonania Lokalnego Programu Rewitalizacji powinna zawierać następujące dane:

- rzeczywiste oraz zawarte w poszczególnych wnioskach daty rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych projektów,
- metody zarządzania projektami w czasie ich realizacji oraz po wdrożeniu poszczególnych projektów,
- ocenę społeczną oddziaływania poszczególnych projektów,
- szczegółowy wykaz kosztów poniesionych w fazie realizacji projektu oraz jego funkcjonowania.

Ocena stanowić będzie podstawę sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji na kolejny okres programowania. W celu zachowania aktualności opracowania prowadzony będzie stały monitoring postępów realizowanych zgodnie z założeniami programu projektów. Wynikające z określonych względów zmiany, wymagające dokonania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji zostaną zgłoszone przez Pełnomocnika d/s Rewitalizacji Burmistrzowi, a następnie omówione na posiedzeniu Rady Miejskiej. Rada Miejska określi czas i tryb wprowadzenia określonych zmian w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Ważnym elementem realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów jest promocja dokumentu wśród beneficjentów docelowych. Istotą działań promocyjnych jest poinformowanie możliwie największej liczby mieszkańców o ostatecznych zapisach i zaproszenie do aktywnego udziału w pracach na rzecz realizacji zamierzonych celów. Poprzez właściwe przeprowadzenie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku przyjętego Lokalnego Programu Rewitalizacji rozumie się umieszczenie najważniejszych zapisów Programu do informacji publicznej na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy. Za właściwe informowanie i promocje Lokalnego Programu Rewitalizacji na poziomie miasta odpowiedzialny będzie organ wykonawczy tj. Burmistrz Miasta i Gminy. Informacja o ostatecznym wykazie zadań zawartych w dokumencie, w tym harmonogram ich realizacji będzie udostępniana w następujący sposób: publikacja Programu oraz jego oceny, korekty

i analizy na stronach internetowych gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w prasie lokalnej.

Grupami docelowymi promocji Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Staszów będą:

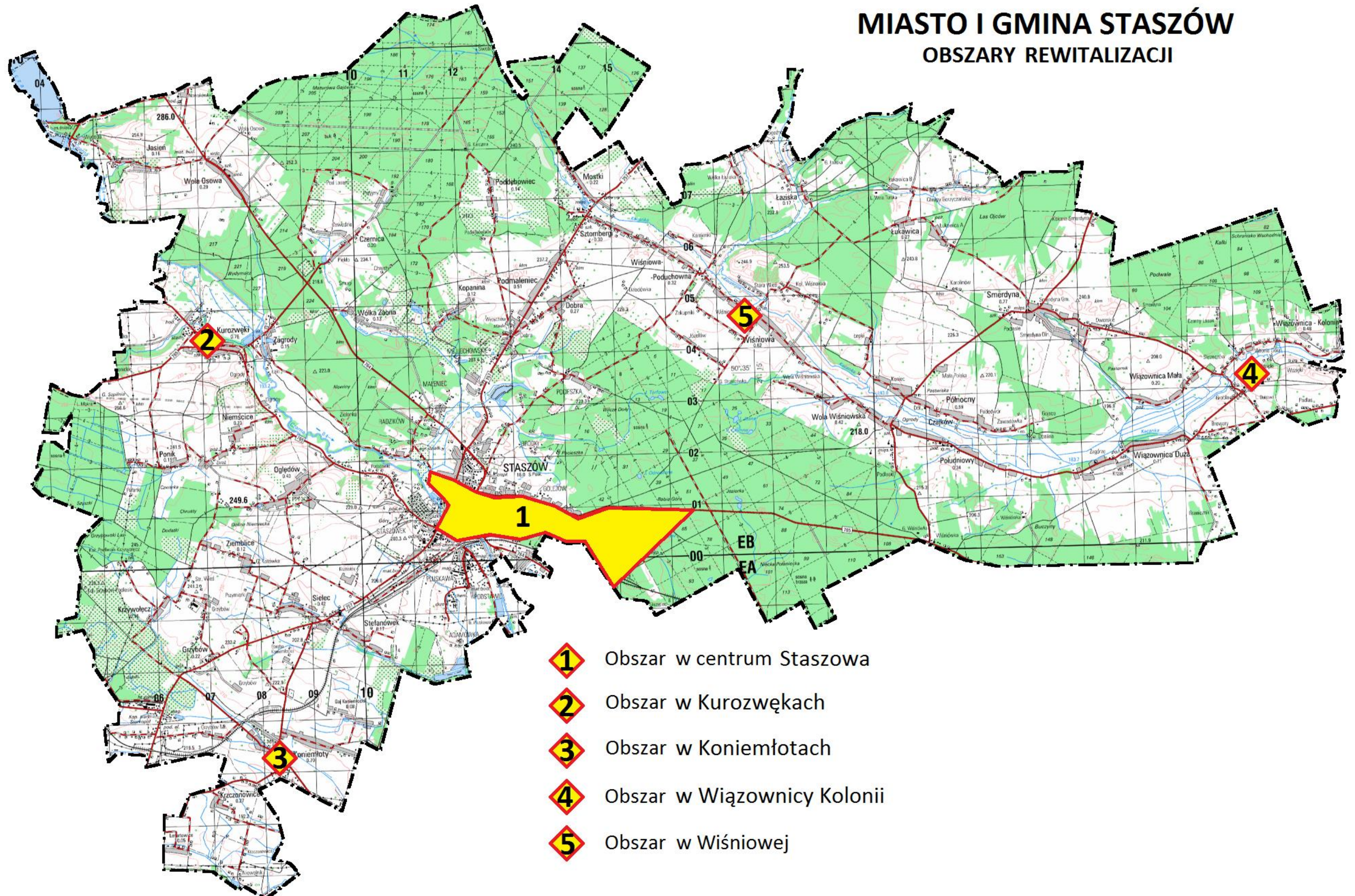
- społeczność lokalna,
- beneficjenci,
- organizacje pozarządowe,
- partnerzy społeczno-gospodarczy,
- media.

13. Załączniki

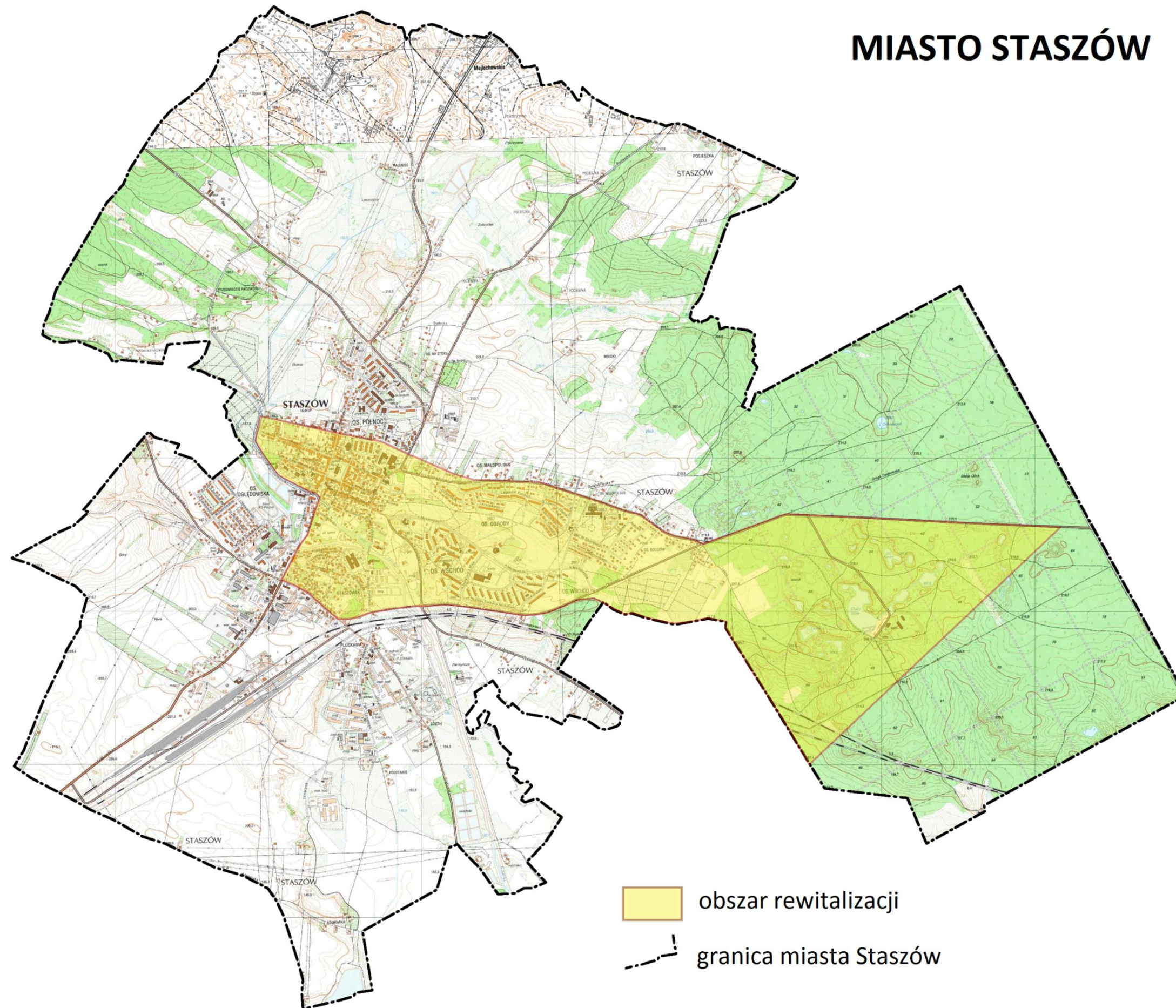
MIASTO I GMINA STASZÓW

OBSZARY REWITALIZACJI

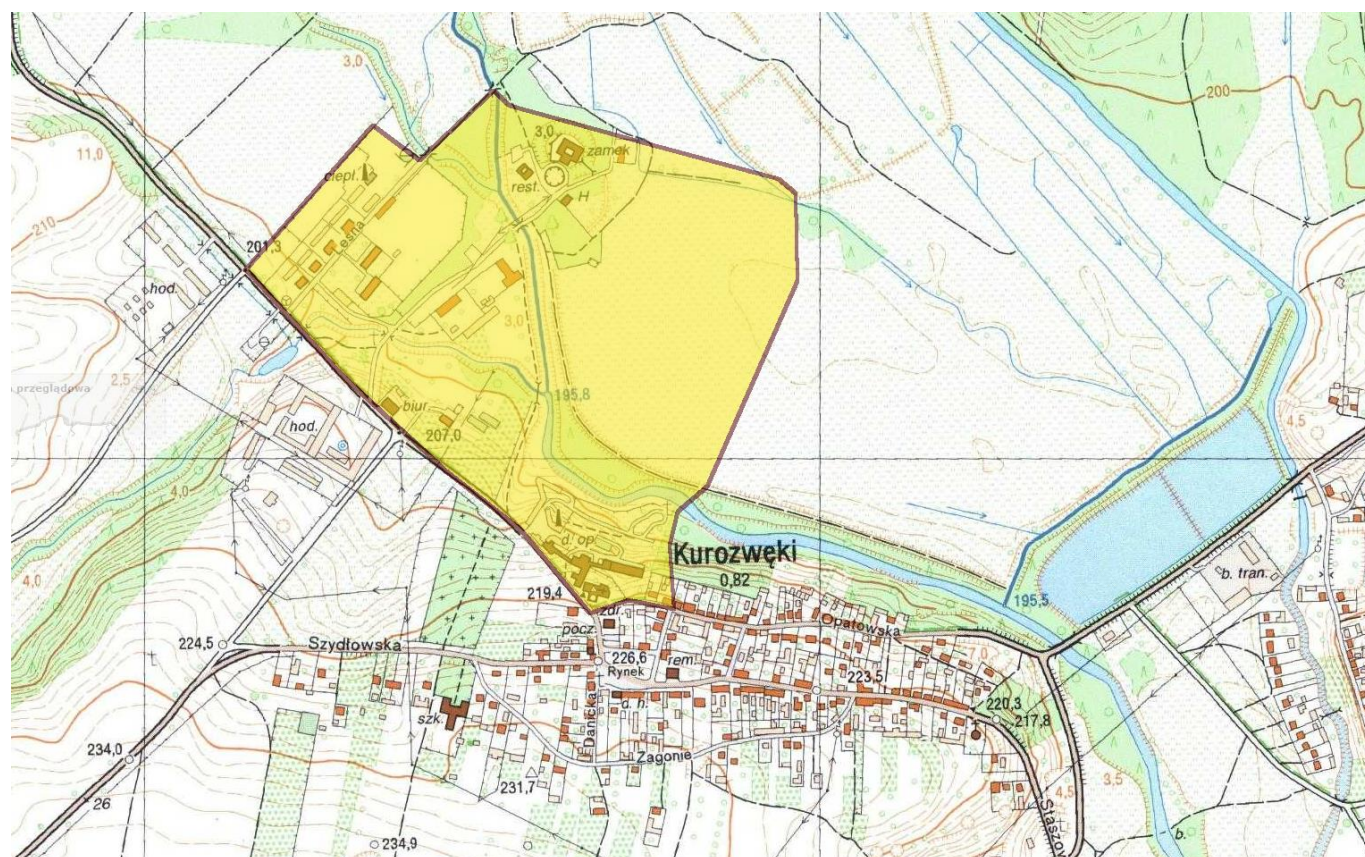
MIASTO STASZÓW

Opracowanie własne na podst. <http://www.geoportal.gov.pl/>

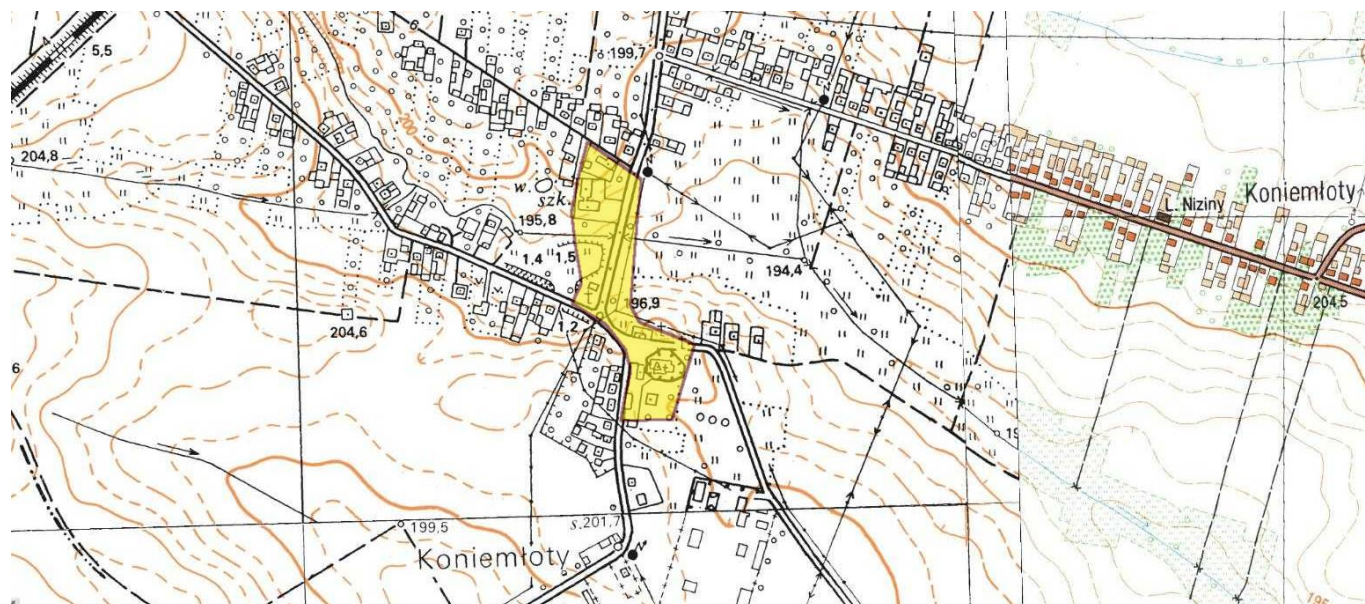

Obszar rewitalizacji w Kurozwałkach

Opracowanie własne na podst. <http://www.geoportal.gov.pl/>

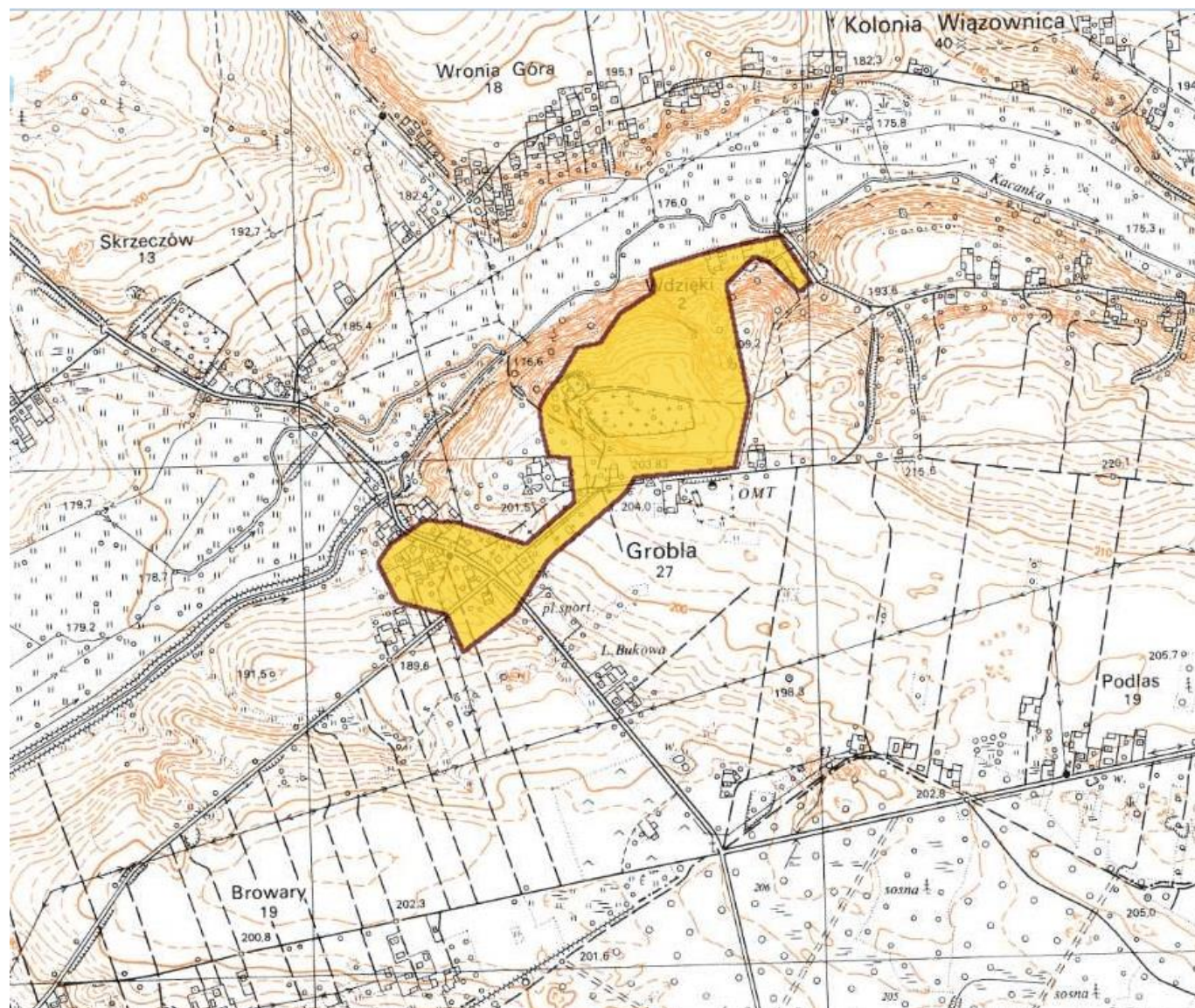
Obszar rewitalizacji w Koniemłotach

Opracowanie własne na podst. <http://www.geoportal.gov.pl/>

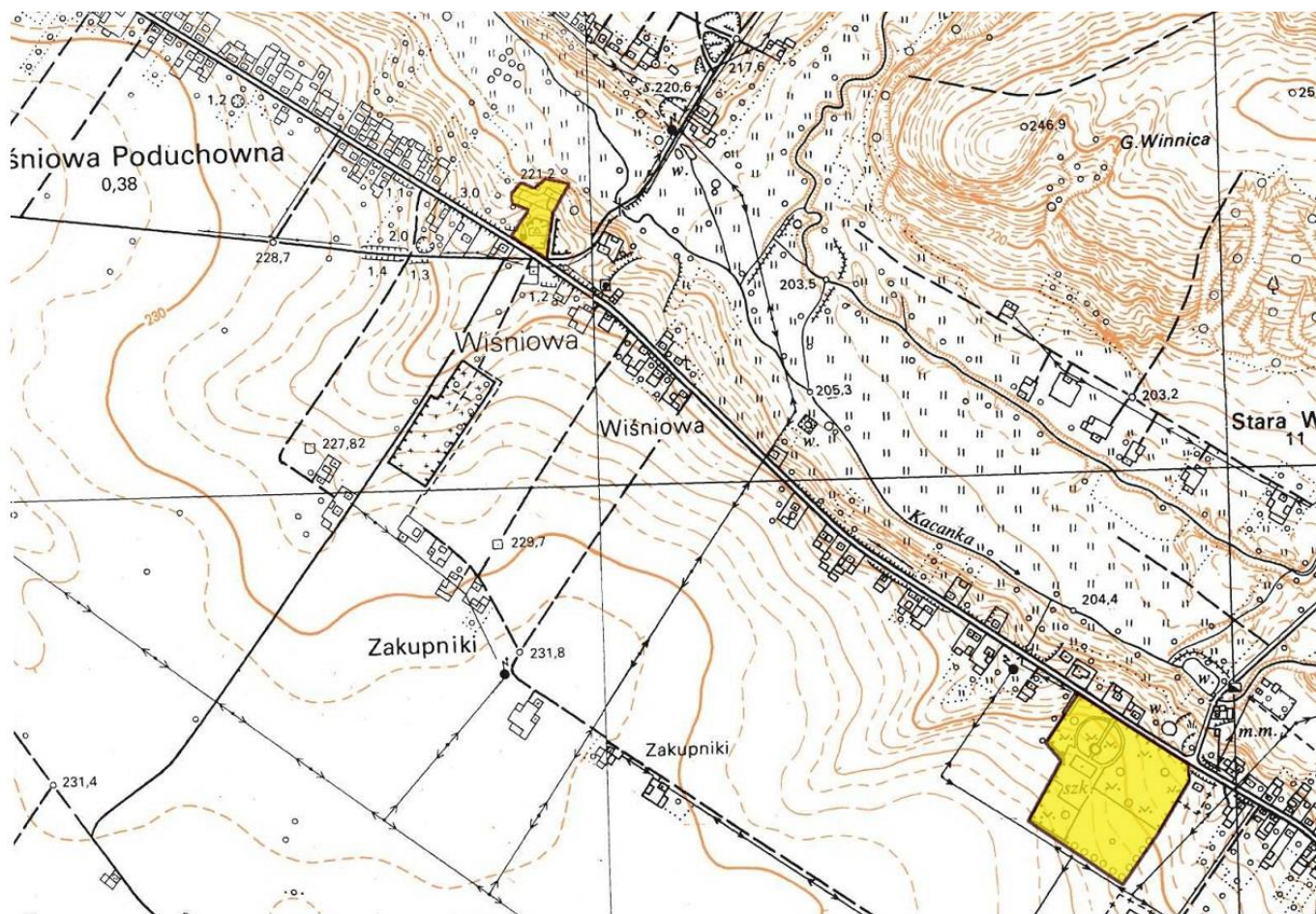
Obszar rewitalizacji w Wiązownicy Kolonii

Opracowanie własne na podst. <http://www.geoportal.gov.pl/>

Obszar rewitalizacji w Wiśniowej

Opracowanie własne na podst. <http://www.geoportal.gov.pl/>